Melidonium

revista de cultura, arta, traditii, credinta, istorie, educatie

Fondată de Societatea Culturală *George Radu Melidon*, Roman

Anul V, nr. 5, ianuarie-decembrie 2014

Artă

Cultură

Credință

Tradiții

Educație

Istorie

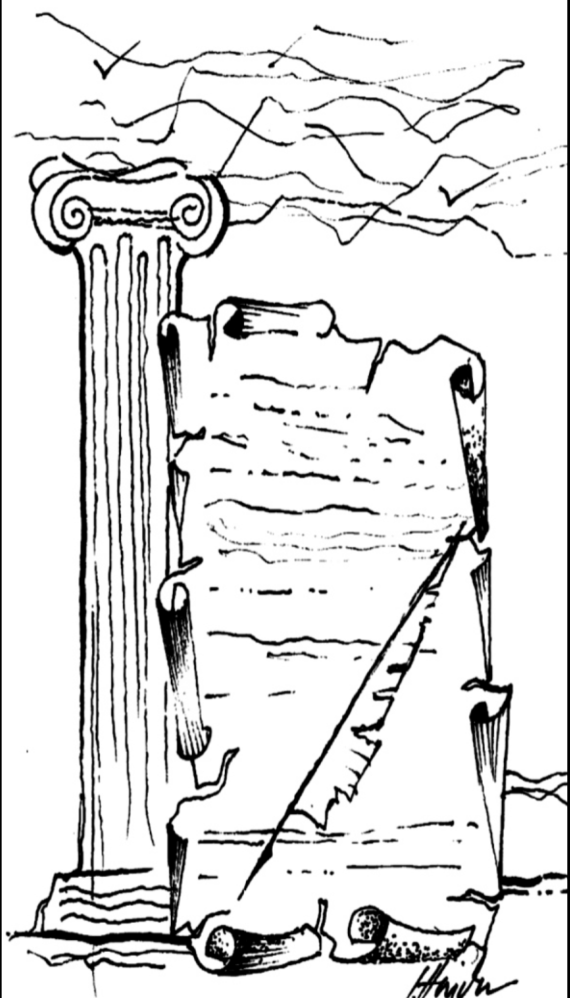

Melidonium

REVISTĂ FONDATĂ DE SOCIETATEA CULTURALĂ „George Radu Melidon“ Roman

Redactor şef fondator-realizator
Emilia Ţuţuianu Dospinescu

Secretar:
prof. Dan Bliderişanu

Grafica: **Iosif Haidu**

Secretariat tehnic:
Doina Enea
Silvia Rojniţă

ISSN 2066 - 0685
ISSN-L 2066 - 0685

În acest număr:

Melidonium

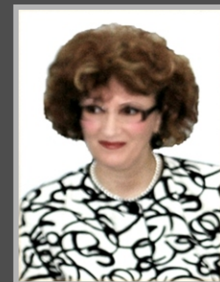
Editată de
Societatea Culturală *George Radu Melidon*
şi Editura Muşatinia
cu sprijinul
Scriitorilor din Diaspora

Revista Melidonium o puteţi descărca de pe site-ul

www.melidonium.ro

E-mail:
emiliatutuianu@gmail.com
asociatia.grmelidon@gmail.com

Adresa redacţiei:
Biblioteca Municipală Roman
Str. Roman Muşat,
Tel. 0740484241

Emilia Ţuţuianu

În paginile revistei, pe care o avem în faţă, veţi găsi atât fragmente din studiile şi creaţiile unor scriitori romaşcani, cât şi aspecte şi preocupări aparţinând celor ce-şi desfăşoară munca în biblioteci, grădiniţe, şcoli, muzee, înalte instituţii de cultură cât şi o interpretare a edificiilor religioase, devenite monumente, evidenţiindu-le valoarea inestimabilă şi covârşitoare ce o au pentru cunoaşterea trecutului, a istoriei, a religiei din spaţiul spiritual al Romanului.

,,Asociaţia şi Revista Melidonium reprezintă repere esenţiale în harta sensibilă a culturii române. Felicitări realizatorilor acestui proiect cultural de anvergură, căruia îi dorim viaţă lungă

şi, în continuare, un impact pe măsură în conştiinţa românilor de pretutindeni."

Geo Galetaru, redactor-şef al revistei *Sintagme literare*,

*,,Melidonium -o revistă românească, iubind şi răspândind către lumea largă valorile fundamentale ale acestui neam, tradiţiile, talentul, credinţa, mândria apartenenţei la pământul românesc, adesea apărat prin veacuri cu tinere trupuri şi lacrimi de sânge. Uneori, Ţara trebuie apărată chiar şi cu condeiul. Aceasta e menirea noastră, a gazetarilor, a scriitorilor."- **Mariana Cristescu***

Viaţa culturală a oraşului Roman cunoaşte un ritm ascendent şi benefic pentru transmiterea tezaurului spiritual al urbei noastre muşatine, un tezaur adunat de oamenii trecutului dar şi de cei aparţinând prezentului.

Veţi găsi în paginile acestei reviste autori ajunşi la o adevărată sincronie stilistică, cu condei postmodernist, cu stiluri diversificate ale poeziei româneşti, revista fiind structurată pe mai multe capitole: ***Municipium- cetate şi urbanitate, Cartea, un univers bibliomental, Şcoala-tradiţie şi continuitate, Poesis şi creaţie, Basilica şi filosofia creştină, Decupaje*** (care cuprinde tinere condeie, la început de drum), şi un alt capitol ***Literatură şi critică literară.***

Pe fundalul unui prezent în care tot ce ţine de carte e doar informaţie, elevii percepând cultura ca pe un index de materii, ne-am gândit că o revistă va fi o Rara Avis pentru noi toţi care ne îngrijim să rămânem umani adică să nu rămânem înafara esenţei noastre umane - aşa cum spunea Heidegger.

În parteneriat cu Biblioteca Municipală Roman printr-o frumoasă colaborare cu colectivul acestei biblioteci, reuşim să edităm această revistă culturală menită să promoveze, să selecteze valorile culturale, spirituale creatoare ale romaşcanilor.

Începând cu luna noiembrie a anului 2011 a fost creat şi blogul Melidonium pe internet, având posibilitatea de a ne face cunoscuţi atât în zona Roman cât şi în ţară, în ideea de a publica articole cultural-artistice şi evenimente culturale din zona Roman, continuând astfel tradiţia revistei **Melidonium** tipărită, apărută în anii precedenţi.

Odată cu apariţia articolelor pe internet, la început cu tematică preponderent ţinând de zona romaşcană, am mizat pe o deschidere culturală largă prezentând evenimente culturale din ţară şi din zonele locuite de români din Moldova de est, Moldova de nord, zona Timoc din Serbia şi din diaspora.

Rubricile revistei, de la literatură, proză, poezie, arte, muzică şi cinematografie, educaţie, credinţă, tradiţii, fragmentarium istoric au fost îmbogăţite cu generoasele teme ale românismului şi români din diaspora.

Sunt prezente capitolele: **Publicişti romaşcani, Teatru romaşcan, Poeţi romaşcani, Artişti plastici romaşcani, Muzicieni romaşcani**, fiecare din ele cuprinzând articole semnate de oameni de cultură şi artă din Roman.

În cei, iată, 2 ani de prezenţă pe internet, am avut plăcerea şi onoarea de a întâlni numeroase personalităţi ale lumii culturale româneşti din ţară şi diaspora, care ne-au fost alături. Dintre colaboratorii noştri din ţară amintesc pe poeta **Mariana Gurza**, ziarista de la Târgu Mureş **Mariana Cristescu**, romaşcanul **Constantin Enianu**, **George Petrovai** din Sighetul Marmaţiei, profesorul **Ion Ionescu Bucovu** de la Piteşti, **Andrei Petruş** din Vaslui, prof. dr. **Ştefan Lucian Mureşanu** din Bucureşti, **Sergiu Găbureac** de la Biblioteca Metropolitană, artistul bucureştean **Vasile Menzel**. Românii din diaspora ca dna. **Vavila Popovici, Ioan Miclău, Ben Todică, Octavian Curpaş, Adrian Erbiceanu** şi alţii, prin articolele apărute, ne-au arătat că patriotismul şi dorul de ţara unde s-au născut este mereu în inima celor aflaţi departe de România.

Sergiu Găbureac, bibliotecar la Biblioteca Metropolitană din Bucureşti scrie că: *,,Melidonium rămâne un exemplu de rezistenţă culturală într-un peisaj tot mai sărac, în vremuri nu tocmai favorabile din multe puncte de vedere. Bucuria pe care o produce fiecare număr al revistei rămâne raza de speranţă în mai bine. E bine că există, încă, semeni promotori de literatură de calitate şi acesta este un semn încurajator. Nu-mi rămâne decât să vă urez curaj, putere de muncă spre bucuria noastră a cititorilor"*

Un capitol amplu **Cetate urbanitate Repere romaşcane** este dedicat zonei Romanului, cu personalităţile sale şi ample articole despre istoria, oamenii şi înfăptuirile lor pe aceste meleaguri

Permiteţi-mi să mulţumesc tuturor celor care au fost alături de noi material, spiritual şi care ne-au dat votul de încredere pentru îndeplinirea obiectivelor propuse de noi.

Doctorul Epifanie Cozărescu, medic şi poet

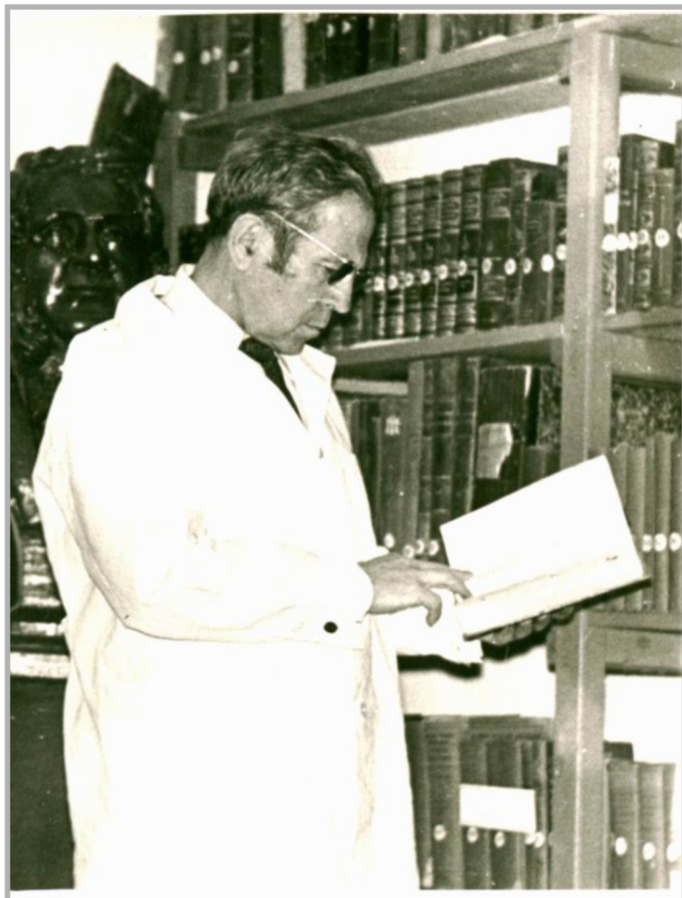

Magdalena Avădanei

Domnul Doctor Epifanie Cozărescu a fost o personalitate marcantă a societăţii medicale din Roman, judeţul Neamţ, ce a avut o contribuţie deosebit de importantă în descoperirea şi acumularea datelor de istorie a medicinei şi farmaciei din zona Romanului. S-a născut la Cernăuţi la 24 ianuarie 1914, fiu al unui funcţionar superior al Mitropoliei Bucovinei şi fost arhivar şef.

A urmat şcoala primară, apoi Liceul Aron Pumnul din Cernăuţi, liceul la care, cu ani în urmă, în aceeaşi clasă a fost elev şi Mihai Eminescu. A urmat apoi Facultatea de Medicină din Iaşi pe care a absolvit-o în anul 1941. În anul 1950 a sosit la Roman, unde şi-a desfăşurat activitatea de medic devotat până la pensionare şi după pensionare. Aşa l-am cunoscut ca medic devotat celor nevoiaşi, pentru care căuta tratamente mai ieftine, apelând la formule magistrale, ce-şi dobândiseră eicienţa în timp. La o farmacie mică de cartier, acolo si preparau formulele magistrale amintite mai sus, unde se prelucrau şi plante medicinale, extracte, tincturi, unguente…La diverse conferinţe din ţară, dr. Epifanie Cozărescu a prezentat studii referitoare la acţiunea plantelor medicinale în afecţiunile pulmonare. Pe lângă medicina internă, doctorul Epifanie Cozărescu a avut şi o a doua pasiune cea de cercetător in istoria medicinei şi în special a istoriei medicinei din Roman. Cercetările istorice ale domnului doctor Epifanie Cozărescu au fost concretizate în numeroase articole publicate în volumele de Istorie a Medicinei la Bucureşti, revista Mitropoliei Iaşi, articole diverse în ziarele locale. A fost peste 30 de ani membru al Societăţii de Istorie a Medicinei Române, participând la aproape toate reuniunile naţionale, cu lucrări primite cu interes şi apreciere, imprimând ideea că la Roman este un centru puternic de iatroistorie. Şcoala cernăuţeană şi studiile făcute în legendarul Iaşi i-au insuflat dragostea faţă de medicină şi grija faţă de cei suferinzi, aşa cum reiese şi din poezia ***Închinare medicinei***, din volumul: ***Poeme paramedicale şi dedicaţii cordiale:***

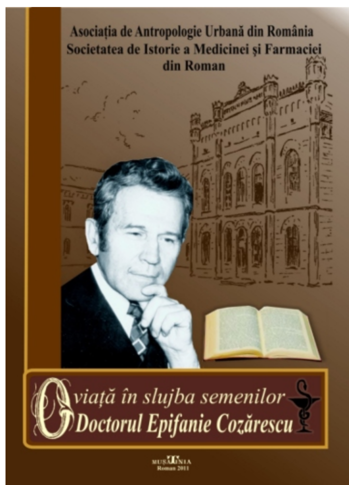

„Medicină, dragă medicină,
Din vechime, de la tine le-nvăţăm pe toate:
Inima deschisă, dăruire caldă şi deplină
Pentru orice om bolnav, ca unui frate!
....
Iar după noi, când pentru alţii rândul vine,
Purtaţi de-aceeaşi soartă
Să-i îndrumezi la fel, în lupta nesfârşită spre mai bine
Pentru sărmanul om şi pentru-a medicinii artă."

La şedinţa de deschidere a Filialei Societăţii de istorie a farmaciei din Brăila a fost invitat şi dl. dr. Epifanie Cozărescu pe care am avut onoarea să-l reprezint, invitaţie adresată de dr. farmacist Iugulescu. La această festivitate am prezentat lucrarea „*Farmacia Minerva 205 ani de la înfiinţare*" (lucrare prezentată la Congresul Internaţional de istorie a farmaciei care s-a ţinut la Sinaia, în septembrie 2003), iar la solicitarea comitetului de organizare, a dr. prof. Carata şi a dr. farm. Iugulescu am citit câteva din poeziile autorului. Pe lângă cercetările din domeniul medicinei, a făcut cercetări în domeniul farmaciei, participând cu lucrări la reuniunile naţionale ale Societăţii de Istorie a Farmaciei din România, unde a devenit membru de onoare şi declarat frate al farmaciştilor, aşa l-a numit distinsul istoric dr. farmacist C. Iugulescu, ale cărui scrisori aş dori să le redau, fiind mărturii ale aprecierilor la adresa domnului doctor Cozărescu

I - „*Mult stimate Domnule Dr. şi vechi prieten al farmaciştilor,*

Această scrisoare nu are ca scop decât să vă adresez un omagiu din partea farmaciştilor, o mărturie a simpatiei şi a respectului pe care vi-l

purtăm. În toată viața Dv., farmaciştii din Roman, cât şi din întreaga țară au simțit sprijinul de frate mai mare. În toate acțiunile şi nu puține au fost, nu ați uitat de farmaciştii pe care i-ați numit frați ai Dv. Este timpul acum să vă mulțumim cu recunoştință. Județul Roman nu a dat o personalitate influentă şi necontroversată de farmacie care, cu excepția lui Pascal Pincu din Piatra Neamț… să fie cunoscută pe plan național. Dar, ați fost Dv. Organizator al Societății de Istoria Medicinei şi Farmaciei (societate rămasă unică în România), mobilizator al farmaciştilor mai puțin iluştri, dar prezenți pe plan local cu studii de istoria farmaciei care îi onorează. În aceeaşi măsură a crescut şi prestigiul Dv. în fața farmaciştilor din Roman şi din întreaga țară. Muzeul de istoria farmaciei, Societatea de Istoria Medicinei şi Farmaciei, intervențiile Dv. de-a lungul evoluției mişcării de istoria medicinei din țară sper să rămână în memoria mai multor generații de farmacişti. Toată viața Dv. ați apropiat pe farmacişti, i-ați încurajat, i-ați tratat cu mare bunăvoință. Noi, cei de la Bucureşti şi nu numai vă considerăm ca făcând parte cu drepturi egale şi mişcarea de istoria farmaciei din ultimii 40 de ani. Vă dorim sănătate, viață lungă, bucurii nemăsurate şi să vă mândriți cu considerația şi respectul farmaciştilor care au motive de recunoştință față de Dv.”

„***Mult stimate Domnule Dr. şi frate mai mare***,

Doresc prin acest supliment la scrisoarea oficială să-mi manifest recunoştința şi totodată dragostea şi ataşamentul meu față de Dv. Vreau să fiți adoptat în sânul Societății noastre cu tot fastul şi de aceea vă rog să-mi trimiteți o autobiografie, mai veche, spre a nu vă da de lucru acum.

Eu sunt sănătos, am reînceput activitatea după ce am trecut prin momente grele familiale.

Vă rog să primiți un salut călduros şi cele mai bune urări de la fratele Dv. mai mic. Merg şi eu pe 82 ani…”

II - „***Mult stimate şi iubite frate mai mare, domnule doctor Cozărescu***,

Am primit scrisoarea Dv. şi confirm primirea întocmai. Mai întâi vă rog să uitați că ați întârziat cu răspunsul. Noi ne facem griji zi de zi pentru viața Dv. care se poate întrerupe oricând şi cu uşurință. De aceea ne facem griji. Eu mi-am aranjat 50 de plicuri cu ferpar în alb, astfel ca fiica mea să anunțe bucuria plecării pe celălalt tărâm! Este vorba de mine care mă bucur ca la botez, căsnicie şi la încetarea inimii. Dar să lăsăm aceasta pe seama poeziei. Am corectat greşelile la maşina de scris. Fiți fără grijă. Vă doresc succes la al treilea volum. Eu blestem a treia apă…Ştiți care? În prima se naşte şi creşte peştele, în a doua se fierbe. A treia apă este cea care o bei după ce mănânci peştele pentru că nu ai vin!

M-a uluit domiciliul forțat al Dv. Dacă aveți acte puteți să vă cereți drepturi ca orice deportat. A 6-a scrisoare o pun la locul ei, între producțiunile literare ale Dv. din care ați trimis un exemplar la Ist. Farmaciei, la Facultate.

În concluzie, aproape am rezolvat 100% cerințele Dv. în scrisoare fapt ce nu mi-a dat de lucru. Am rămas cu impresia că nu v-am anunțat necazul meu cel mare: decesul soției la 5 februarie 2005 după accidentul vascular din 2001.

Închei, mulțumindu-vă din suflet pentru rândurile trimise. Vă sunt recunoscător. Vă doresc sănătate şi toate cele bune.

Al Dv. Iugulescu Costică”

„Epifanie, rugați pe cel mai capabil şi cu bunăvoință să facă INVENTARUL muzeului scriind separat obiectele medicale şi cele farmaceutice. Şi dacă acceptați să vă trimitem bani trimiteți-ne şi nouă un xerox, o fotocopie xerox.

Iar a doua chestiune strângeți toată ARHIVA FONDULUI PERSONAL şi legați-le în dosare:

1. mapa cu acte de stare civilă, diplomele;

2. Dosar nr. 1 dacă aveți cel puțin 3 4 scrisori din străinătate;

3. Dosar lucrări ştiințifice şi memoriu de activitate scriind câte o pagină pentru fiecare carte;

4. Alte dosare, alte probleme;

5. Colecția de fotografii şi diapozitive TREBUIE să le ia fiul Dv. în păstrare!

Al Dv. Iugulescu Costică”

Urmare a activității deosebite pe care a desfăşurat-o, comitetul de conducere a Societății de Istorie a Medicinii şi Farmaciei Filiala Roman, a solicitat Primăriei Municipiului Roman să i se acorde domnului doctor meritul de „Cetățean de Onoare” al oraşului. La această solicitare s-a răspuns favorabil în anul 2007, fapt ce l-a bucurat foarte mult, realizând că i s-au recunoscut meritele deosebite din întreaga sa activitate. Am primit o scrisoare din partea Dl. Dr. Cozărescu, pe care o redau parțial pentru a pune în evidență calitatea umană deosebită, modestia, preocuparea şi implicarea în activități cu valoare spirituală a regretatului Dr. Epifanie Cozărescu:

„**Onor. Conducerea Farmaciei „Ar*uncus” din Roman***

Subsemnatul Epifanie Cozărescu, actualmente pensionar, fost vreme de 30 de ani medic specialist principal în Secția de Boli Interne a Spitalului „Precista Mare” din municipiul Roman, fiind membru activ în Societatea „Medicilor Scriitori şi

Publicişti" şi în „Asociaţia Iatro şi Farmaco Istoricilor din România", am activat intens pe aceste două direcţii de cercetare pentru a scoate în evidenţă atât vechimea medicinii cât şi a farmaciei, ambele debutate concomitent în anul 1798 în Roman.

Ca urmare, am studiat şi cules din toate depozitele Arhivelor Statului din ţară şi de la Viena, am adunat informaţii şi relicve documentare de la urmaşi ai foştilor salariaţi ai spitalului şi farmaciei princeps, realizând, cu ajutorul acestora, istoricul vieţii medicale şi a celei farmaceutice începând cu sfârşitul secolului XVIII (Spiţeria „Minerva").

Cu ajutorul acestora am pus bazele Muzeului Iatro-Farmaco-Istoric şi al vieţii medico-farmaceutice romaşcane; în 1998 am montat o frumoasă festivitate închinată împlinirii a 200 de ani de la începuturile acestora, iar pe plan ştiinţific am realizat o vastă monografie de 450 de pagini, bogat ilustrată, descriind activitatea medico-farmaceutică adusă la zi, precum şi istoricul fostului Spital Israelit şi a Spitalului Rural de la Bâra. Pe plan farmaceutic, meritul meu este că am avut şansa de a descoperi, în Roman, într-o „başcă" a spitalului (din care bolnavii scoteau hârtii pentru necesităţi fiziologice), un foarte preţios dosar datat 1805 în care se afla „Izvodul Spiţeriei Minerva", fiind o copie a inventarului iniţial cu care a fost fondată spiţeria în 1798. Cu ajutorul acestor documente am atestat începuturile vieţii farmaceutice din Roman, respectiv Spiţeria „Minerva", care a devenit a doua farmacie, după cea din Iaşi, din toată Ţara Moldovei. Ulterior, continuând activitatea mea literar ştiinţifică, am realizat un volum cu 69 de poeme, tot „Paramedicale", iar acum mă strădui a scoate la lumina tiparului un volum cu Proză scurtă paramedicală, cu povestirea evenimentelor trăite la Iaşi, la Săveni-Botoşani şi în părţile Romanului...

Dr. Epifanie Cozărescu"

Iată ce scria profesorul Ion Coja la aflarea veştii trecerii în nefiinţă a Dr. Cozărescu: „S-a stins din viaţa exemplară pe care a dus-o, dr. EPIFANIE COZĂRESCU lăsând în urma sa numai faceri de bine, pentru toţi cei care l-au cunoscut ca medic şi ca om. Cu ceva ani în urmă am primit de la dânsul o carte deosebit de interesantă, intitulată Paramedicalia, deosebit de importantă pentru istoria medicinii româneşti, dar şi pentru cunoaşterea şi înţelegerea unor evenimente la care medicul EPIFANIE COZĂRESCU a luat parte nemijlocit, ca persoană implicată sau numai ca martor. Martor de o onestitate aflată deasupra oricărei îndoieli. În plus, inteligenţa, cultura şi sagacitatea sa, dau mărturiilor sale valoare de document incontestabil. M-am bucurat când am găsit în Paramedicalia mai multe pagini dedicate rememorării tragicului pogrom de la Iaşi, din iunie 1941, când au murit asasinaţi 9000 de evrei.

I-am scris autorului şi l-am rugat să revină asupra subiectului cu precizări mai explicite. Mi-a trimis astfel două texte pe care le public acum din nou, ca semn de recunoştinţă personală şi publică pentru o viaţă dedicată adevărului, vieţii şi demnităţii umane. Dumnezeu să-l odihnească pe cel căruia i s-a potrivit atât de bine numele sub care s-a încreştinat: EPIFANIE… Sit tibi terra levis, EPIFANIE COZĂRESCU!".

Dr. Epifanie Cozărescu la centenar

Emilia Ţuţuianu

Desigur este o şansă de a fi contemporan şi a cunoaşte personalităţi marcante ale urbei noastre, oameni remarcabili care au avut contribuţii majore în varii domenii pentru istoria comunităţii romaşcane dar tot atât de fructuoasă poate fi cunoaşterea unei asemenea personalităţi studiind opera sa văzând rezultatele muncii de o viaţă, cu realizările şi neobosita implicare în viaţa concitadinilor.

L-am cunoscut indirect pe domnul dr. **Epifanie Cozărescu** şi acela a fost momentul când, împreună cu membri ai Asociaţiei Pentru Antropologie Urbană, Roman am lucrat la punerea în pagină şi editarea cărţii - ***O viaţă în slujba semenilor Doctorul Epifanie Cozărescu***, un mănunchi de mărturii, impresii şi gânduri, rememorări de fapte şi amintiri ale celor care au lucrat, au colaborat şi care l-au cunoscut pe distinsul dr. Epifanie Cozărescu. Am descoperit astfel o persoană implicată trup şi suflet în acţiunile care au ţinut, fie de activitatea sa de medic la *Spitalul din Roman*, fie de cercetările privind istoria medicinei romaşcane cu înfiinţarea *Muzeului de istorie medicală din Roman* şi activitatea ca *Preşedinte al Societăţii de Istorie a Medicinei şi Farmaciei din Roman*, fie de păstrarea identităţii cultural-medicale romaşcane prin cărţile sale *Paramedicalia* şi *Istoricul Spitalului Municipal Precista Mare până la bicentenar (1998).*

Înzestrat om de cultură, membru al Asociaţiei medicilor poeţi şi prozatori domnia sa ne-a dăruit un volum de versuri, în care ni-l dezvăluie ca un mare iubitor de Neam Românesc, dăltuind prin cuvânt iubirea sa de bucovinean.

Un brav bucovinean ce nu şi-a dezminţit neamul şi locul de baştină:

...Bucovină, Bucovină
Tu grădină
Cu harnici feciori
Şi cu fete flori..

Un loc binecuvântat, astfel evocat în versurile sale, de unde oameni ca Epifanie Cozărescu, „omul instituţie" şi-a lăsat amprenta pe unde paşii l-au condus în timpul vieţii. O viaţă zbuciumată, dar plină de optimism pentru misiunea sa, în viaţa ce i-a fost dată de bunul Dumnezeu, legătura cu divinitatea ajutându-l să treacă peste toate obstacolele. Din educaţia creştinească primită în familie, i-a rămas insuflată în spirit şi gând: ***Lumina.***

Apropiat de Biserica Ortodoxa Română, a fost ales de mai multe ori ca membru al Eparhiei Episcopiei Roman. Astfel apare în versurile sale credinţa în voia Domnului:

„..dacă-i poartă deschisă
Către cealaltă lume nouă promisă,
Împodobită ca o floare
Cu vechi şi mari speranţe în viaţa viitoare,
Unde, cu voia Domnului,
vom isprăvi ce n-am putut
Ori vom lua-o de la-nceput.."

Medic şi istoric deopotrivă, Epifanie Cozărescu s-a ancorat puternic în comunitatea romaşcană. Interesat de istorie şi de istoria medicinei, în special, dr. Epifanie Cozărescu s-a consacrat prin activitatea sa de cercetare asupra istoriei vieţii medicale româneşti. Studiile sale în domeniul iatroistoriei nu s-au oprit în momentul editării monografiei spitalului Precista Mare. Chiar dacă nu mai avea vigoarea tinereţii şi vederea nu îl mai ajuta, a continuat şi în ultimul deceniu de viaţă, atât direct cât şi prin intermediul prietenilor şi colaboratorilor săi, să adune materiale privitoare la trecutul medicinei romaşcane.

A valorificat cercetările sale la întrunirile Societăţii de Istorie a Medicinei şi Farmaciei din Roman, dar şi în cadrul altor manifestări cultural ştiinţifice.

A încurajat şi susţinut efectiv pe unii colegi romaşcani, cu speranţa de a-i atrage către nobila muncă a cercetării vieţii medicale. În acest scop, a căutat să îşi găsească un demn urmaş, căruia să îi lase un valoros patrimoniu spre o viitoare îmbogăţire spirituală, ori măcar să păstreze ceea ce el a adunat într-o viaţă. A sugerat continuarea cercetărilor făcute de el în arhivele naţionale şi completarea cu cercetări în arhivele din străinătate, ţinând cont de studiile şi activitatea peste hotare a unor medici de origine romaşcană, ori care au profesat în Roman. Prin toate aceste fapte exemplare de muncă şi viaţă, prin abnegaţia probată cu o generozitate pe care doar piscurilor le este dată a o împărtăşi semenilor, doctorul Cozărescu se dovedeşte a fi un demn model de urmat de către viitorime, un continuator de cinste al celor ce au dus faima cetăţii muşatine şi un reper de marcă în istoria culturală şi medicală a locurilor. Pentru păstrarea memoriei unei personalităţi pregnante precum cea a doctorului Cozărescu se impune înfiinţarea unui Muzeu de istorie a medicinei şi farmaciei care să continue activităţile începute de domnia-sa, rămase din nefericire nematerializate din cauza condiţiilor nefaste, precum şi iniţiativa comemorării unei asemenea personalităţi a lumii medicale şi culturale romaşcane şi cetăţean de onoare a oraşului Roman prin atribuirea numelui său unei străzi din oraş, întru aducere aminte.

EPIFANIE COZĂRESCU lasă în urma sa numai faceri de bine, pentru toţi cei care l-au cunoscut ca medic şi ca om. Un bucovinean dezrădăcinat, un nume al CETĂŢII romaşcane, ce şi-a câştigat prin faptele ziditoare un loc binemeritat printre elitele vremurilor. O prezenţă vie printre noi romaşcanii, ce ştim să ne preţuim valorile.

Sunt convinsă că de-acolo de sus, dintre stele, ne trimite un tainic salut în această zi a biruinţei… Sărbătorind ***Unirea***, sărbătorind un **Om** ce a marcat destine.

Oare îl cunoaşte cineva cu adevărat pe publicistul Gheorghe A.M. Ciobanu din Roman?

Dan Bliderişanu

Domnul profesor Gh.A.M.Ciobanu mi-a fost profesor, ulterior mentor, fiind şi apropiat sufletului meu. Cu preţuire si recunoştinţă exprim gânduri şi sentimente, acum, la aniversare.

Instrucţia, o structură si conştiinţă aparte,o curiozitate continuă în cunoaştere,exigent cu sine în a fi autodidact, probitatea sa moral-intelectuală au condus la erudiţie. A fost, cred, un Pantagruel pe care părintele, zidind, în cazul nostru, l-a sfătuit: ,,nimic să nu-ţi fie necunoscut", devenit precept al cunoaşterii renascentiste.

Interesant, uimitor chiar, în formaţia d-lui profesor Ciobanu, teoria evoluţionistă şi cea creaţionistă apar ca două organisme într-o perfectă simbioză, lumescul se împleteşte cu cosmicul, tradiţia armonizându-se cu inovaţia. Ascultându-l pe vorbitor care, întotdeauna are o inspiraţie fecundă, o exprimare debordantă, remarcăm că este novator în arta cuvântului şi a muzicii, care solicită, îmbogăţeşte şi uimeşte. Deşi accesibilă, fraza cu asocierile sale

unice-metafora fiind omniprezentă, unică şi inimitabilă - cere, să recunoaştem, o anumită instrucţie din partea auditoriului. Deseori am asistat la adevărate prelegeri-lecţie de estetică şi filozofie la arte plastice şi muzică, ale unui eseist de excepţie, un spirit liber, dezinvolt; cum ar spune d-l profesor..,,un cioban mioritic ce doineşte într-un continuu acord cu muzica sferelor”...spaţiul cosmic fiind deseori cadru de referinţă.

OMUL-soţ, prieten, coleg, magistru, mentor, care a ajutat pe mulţi debutanţi în ale condeiului, este condus de o libertate a spiritului care i-a marcat identitatea si personalitatea prin noutate si valoare.

Nouă, promoţiei ‘61, d-l profesor ne-a predat *Socialismul ştiinţific,* dar, ce interesante erau acele ore de ... filozofie şi estetică!

Oare îl cunoaşte cineva cu adevărat pe domnul profesor Gh. A. M. Ciobanu din Roman? O viaţă, o operă şi o prezenţă vie la vârsta senectuţii care ar reclama, pentru viitorime ..**un roman**.

Dar cine se încumetă să-l scrie?

Un chip aureolat de iubire, respect şi preţuire

Minodora Ursachi

Am fost privilegiată să stau zeci de ani la diferite activităţi culturale, lângă un om care şi-a construit o puternică identitate intelectuală în peisajul cultural al ţării, a cărui prezenţă fascinează prin largul său orizont spiritual şi impresionanta pregătire enciclopedică, vivacitate, generozitate şi dăruire sufletească, prin lumina chipului blând, strălucirea ochilor, zâmbetul cald şi prietenos Gheorghe A.M. Ciobanu.

Profesor, publicist, eseist şi critic literar-artistic dezvăluie profilul unui om total, îndreptat spre cunoaşterea interioară a structurii umane în modelarea sufletelor şi formarea caracterelor cu înţelepciune şi dragoste, spre cunoaşterea şi interpretarea marilor probleme ale umanităţii prin prisma unui teoretician şi filozof de adâncă profunzime, emiţând teorii, principii şi formule în bogata sa operă scriitoricească elevată, cu totul originală.

Un orator de excepţie, al cărui discurs, bazat pe capacitatea de asociere a ideilor şi faptelor, umorul şi spontaneitatea spirituală, folosirea echilibrată a metaforelor şi digresiunilor are o mare forţă de atracţie.

Rar întâlneşti un asemenea om ca profesorul Gheorghe A.M. Ciobanu. Lângă Domnia Sa te înalţi spiritual. Intrat de mult în inimile oamenilor, chipul profesorului Gheorghe A.M. Ciobanu, aureolat de iubire, respect şi preţuire este un simbol al omului de cultură, al modestiei şi demnităţii morale.

Cetatea nouă a Romanului o mare şansă pentru romaşcani

Dr. Vasile Ursachi

În vederea punerii în valoare a celui mai important monument de arhitectură militară din perioada marelui muşatin **Ştefan cel Mare**, Cetatea Nouă a Romanului, existentă pe raza municipiului nostru, se impune lansarea unui program complex de valorificare turistică, în beneficiul populaţiei din această zonă, precum şi a numeroşilor turişti români şi străini, care ar putea să fie atraşi de acest interesant obiectiv. Totodată, zona de confluenţă a Moldovei cu Siretul, ar putea interesa şi un mare număr de investitori, legaţi de municipiul Roman şi de legendele, care, de cele mai multe ori, începeau cu cetatea lui Ştefan cel Mare şi tunelul de legătură cu Episcopia Romanului. Folosind această legendă, care a încântat copilăria tuturor romaşcanilor şi punând în valoare ceea ce ştiinţa arheologică a demonstrat, ne putem gândi la realizarea celui mai impunător obiectiv turistic din Roman, care să revigoreze, în mare măsură, viaţa oraşului şi locuitorilor lui. Pentru început se impune obţinerea transferului de teren pe care se află cetatea, de la comuna Gâdinţi la municipiul Roman, intabularea lui şi realizarea unui studiu de fezabilitate, în suprafaţă de câteva hectare, cu acces la drumul Gâdinţi Ion Creangă şi râul Siret, după care este necesar să se alcătuiască un plan complex de valorificare a acestei zone, în strânsă legătură cu oraşul nostru. Toate acestea printr-o campanie de sensibilizare, atât a persoanelor particulare, cât şi a investitorilor şi instituţiilor de stat.

În oraşul Roman se păstrează până astăzi denumirea de „Smirodava" dată cetăţii de pe malul stâng al Siretului, în apropiere de confluenţa cu râul Moldova, ale cărei rămăşiţe au fost acoperite cu pământ. Tradiţia este atât de puternică încât şi acum există o stradă cu acest nume, un cartier de locuinţe şi o fabrică de tricotaje. Această denumire este improprie deoarece indică o cetate sau o localitate dacică, inexistentă în aceste locuri şi nicidecum una medievală. Cronicarul Grigore Ureche, în cronica sa[1], vorbeşte de cetatea refăcută de **Ştefan cel Mare** în 1483 pe care o denumeşte „Smederova"; Miron Costin[2] o aminteşte în Poema polonă, iar Dimitrie Cantemir[3] a consemnat că nu departe de oraşul Roman, pe malul de răsărit al Siretului se vede un loc numit de locuitori „Smederova". Aceste denumiri se datorează, în mare parte, unor transcrieri greşite din limba slavonă. În sec. XV această cetate era cunoscută cu numele de Cetatea Nouă a Romanului iar pârcălabul ei amintit în majoritatea documentelor ca pârcălab al Cetăţii Noi de la Roman. Primul fiind Oancea sau Oanţă, amintit într-un document dat la 15 septembrie 1466, când se consideră deci, că cetatea era

Fig. 1. Planul Cetăţii Noi la sfârşitul ultimei campanii de săpături arheologice (anul 1967).

terminată.

Se ştie că în 1467 regele **Matei Corvin**, înainte de lupta de la Baia a trecut şi a poposit la Roman, iar scriitorul Bonfinius, care l-a însoţit pe Matei Corvin în expediţia din Moldova, dă câteva informaţii despre oraşul Roman, înconjurat cu val, întărituri din lemn şi şanţ; de asemenea, vorbeşte şi despre cetatea de pe malul Siretului, care „era întărită mai mult cu oaste decât cu fortificaţii". În legătură cu ultima informaţie se poate spune că Bonfinius nu a văzut cetatea, scriind despre ea numai după informaţiile primite de la alţii, deoarece, după cum se ştie, fortificaţiile erau destul de serioase pentru a scăpa unui cronicar obişnuit cu sistemul de apărare a evului mediu. Rolul cetăţilor din Roman în 1467 a fost minim dacă ne gândim că Matei Corvin a intrat cu uşurinţă în oraş, unde a stat şapte zile, iar la plecare a dat foc oraşului şi, probabil, şi cetăţii de pe malul stâng al Siretului. Un atac încununat de succes împotriva acestei cetăţi ar fi fost consemnat de Bonfinius, însă regele Mateiaş nu a încercat aceasta de frica unei înfrângeri, neştiind, mai ales, ce forţe mai puteau fi în pădurile din jur.

În timpul campaniei otomane din 1476 Cetatea Nouă a Romanului a avut de suferit. Acum Ştefan cel Mare se afla cu 6000 de ostaşi la Cetatea Nouă a Romanului. Distrusă de turci, între 1476-1478 nu mai semnează pârcălabul de Cetatea Nouă a Romanului documentele domneşti, deci acesta nu mai era în funcţiune. Deşi nu se cunosc evenimente deosebite legate de Cetatea Nouă a Romanului zidurile ei au suferit distrugeri în mai multe rânduri. Ea a continuat să rămână ca o fortificaţie de prim ordin pentru Moldova până mult mai târziu, deşi unele scrieri vorbesc de faptul că în timpul domnitorului Petru Rareş a fost nu numai părăsită dar şi distrusă, iar locuitorii „strămutaţi în Oraşul Roman", iar mai târziu se vorbeşte de o distrugere totală efectuată de Alexandru Lăpuşneanu, deşi pârcălabii de la Cetatea Nouă sunt consemnaţi până mult mai târziu[4]. În orice caz în sec. XIX Cetatea a fost complet distrusă, iar piatra folosită la construcţiile civile din satul Gâdinţi şi oraşul Roman, rămânând sub pământ doar fundaţiile, iar în unele locuri până la primul etaj sau la nivelul ferestrelor[5].

Cercetările arheologice efectuate la această cetate au lămurit multe din problemele acestei fortificaţii atât din punct de vedere al construcţiei cât şi din cel al sistemului de apărare al Moldovei sec. XV. Astfel, s-a putut constata că fortului iniţial construit în 1466 i s-a adăugat o curtină exterioară în 1483 întărită cu ziduri, turnuri şi şanţ de apărare în care era abătută apa Siretului[6]. Este interesantă atât forma cetăţii cât şi sistemul de construcţie. Fiind vorba de o cetate de piatră construită pe nisip au trebuit să se folosească metode speciale ca greutatea construcţiei să nu se lase în pământ. Rezolvarea acestei probleme în chip ingenios se datorează unor meşteri pricepuţi, care au folosit grătare de lemn la baza zidurilor, asigurând prin aceasta o presiune uniformă. Din punct de vedere al formei, ea se deosebeşte de toate celelalte datorită, în primul rând, faptului, că este construită în câmp deschis. Vizitatorul acestor vestigii medievale va fi impresionat, în primul rând, de masivitatea construcţiei, de puternicele turnuri circulare, care întăreau zidurile fortului iniţial, de poarta de intrare cu vestita „capcană de şoareci", de zidurile şi turnurile dreptunghiulare ale curtinei exterioare, a căror grosime ating 4 m, precum şi de şanţurile de apărare, din care, primul căptuşit cu plăci de piatră, iar celălalt, de mărime considerabilă, prin care curgea o parte din apa Siretului.

Fiind cea mai originală fortificaţie medievală din ţara noastră, singura construită în întregime de cel mai de seamă reprezentant al muşatinilor Ştefan cel Mare şi Sfânt, Cetatea Nouă a Romanului constituie unul din principalele monumente ale Romanului, care merită să fie restaurat. Apropierea de oraşul Roman, posibilitatea creării unei linii de acces chiar pe digul care duce către confluenţa celor două mari râuri Moldova şi Siretul, precum şi iminenta realizare a unei zone turistice atât de benefice pentru populaţia acestui târg moldav, dar şi pentru numeroşii turişti străini, ne face să credem că merită un efort financiar, atât pentru restaurarea acestei cetăţi unice, cât şi pentru crearea unui punct de atracţie pentru vizitatori. Propunem, aşadar, realizarea, pentru început, a unui proiect de restaurare, care să aibă în vedere, fie conservarea zidurilor existente şi ridicarea fundaţiilor şi a elevaţiei zidurilor şi turnurilor la o anumită înălţime, fie reconstruirea cetăţii pe baza rezultatelor săpăturilor arheologice şi a similitudinilor cu cetăţile construite de Ştefan cel Mare. Proiectul poate cuprinde şi realizarea unei legături directe între oraşul Roman şi cetate, prin amenajarea unei şosele sau a unei linii de tramvai pe digul, existent deja, pe malul stâng al Moldovei, care ar scurta cu 2-3 km distanţa dintre cetate şi oraş, obţinându-se, totodată, un complex turistic inedit de mare atracţie.

Note bibliografice:

[1]. Gr, Ureche, Letopisețul Moldovei, Bucureşti, 1955, p. 97; Idem, Bucureşti, 1958, p. 106, 161.

[2]. Miron Costin, Istorie în versuri polone despre Moldova şi Ţara Românească (Poema polonă), în Idem, Opere, ediţie critică, studiu introductiv, comentarii, variante, indice şi note de P.P Panaitescu, Bucureşti, 1958, p. 219.

[3]. D. Cantemir, Descrierea Moldovei, traducere de Gh. Adamescu, Bucureşti, 1973, p. 12-13.

[4]. Doru Mihăescu, Contribuţii asupra importanţei Cetăţii de la Roman, a lui Ştefan cel Mare pornind de la o ierarhie statistică şi de la analiza unor vechi denumiri, în Din istoria oraşului Roman 620 de ani de la prima atestare documentară, Roman, 2012, p. 32-40.

[5]. Melchisedec Ştefănescu, Cronica Romanului şi a Episcopiei de Roman, Bucureşti, 1874, p. 13-14.

[6]. V. Ursachi, Iniţierea cercetărilor arheologice sistematice la Cetatea Nouă a Romanului, în Miscellanea Historica et Archaeologica in Honorem Professoris Ionel Cândea, Brăila, 2009, p. 275-294; L. Chiţescu, Principalele rezultate istorice ale cercetărilor din Cetatea medievală de la Gâdinţi (r. Roman), SCIV, 17, 2, 1966, p. 405-414; Idem, Cu privire la tehnica de construcţie a Cetăţii Noi de la lângă Roman,

Arcanele literare ale memoriei: *Doctorul Nicolae Radu*

Tudor Ghideanu

Ceea de-a doua diasporă românească, dinainte de 1989 a generat o creaţie literară de o vigoare nebănuită, capabilă să forţeze porţile Cetăţii evaluabilităţii (puterii de judecare valorică Urteilskraft). O astfel de realitate axiologică indubitabilă ne permite să facem aprecieri precum cele care urmează.

Doctorul Nicolae Radu, chirurgul anestezist care a cutreierat lumea şi ca medic de vapor, care a lucrat ani buni în spitalele (din cazărmi) ale lui Gaddafi, învăţând la perfecţie şi araba, după cum avea să ne demonstreze în Gara Iaşi, intervenind într-o încăierare dintre doi studenţi arabi şi un grup de certăreţi afumaţi de licoarea lui Bachus, Nicolae Radu a devenit O, Maică Precista! cel mai important romancier în spaţiul francofon actual Creaţia sa, având ca ax stilistic Chronica mărturisirii, a îmbrăcat chipul (forma) cărţilor anamnesis: Cerbul de la Tufanul trăznit (2002); Memorie uitată (2005); Paraclisul Mateilor (2007); Memorie resuscitată (2007); Cerbul Acteon (2008) şi ultima (până acum) Memorie incomodă (Bucureşti, Ed. Semne (2011).

Componenta literară intră într-o fericită simbioză cu anterioara creaţie ştiinţifică a ilustrului chirurg anestezist. Trebuie rememorate cele mai semnificative: Imunopatologie chirurgicală (Ed. Academică, 1984); Manual de Anesteziologie (Ed. Medicală, 1986); Antibioticele şi imunitatea (1987), etc.

Ceea ce caracterizează pe marii scriitori-medici este enciclopedismul, tentaţia cuprinderii (şi comprehensiunii) universale dacă se poate a majorităţii intreprinderilor euristice (cognitiv-descoperitoare) ale intelectului uman. Exemplarităţi din cultura noastră românească sunt multe: Nicolae Paulescu, Ştefan Odobleja, Sergiu Al. George, ş.a.

Doctorul Nicolae Radu relatează în Anamnesis-ul său, adevărata triadă palamită: I. Memorie uitată; II. Memorie resuscitată; III. Memorie incomodă despre mirabila cununie dintre: medicină, filosofie şi literatură, mărturisire nedisimulată, de la adolescenţă sublimată la senectute sapienţială. Din şirul intermitent al fluxului de continuitate bergsoniană lipsesc sua culpa, sau dimpotrivă câteva aduceri-aminte pe care mi le-a prilejuit re-trăirea (Erlebnis) câtorva momente (trecute desigur) din frumoasa noastră întâlnire didactico-filosofică de la Iaşi şi Bucureşti.

El, medicul chirurg, student în filosofie la Universitatea din Bucureşti, datorită unui conflict („malentendu”) fatal, cu materialismul dogmatic al unor dascăli formaţi la „şcoala sovietică”, a fost nevoit să se transfere la Universitatea din Iaşi. Ni l-a dat în primire (mie şi profesorului Petre Dumitrescu) la Casa Universitarilor Iaşi (C.U.I.). Sociologul Pro. Univ. Dr. Virgil Constantinescu, cel care evoluase încă de la Iaşi, în câmpul acid al cugetării filosofice şi sociologice contemporane, împlinindu-se ca doctor în filosofie, cu teza despre psihologia socială şi sociologia lui Dimitrie Drăghicescu.

Înalt, puţin arogant (ca toţi cei care, cunoscându-şi propria valoare, privesc distant, cu firească superioritate) faţă de mediul universitar provincial, Nicolae Radu, îmbrăcat cu o geacă de piele maron, deşi mai în vârstă cu vreo patru ani decât noi, ne întâmpină cu o fină ironie: „Mă primiţi, ca student, la dvs. la facultate? Am terminat trei ani la Bucureşti şi aş dori să continui şi să termin la Iaşi!” Discuţia, formală, s-a transformat treptat într-o „dulce” armonie moldavă, favorizată de un vin de Bucium, demisec. Restul a decurs de la sine: examene evaluate la superlativ!

Ceea ce se instituise era o prietenie de durată calitate (cum va fi zis Henri Bergson). În săptămânile concediului de studii, când pregăteau cei de la „fără frecvenţă” examenele, doctorul îşi manifesta disponibilităţile şi chiar virtuţile pescăreşti pe la iazurile care hrăneau peştele Bolovanilor, Iaşilor, Vasluiului, etc. şi nu odată, venea cu 10-20 kg de „caras”, „crap”, „fitofag” să-l aducă tânărului profesor cu patru copii, care eram eu dascălul de „filosofie burgheză contemporană”.

Un moment de care mi-aduc mereu aminte, este cel cu dobândirea unor „bilete de sindicat” pentru Lacul Roşu (primite de la consăteanul Ionel Toma, acum proaspăt colonel în criminalistică, la Miliţia din Piatra-Neamţ). Cineva trebuia desigur să-mi ducă soţia, Adela (răpusă de cancer mamar încă de acum 18 ani, în ianuarie 1994) şi cei doi copii mai mici: Bogdan şi Preda la Staţiunea („Casa”) de odihnă, mai sus de Cheile Bicazului. Întrucât nu aveam maşină, doctorul s-a oferit, cu multă înţelegere şi dragoste colegială, să ne ducă el. Dar, nenorocire: prin zona Pângăraţilor (dacă nu mă-nşel!) prea-folosita lui „Dacia” a luat foc, de la bobina de inducţie (mi s-a explicat). La strigătele doctorului: „Ieşiţi repede, să nu ardem cu toţii!”, am coborât speriaţi, aşezându-ne cu tot calabalâcul, lângă gardul de lemn al unei gospodării din zonă. Doctorul a oprit un autobuz cu elevi excursionişti din judeţul Harghita. şoferul-ungur, cu deosebită înţelegere

umană (deşi autobuzul era arhiplin) ne-a aşezat în faţă şi când am ajuns la destinaţie, n-a vrut să ne ia nici un ban.

Amintirile mele sunt, desigur, deopotrivă, pline şi de bucurie şi de tristeţe. Pe seară, Doctorul a venit să mă ia, pentru a mă duce la Iaşi (a doua zi aveam examene) însoţit de un tânăr mecanizator de la S.T.M. (Staţiunea de Maşini şi Tractoare) din Bicaz, unde i se dăduse o bobină de inducţie de la tractoarele instituţiei cu profil agricol.

A urmat cazarea noastră la un hotel vechi, din apropierea Casei „Calistrat Hogaş" din Piatra-Neamţ. Prietenul, consăteanul şi colegul meu acum colonelul Ion Toma - ne-a dat o masă la restaurantul de vis a vis şi apoi prelungind câteva ore de „vin la purtător", în camera de hotel. Doctorul s-a întins pe pat, simulând somnul, vreme în care colegul meu (Colonelul) nega mereu, ca un stricat din minţi, „Ăsta nu e doctor! Nu vezi ce salopetă are pe el?! Cum de te prostesc ăştia, care mai spui că-ţi sunt şi studenţi?" La vizibila meteahnă poliţienească (de miliţian criminalist!), ripostam obosit: „Măi omule, este chirurg-anestezist şi, acum, face a doua facultate Filosofia, căci este şi scriitor!" Nu l-am putut convinge. Doctorul auzea tot şi cu voce paternă, îmi recomandă: „Culcaţi-vă domnule Profesor, mâine aveţi treabă multă!"

A doua zi de dimineaţă, la un „Service" din Piatra, Ionel Toma ne programase la serviciul electric (era desfigurat tot bordul maşinii şi toată instalaţia electrică!). Aici, electricianul reitera îndoielile exprimate cu o seară înainte: „Păi, dacă sunteţi doctor-chirurg cum spuneţi ,nu verificaţi instrumentele, substanţele?"

Cu o figură spăşită, de om superior care-şi savurează umilinţa, doctorul răspunse supus: „Accept orice aţi spune, numai să-mi reparaţi sistemul electric şi să-mi daţi posibilitatea să plec. Şi pe domnul profesor îl aşteaptă la Iaşi la examen, vine o sută de studenţi..." Electricianul termină în vreun sfert de oră toată treaba şi cu un aer de maestru satisfăcut, sfârşi prin a rosti „Gata! Merge! Puteţi pleca după ce-mi înmânaţi cei 800 lei, cât face intervenţia mea „chirurgicală".

Bucuroşi, după o oboseală căreia nu-i mai pasă de nimic, pornirăm la drum. Când colo, la ieşirea din urbea Pietricicăi, o tânără şatenă ridica mâna pentru „Ia-mă, nene!". „Luaţi-mă până la Roman, sunt în practică de primariat la Spitalul „Precista" din localitate. „Doctoriţă? întrebă vesel doctorul Radu. „Domnişoară, vă luăm dacă ştiţi să ne spuneţi o poezie! Sau nu agreaţi domeniul... Ba, dimpotrivă! Ce spuneţi de Păunescu? Vă voi recita „Repetabila povară". Preţ de o jumătate de oră, amândoi priveam aiurea, în zare; el atent totuşi la şosea, eu privind licăririle apelor Moldovei peste care îşi revărsau răchitele, zăvoaiele fremătânde. După ce rămase în urmă fata, fiecare fredonam pe cont propriu sau interferându-ne glasurile: „Enigmatici şi cuminţi/ Terminându-şi rostul lor/ Lângă noi se sting şi mor/ Dragii noştri, dragi părinţi./ Cheamă-i Doamne, înapoi/ Că şi-aşa au dus-o prost/ Şi fă-i tineri cum au fost/ Fă-i mai tineri decât noi". Repetam sacadat: „//Pentru cei ce ne-au făcut, Dă un ordin, dă ceva... Dă un ordin, dă ceva... Dă un ordin, dă ceva..."

Norii treceau limpezi în albeaţa lor, în cerurile înalt-depărtate... Viaţa m-a dus către finaluri neîncheiate până ce într-o zi am aflat de la colegul şi prietenul Petrică Dumitrescu, faptul că Doctorul Radu Nicolae a emigrat în Franţa, alături de Doamna Olga pe care o cunoscusem la o înfocată discuţie despre cancer (originea şi evoluţia lui) la restaurantul „Iaşiul".... Nu mult după aceea, am pierdut-o pe Adelina, mama dulce a celor patru copii ai noştri cu Nicolae Radu fusesem împreună şi la socrii mei, în satul Prisăcani pe Prut... Dar despre asta, voi aminti altădată...

În spiritul cărţii sale Memorie incomodă, voi mai povesti despre vizita, împreună cu Doamna Mihoc, îndurerata soţie a lui Coli Mihoc, academicianul matematician care a murit de inimă rea din cauza Elenei de la Cabinetul 2 al C.C.., despre vizita solicitată de Dr. Radu, la marele Octav Onicescu, acasă, în strada Şoimăreşti, nr. 9.

Ne întâmpină două doamne în vârstă, ambele aproape oarbe, care încep să se ocupe de D-na Mihoc. Intrăm într-o cameră o bibliotecă în care toate cărţile sunt învelite cu hârtie albă, spre a favoriza cât de cât posibilitatea de orientare a celor loviţi de orbire parţială.

Dintr-o cameră laterală, venerabilul profesor Onicescu pogorî aidoma unui sfânt ce se desprinde dintr-o frescă bizantină, cu acel zâmbet a tot aprobator al celor încercaţi de viaţă şi de alambicările ei. După ce-i dădu bineţe Doamnei Mihoc, apreciind, fără uimire, vizita noastră, mi se adresă direct: „Îţi mulţumesc, Domnule G., pentru cuvintele pline de înţelegere pentru opera mea! Şi pentru urările pe care mi le-aţi trimis de ziua mea. Cu o simplitate şi căldură moldavă, în plus, mă invită să iau loc la măsuţa din mijlocul camerei, pe care erau deschise şi articolele mele din revista ieşeană „Cronica". Fără nici vreo urmă de distanţă savantă, convorbirea noastră se transformă într-o suită de mărturisiri şi deodată, Academicianul amfitrion se adresează Doamnei Mihoc, nemulţumită că „partidul" i-a suspendat pensia de urmaş: „Stimată Doamnă Mihoc, eu, împreună cu regretatul preşedinte, Gh. Mihoc, am publicat Tratatul de teoria probabilităţilor. Am să intervin la Editură ca drepturile mele de autor să vă fie înmânate direct dvs. Poate că, în felul acesta voi determina autorităţile să revină asupra acordării pensiei de la soţ pentru dvs."

Sunt lucruri de care mi-aduc aminte, cu evlavie, pentru omenia de excepţie a lui Onicescu, pe care aş

vrea s-o citesc într-o carte minunată şi responsabilă la fel ca Memorie incomodă, eventual pentru titlul de Memorie mântuitoare, în care scriitorul-doctor Nicolae Radu, cu siguranţă cel mai însemnat artist al celei de-a 2-a Diaspore româneşti, ne-o va dărui spre bucuria noastră, ai celor rămaşi acasă ca să ne ducem de azi pe mâine, zilele, într-un registru ucigaş de avortoni ai Lăcomiei şi ai Corupţiei criminale, diabolice.

- 6 decembrie, de Sf. Nicolae al Mirelor Lichiei

Nicolae Radu (fişă bibliografică)

Debut editorial în anul 1969 cu Manual de Anestezie şi Reanimare, Editura Medicală. Ulterior: Imunopatologie Chirurgicală, Editura Academiei, 1984; Manual de Anesteziologie, Editura Medicală, 1986; Antibioticele şi imunitatea, Editura Medicală, 1987); Manual de Terapie intensivă, Editura Medicală, 1988. Autor și coautor a peste 70 lucrări științifice de specialitate (medicină) comunicate şi/sau publicate.

Debut editorial în literatură cu Rugăciune pentru cuvinte. Poezii, Editura Mihai Dascal, 2001 (ediție revăzută şi adăugită, Editura Tipo Moldova, 2013).

Volume de proză: Cerbul de la Tufanu' trăznit, Editura Conphys, Rm. Vâlcea, 2002; Memorie uitată, Editura Antim Ivireanu, 2005; Paradisul Mateilor, Editura Paralela 45, 2007; Memorie resuscitată. Idoli uitați. Portrete, Editura Paralela 45, 2007; Cerbul Acteon, Editura Cartex, 2008; Memorie incomodă, Editura Semne, 2011.

Este membru al Societății „Medici scriitori şi publicişti din România", al „Uniunii mondiale a scriitorilor medici" şi al „Uniunii Scriitorilor din România".

Cronică de suflet la o carte de poezie de o sinceritate crudă: *Cer Fără Scări* - autor Ionuț Caragea

Ştefan Dumitrescu

Meditez de mulți ani la ceea ce aș numi „destinul scriitorului român". (La destinul „scriitorului român mic" și la destinul „scriitorului român mare", la destinul scriitorului român în general). La cei 64 de ani ai mei, când mai am câțiva ani și voi împlini o jumătate de veac de activitate literară, cunoscând bine lumea literară românească, „cea de la centru", dar și cea amărâtă, risipită prin orașele provinciei, cred sincer că este „o nefericire" să te naști și să fii scriitor în România. Mihai Eminescu a spus-o („Geniul? o nefericire") acum aproape un secol și jumătate. Am simțit pe pielea mea, am simțit cu creierul și cu ficații mei acest lucru și este ceea ce gândesc după atâția ani de creație literară, când mi-au apărut un număr de cărți importante și când sunt unul dintre puținii membri ai Uniunii Scriitorilor propus pentru Premiul Nobel.

Lumea literară românească este un spațiu înghețat, distanțele dintre noi sunt imense, un spațiu al nimănui, în care suntem dureros de singuri, **de slabi şi de neputincioşi**. Un Spațiu al trufiei „băieților deștepți" și al invidiei, două păcate capitale. Un spațiu al umilinței și al suferinței pentru cei mai mulți…Poți să fii tu Dostoievski și Tolstoi la un loc, poți să fii tu Shakespeare la pătrat, nu se uită nimeni la tine (doar chiorâș), toți se fac că nu te bagă în seamă, fiind pentru ei un nimic. (Este adevărat că mai există și excepții, ca niște insule de verdeață, binecuvântate de Domnul și ele ne mai salvează cât de cât. Felicitări! Domnul să-i binecuvânteze pe acești oameni minunați!) Poți să fii cât Tolstoi de mare în această țară și în această lume a scriitorilor, vei fi un amărât căruia nu-i întinde nimeni nici o coajă de pâine.

Nu s-a întâmplat așa cu Eminescu? Toți confrații, contemporanii lui în ale scrisului, în ale culturii știau că nu este nebun, Ioan Slavici, (marele prozator, prieten al lui Eminescu, agent al Serviciului secret de la Viena, care l-a urmărit tot timpul pe Eminescu, raportând mai sus domnului prof. univ. Titu Maiorescu și el agent al Serviciilor secrete austro-ungare) mărturisește lucrul acesta foarte limpede. Toți cei din lumea literară a timpului cunoșteau acest adevăr, dar unul n-a spus „Domnule Titu Maiorescu, domnule Petre Carp, domnilor liberali, domnule Prim Ministru Ion Brătianu, Măria ta, Carol I, nu puteți să faceți lucrul acesta, să vă jucați cu viața lui Eminescu şi să-l asasinați. Fie-vă milă ! Este o crimă istorică ce faceți dumneavoastră și încă distrugând cea mai mare minte a acestui popor! Exilați-l mai bine undeva la o moșie, unde să-i creați condiții de scris, dar nu-i înscenați mascarada asta cu nebunia şi nu-l asasinați".

Unul n-a zis nimic. Toți au tăcut, în frunte cu colegii lui de la Timpul, Ioan Slavici şi I. L. Caragiale. Vai, dar şi Vasile Alecsandri şi Mihai Kogălniceanu şi Negruzzi şi ei scriitori (chiar dacă erau şi oameni politici) şi mulți alții au tăcut. De ce? Pentru că îi ‚deranja" acolo în sufletul lor, în subconștientul lor că Eminescu este mare, că este **o mare valoare**. O valoare atât de mare, încât comparându-se cu el își dădeau seama de micimea lor și asta îi durea. Îi deranja. nu puteau suporta asta.

Cum de s-a putut întâmpla lucrul acesta, o tortură atât de cinică și imensă, un asasinat atât de oribil întins pe şase ani? Ne-au trebuit mulți ani de meditație, de

cercetări, de analize ca să descoperim, vorba lui Eminescu - **Adevărul**, pe care el l-a slujit cu toată ființa sa. Și slujind Adevărul, Eminescu și-a slujit neamul, țara, ba mai mult, l-a slujit pe Dumnezeu, pe Christos. Nu ne spune Iisus Christos: ,,*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața*”?.

Adevărul, Viața, Calea către Christos și Christos sunt tot una, sunt una și aceiași Ființă. Contopindu-se cu adevărul Eminescu s-a contopit cu Christos.

Ați văzut, în timpul vieții, noi, românii, nu ne suportăm valorile și facem tot ce este posibil să le marginalizăm, să le reducem la tăcere. Marile noastre valori care au creat în secolul XX, Constantin Brâncuși, George Enescu, (născuți în secolul al XIX-lea, dar realizați în secolul al XX-lea), Mircea Eliade. Eugen Ionescu, Emil Cioran, Emil Palade, Henri Coandă și atâția alții au putut să-și desăvârșească opera ***fugind*** în străinătate și nu în țară. Fugind!

De ce nu se pot realiza valorile româneşti în țară, de ce trebuie valorile româneşti să-şi ia lumea în cap pentru a se realiza? De ce îi lăsăm pe medici, pe cercetătorii români pe inteligenţele româneşti să plece, (de fapt noi i-am gonit) şi nu ne pasă, deşi avem mare nevoie de medici, de profesori, de cercetători științifici, de **Minți** mari care să ne ajute să evoluăm!?

Întrebarea aceasta ne-a chinuit și ne obsedează de mulți ani. Şi am găsit răspunsul, durerosul răspuns la întrebarea aceasta, în cartea noastră ,,Psihologia şi Pedagogia poporului român”, în care vorbim pe larg şi le descriem, despre patologiile psihologiei poporului român, **Egoplasmul** (fiecare se crede mare, este interesat numai de interesul lui, ca politicienii), **Axiofagia**, de la axios - valoare și fagos - a mânca, (ne mâncăm valorile, nu le putem suporta, ne fac să suferim), **Inteligența negativă** (la rău ne merge mintea foarte bine, la bine nu ne merge. De aceea tot ce începem bine compromitem, așa cum ne dezvăluie metafora din legenda Meșterului Manole, cu dărâmarea zidului), **Atomita**, ne atomizăm, **Politicianismul**, **Demagogia**, **Individualita**, (suntem centrați numai pe noi ca indivizi umani, rupți total de **Organismul** național din care facem parte și de care nu ne pasă) etc.

La lucrurile acesta ne gândeam lecturând cartea de poezie, ,,Trepte spere cer”, a dlui Ionuț Caragea, ,,un poet talentat și un animator cultural”, ne spune Ana Blandiana (iar noi avem o prețuire enormă pentru scriitorii care-i ajută pe alți scriitori, pentru generoși, pentru slujitorii adevărați ai culturii, care nu sunt ca cei mai mulți niște căpușe egoiste !) reîntors în România după ce a trăit mulți ani în Canada.

Lectura cărții de poezie o poezie profundă, sinceră, grea de durere, scrisă apăsat, cu sufletul tensionat a fost foarte dureroasă. Aşa cum v-a fi de altfel şi această cronică literară.

De la început vom spune că lecturând cartea ne-am regăsit în ea, l-am simțit pe autorul ei ca pe un alter ego al nostru, (cu unele deosebiri), care vine în cultura română după noi, fiind mai tânăr.

Ne-a impresionat de la început sinceritatea dlui Ionuț Caragea, pe care o găsim în toată poezia lui, aceasta fiind o notă fundamentală a eului său poetic. Ne-a emoționat modul omenesc, frust, simplu în care ni s-a adresat:

,,Buna ziua domnule Ştefan Dumitrescu.

Ne cunoaștem doar indirect, suntem amândoi publicați la editura eLiteratura...

Ați putea sa scrieți câteva cuvinte pe marginea cărții mele de poezie apărută în septembrie la eLiteratura?

Are o prefața de Stefan Borbely, un cuvânt de Ana Blandiana și alte cuvinte înainte scrise de alți profesori, dar văd că prea puține persoane au curajul să o citească și să o promoveze și nu pot sa înțeleg de ce.

Ştiu că sunteți ocupat, dar mă gândesc că puteți să îi ajutați și pe cei din generațiile care vin. Poezia mea, după cum veți vedea, are un mare impact emoțional și este păcat să nu fie promovata eficient şi corect.

Vă mulțumesc foarte mult,

Ionuț Caragea ”

După ce va citi rândurile de mai sus, dl. Ionuț Caragea va înțelege de ce ,,prea puține persoane au curajul să o citească și să o promoveze și nu pot sa înțeleg de ce”. Din cauza egoplasmului și a axiofagiei, patologii grave ale psihologiei poporului român și deci și ale clasei intelectuale și ale lumii literare.

Această ,,întâlnire” directă, frontală, deschisă, totală avea pe parcursul lecturii cărții să capete dimensiunile unui ecou care a reverberat mult timp în noi.

Cum rostul nostru pe lume (al ființei umane în general) este acela de a face cât mai mult bine în această existență și iubirea și slujirea semenilor noștri, bineînțeles că am răspuns cererii de ajutor a autorului. De altfel primim săptămânal câte trei, patru cărți pe care ni le trimit autorii pentru a le recenza. De câte ori facem un bine îi mulțumim Domnului că ne-a dat această posibilitatea. Că ne-a scos în cale oameni care aveau nevoie de ajutor iar noi am putut să-i ajutăm.

Cartea aceasta, care ne-a devenit dragă (sunt poeme pe care le-am citi de cinci, șase ori) este și o întâlnire cu Ana Blandiana și cu începuturile noastre de scriitor. Ana Blandiana, unul dintre scriitorii minunați din literatura română, a lansat zeci, dacă nu sute de poeți pe care i-a primit cu căldură, cărora le-a lecturat poemele, despre care a scris frumos, încurajându-i, de multe ori făcând profeții care s-au adeverit, ca în cazul nostru. Iată cât de frumos îl primește Ana Blandiana pe poetul Ionuț Caragea la reîntoarcerea lui în Țară :

,,Ionuț Caragea este autor al câtorva zeci de

volume de versuri, aforisme şi proză, membru al nenumărate organizații Culturale şi un neobosit animator literar, în spațiul virtual. În mod evident, cu o asemenea activitate (desfăşurată atât în România, cât şi în Canada, unde a petrecut un număr de ani), nu mai are nevoie de prezentare. Cuvântul meu, deci, nu este unul de întâmpinare a poeziei lui, ci de întâmpinare a autorului ei, la întoarcerea acasă şi încă, la Oradea, oraşul nesfârşitelor mele nostalgii! unde îi doresc să fie fericit, în viața pe care o reîncepe şi pe care sunt convinsă că va continua s-o închine scrisului. ***Ana Blandiana".***

Iată cât de frumos îl primea Ana Blandiana pe tânărul, aproape adolescentul poet Ștefan Dumitrescu în literatura română și cum îl recomanda ea lumii literare, acum 43 de ani, adică acum aproape o jumătate de veac: *„O țară în văile cosmice ale căreia înfloresc păsări, al cărui cer este susținut de corul fecioarelor, ale cărei steaguri sunt sufletele strămoşilor plecați la luptă, o țară halucinantă, un pământ cântător şi orbit de lumină proslăveşte în versurile sale recente Ştefan Dumitrescu, poet straniu, cu sufletul lansat riscant, punte peste prăpastia lirică, căreia nu i se cunoaşte țărmul de dincolo. Spun că această lansare este curajoasă şi riscantă pentru că ea se produce în afara drumurilor bătătorite ale poeziei, pentru că Ştefan Dumitrescu nu versifică frumos şi cu talent în cadrele unui lirism ştiut sau bănuit numai, ci îşi creează propriile sale cadre, propriile sale sisteme de referință. Fiecare din poeziile sale este o deschidere către o lume creată de el, o lume în care păsările umblă înarmate şi se cântă din ruine ca din fluiere. Talent în afara oricărei îndoieli, spirit neliniştit şi în continuă ardere, autor de eseuri reinterpretând miturile şi de poeme reclădind universul, Ştefan Dumitrescu este un poet mai dur, mai abrupt, mai supus suferinței şi nelinişti, decât limpedele Dan Verona, dar la fel de cert, la fel de Adevărat". Ana Blandiana, Amfiteatrul, nr I2, 1971.*

Îi mulțumim Domnului că ne pune în aceiași situația în care a pus-o pe Ana Blandiana (căreia literatura română ar trebui să-i mulțumească enorm pentru poeții pe care i-a ajutat!) aceea de ai ajuta, așa cum spunea dl. Ionuț Caragea în scrisoarea sa, pe cei din generațiile mai tinere care vin din urmă. („Știu că sunteți ocupat, dar mă gândesc că puteți să îi ajutați și pe cei din generațiile care vin"). Da, o fac și o voi face tot timpul cu mare dragoste, din toată inima, întinzându-le mâna scriitorilor care au nevoie de ajutor. În bunătatea sa Domnul ne-a scos în cale oameni minunați, ca Ana Blandiana, ca dl Vasile Mănuceanu, Președintele Fundației culturale Ajutorul românesc, ca dl. Ion Heleșteanu, Coordonatorul Biroului de Viitorologie de la București, ca dl Petre Cichirdan, care ne-au ajutat mult! Vai, dar ne-a scos în cale și mulți invidioși, cinici și chiar ticăloși ! Nu-i nimic. Înseamnă că Domnul ne-a supus unei încercări, ca să ne întărească.

Am făcut această lungă introducere la volumul de poeme al d-lui Ionuț Curgea, ***Cer fără scări***, apărut cu o grafică inspirată la Editura eLiteratura, a minunatului editor care este dl. Vasile Poenaru, nu atât pentru a creiona peisajul literar românesc în care scrie autorul, o lume literară rece, ostilă, corozivă, cât ca să punem în evidență (un fel de comentariu eseistico-metaforic dintre doi surzi) faptul că filonul poeziei lui Ionuț Caragea este dat tocmai de această discrepanță, tensiune, comunicare hilară, canceroasă, dramatică dintre lumea interioară a poetului și lumea exterioară, lumea culturii românești.

Universul acesta ostil, distructiv, eul poetic îl ucide și îl umple cu poezia, cu această „*materie divină*", invazie a poeticului în lume care țâșnește din interiorul său : (poemul ***Dintr-un singur gând***, pag 25)

„este atâta poezie în jurul meu
încât niciodată nu voi avea timp să o scriu
tot ce văd, tot ce ating
sunt cuvinte pline de viață
iar foaia de hârtie
este cimitirul alb
în care îmi îngrop deseori
Amintirile
este atâta poezie în jurul meu
încât pixul se împotriveşte să scrie
trebuie să moară ceva în mine
trebuie să pierd ceva la care
am ținut foarte mult
voi ucide întreaga lume
dintr-un singur gând
îmi va curge o singură lacrimă
este atâta moarte în jurul meu
şi atât de multă viață
în această poezie!"

Această poetizare, umanizare a lumii prin invazia substanței poetice este una dureroasă, greoaie, creația ei fiind un sacrificială. Ideea țâșnește din subtextul poesisului și este cât se poate de limpede. *(„este atâta poezie în jurul meu / încât pixul se împotriveşte să scrie / trebuie să moară ceva în mine / trebuie să pierd ceva la care / am ținut foarte mult / voi ucide întreaga lume / dintr-un singur gând").*

Observația d-lui Ștefan Borbely (care scrie o Prefață pertinentă, mulată pe denivelările de relief afective și ideatice ale autorului, reușind să reveleze esențele poeziei d-lui Ionuț Caragea, filoanele ei groase, fundamentale) este cât se poate de obiectivă *: „Rar se întâmplă să ai parte de un asemenea privilegiu; în general, eul fizic interferează abuziv cu cel poetic, şi nu de puține ori chiar ajunge să-l ecraneze sau să-l înlocuiască".*

Tensiunea dintre eul poetic și lumea corozivă, toxică, bolnavă în care suntem condamnați să trăim atinge un maxim, luând forma țipătului, a implorării

dramatice în poemul ***Lăsați-mă să-mi termin poezia***, pag 27 :

,,Lăsați-mă să-mi termin poezia
sunt convins că pot ajunge dincolo
în lumea aceea pe care o ating doar cu
vârful degetelor
şi creionul meu magic
poezie, deschide-te şi lasă-mă să intru
în tărâmul tău de vis
sufletul meu este cheia cuvintelor
suferința mea este calea
lăsați-mă să-mi termin poezia
să-mi aştern destinul aşa cum doresc
să rămână mărturie
pentru cei care mă citesc
pentru cei care vor să-mi fie prieteni
sau pentru cei care au uitat să iubească
un prilej să mă urască pe veci
lăsați-mă să-mi termin poezia
ea este casa în care mă voi odihni
mormântul la care-mi vor plânge copiii
rugăciunea către bunul Dumnezeu
ea îmi este fericirea
şi exilul".

Umanizarea lumii prin reconstrucția ei de către poezia izvorâtă, exultată din eul poetic este una tensionată, cum spuneam, dificilă, odată ce poetul oprit de ostilitatea lumii roagă să fie lăsat ,,să-mi termin poezia!". ***Motivația demersului său creator este salvarea sa***, de altfel credem, că motivul salvării poetului (ființei, în sens heideggerian) este esența și tema fundamentală a poeziei lui Ionuț Caragea. Visul poetul este să ,,*pot ajunge dincolo în lumea aceea pe care o ating doar cu vârful degetelor*". Creația izvorăşte din suferință, calea poeziei este calea suferinței (nu acesta a fost și drumul Lui Christos) psalmodiată de o jelanie metafizică abia percepută, iar această cale a suferinței, târâşul arghezian prin gropi și râpi adânci, (,,*suferința mea este calea / lăsați-mă să-mi termin poezia*") este singura care duce la izbăvirea poetului, la salvarea lui. Este finalul excursului, al demersului poetic dureros, dramatic, când poetul va ajunge ,,în poezia" (în *acasul* său, cum ar zice Heidegger) creată de el, care este casa sa eternă, mormântul său de veci. Versurile sunt impresionante, ideea este îngroșată de emoția estetică : ,,*lăsați-mă să-mi termin poezia / ea este casa în care mă voi odihni / mormântul la care-mi vor plânge copiii / rugăciunea către bunul Dumnezeu / ea îmi este fericirea / şi exilul*" Este impresionantă ideea salvării ființei prin recreația lumii, recreație care îl duce pe poet ,,*acasă*" (*acasă*, concept ontologic, istoric, psihologic), casa sa, adică spațiul în care se salvează, în care își găsește liniștea, ,,mântuirea", mântuirea sa fiind exilul său".

Versurile acestea sunt reflexia profunzimii ființei sale, vin din subconștientul său, căci poetul chiar și-a căutat casa, adică acel spațiu al salvării, al liniștii, din care nu mai plecăm, în Canada. Spațiu care s-a dovedit a fi țara exilului… Și de aici continuarea căutării, care se dovedește a fi o întoarcere ulisiacă…. Vai, în locul *acasului* a găsit tot exilul. Sau mai profund spus, *acasul este tot un exil permanent.*

În profunzimile sale, poezia lui Ionuț Caragea este una tragică, disperată, metaforică și metafizică totodată, ea este strigătul dramatic al ființei care încearcă să se salveze, prin umanizarea și poetizarea lumii, dar care nu se va salva niciodată, pentru că **,,acasul" demult a devenit exil, anulându-se.**

Are dreptate dl. Ștefan Borbely când constată că în cazul lui Ionuț Caragea : ,,*Voința de a fi poet şi de a scrie poezie dobândeşte, astfel, la Ionuț Caragea, un înțeles soteriologic. Nu unul stereotipizat, însă, de cucernicie creştină, ci unul ghidat de orgoliu: doar cel capabil să se înalțe peste sine şi peste oameni va fi cu adevărat liber şi va înțelege Sensul*." Credem însă cu nu-l înțelege pe poet atunci când vede demersul său poetic ca ,,ghidat de orgoliu", ca tendință nietzscheniană. Am recitit volumul de câteva ori și n-am avut nicăieri percepția faptului că în cazul d-lui Caragea este vorba despre orgoliu, despre acea patologie pe care noi am denumit-o egoplasmul (mărirea exacerbată a egoului, cancerul egoului, patologie pe care o vedem la politicienii noștri și la mulți scriitori, patologie gravă a psihologiei poporului român, alături de Axiofagie), ci mai degrabă de o încercare dramatică, instinctivă de a se detașa de micimea, de efemeritatea, de mediocritatea lumii în care trăiește. De dorința disperată de a **ajunge în poezia care este casa și mormântul lui.**

Că percepția și interpretarea noastră sunt obiective ne-o spune poezia ,,Deconectarea", de la pagina 31, în care ne este redată și mai plastic imaginea viții și a lumii îngrozitoare în care trăim:

,,chiar dacă viața înseamnă un spital
în care oamenii te tratează
Cu pastile de sictir
în timp ce moartea inventariază
suflete".

Ei bine, în această lume dureroasă, periculoasă, s-a petrecut o mutație uluitoare și îngrozitoare în același timp. În această lume noi trăim pe google, simțim, gândim în limbajul google, suntem victimele, sclavii lumii google, suntem cu totul altceva decât au fost părinții și strămoșii noștri. Lumea aceasta pe cât de sofisticată, de artificială și de periculoasă, este foarte friabilă, atârnă de un fir de păr, de o întâmplare, căci internetul ar putea să cadă când nu te aștepți. Și dacă s-ar întâmpla lucrul acesta, ce ar fi? Ființa umană ar recădea cu picioarele pe pământ, am simți cu talpa picioarelor fiorul ierbii, al firelor de praf, gâdilatul sau mângâierea materiei:

,,dacă ar pica internetul
Aş merge cu picioarele goale prin țărână
să simt trupul rece al înaintaşilor mei

sau m-aş tunde zero
să nu-şi dea nimeni seama
cât de frumos ninge
aş renunţa la această vorbărie
şi ţi-aş trage un şut acolo
Unde
te doare cel mai tare
să-ţi arăt
cât de mult te iubesc
m-am născut pe Google
toată lumea ştie
şi tot caut, tot caut locul
în care
să mă spovedesc”.

Locul în care să se spovedească este cerul, acel spațiu divin la care nu putem ajunge decât cu spiritul, când va veni momentul, pentru că cerul nu are scări. (***Metafora cerului fără scări***)

Încolo suntem condamnați să ne ducem această viață ternă, cenușie, prin labirintul care nu se mai termină și care este lumea din care nu putem evada :

„*Labirint*
la intrare
mergi de-a buşilea
curând viaţa va pune biciul pe tine
şi o vei lua la fugă
în acest labirint
cu o singură
Ieşire
eşti obosit
probabil te-ai născut aşa
destinul te urmăreşte
bătăile inimii te dau de gol
iar respiraţiile
sunt repetiţii pentru ultima scenă
în care-ţi vei da sufletul”.

Și la final vine scena în care ne vom da sufletul, după ce am făcut în viață atâtea repetiții.

Las din mână cu o imensă greutate sufletească cartea, pentru a scrie cronica. Această cronică înseamnă și despărțirea de poezia obiectuală, substanțială, de o sinceritate nudă, materială pe cât este de metafizică, a d-lui Ionuț Caragea. Este vorba în cartea aceasta, dragă cititorule, despre condiția dureroasă, sisifică a Omului, despre setea de salvare din subconștientul lui și despre încercarea dramatică și prometeică de a ne salva, fără să știm că vom trăi această mântuire, odată ce până și casa noastră a devenit exilul nostru etern.

În această carte este vorba despre mine și despre dumneata, despre poporul român și despre prezentul și viitorul nostru, al Omului, al Omenirii.

Ionul Caragea este un poet talentat și important în concertul literaturii de azi, care trebuie citit cu atenție, căci în cărțile lui este vorba despre alterarea esenței ființei noastre, despre necesitatea salvării, despre poezia care ne poate mântui. De aceea noi recomandăm această carte cu căldură.

Mărturisim în același timp că ne îngrijorează starea de marginalizare, de sărăcie, de umilință a scriitorilor români, (și ce este mai grav că scriitorii înșiși sunt cei care își fac singuri rău, cei care se marginalizează și se victimizează) de acea tragem un semnal dramatic și dureros de alarmă, pentru că această dramă a scriitorului român pune în pericol însăși cultura română!

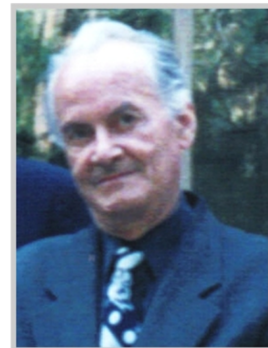
În cartea sa și în ajutorul pe care ni l-a cerut, dl. Ionuț Caragea vorbește tocmai despre această dramă a scriitorului român, a ființei umane în general, iar cartea sa este și ea un dureros și lucid semnal de alarmă

Fața nevăzută a Istoriei în roman

Gheorghe A.M. Ciobanu

O apariție recent a poliscribului **Florin Vasile Bratu,** apartenent in tutto, așezării mușatine a Romanului, este cartea ***Drum închis*** un roman ce „ne deschide ochii", cu măiestria-i caracteristică, asupra „feței nevăzute" a istoriei. După ce, nu de mult, ne-a înfiorat cu lira sa poetică și cu o cortină acidă, comedia Femei, femei …, ce se vrea a fi mereu deschisă, acum ne cutremură cu acest roman triadic, ca o realizare curajoasă de „ecran lat", nu despre un „Ave, Homo", ci un „Vae Omenire"; prima ca „pâine și circ", iar cealaltă, ca un ecou al celor spuse de Eminescu și parafrazate de noi: *Nu cerceta aceste legi/Că nu ți-e bine, de-nțelegi.*

Romanul ce-l aveți în față nu e un Muzeu de Istorie, ci un zbor al unor Muze, care și-au purtat și cunoașterea, ca și sensibilitatea lor, pe coridoarele mozaicate cu dale de timp. De aceea, popăsuirea acestor rânduri va zăbovi, mai puțin la et in … Historia ego zăbavă de care autorul dovedește totuși o acuratețe „pe viu" ci vom împărtăși la toți bucuria de a fi în preajma unui condei nepereche. Un condei-telescop, ce știe „azi", a reconstitui un „ieri" și a prefigure un „mâine", dovedindu-se că Românul e născut nu numai ca un bun poet, ci și ca un necesar prozator de istorie trăită.

Estetic și hermeneutic, deschid trei comentarii. Conținutul epic e apartenent la o încrucișare de evenimente amare, contradictorii, inedited și absolutiste. O „ploaie torențială" cu grindine imperative, cu domnia unui dacă nu mă vreți, eu vă vreau, ca și a unui „totalitarism" existențial. O Omenire, o Europă și o Românie, dominate, nu atât de Ave cât de Cezari. Legea atracției universal și a devenirii Lumii, au fost eclipsate de legile „modelelor" politice, considerate a fi și imuabile și chiar „galactice". O răscruce complex de drumuri, ce a constituit, de ani și peste ani, izvoare de inspirație pentru toate artele, precum și trilogia de față, la care epicul triumfă, pentru noi, literar.

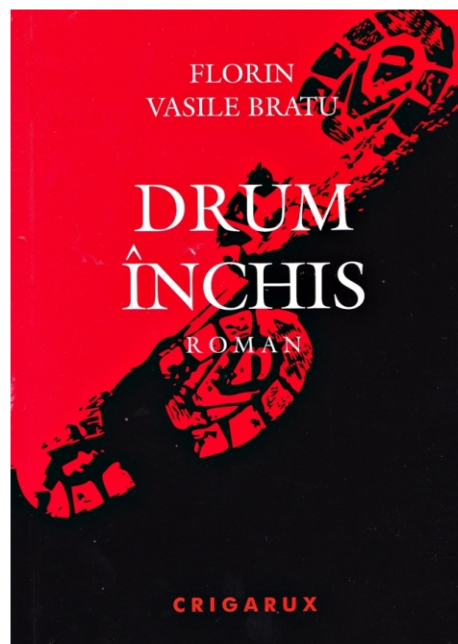
O altă fațetă a tematicii e dominată de dura lex. Procuraturi, procese, acuzarea alături de apărare, condamnări, executate sau metamorfozate, când Fiat când Pereat Justiția. O legislație, pentru unii „mumă", pentru alții „ciumă". Și Omul? El, obediență statal-politică, evadare intimo-religioasă și izolare creativă în artă.

Personajele, precum în toate scenariile epice, sunt de prim-plan (uneori chiar autorul), și secundare. În principal, un procuror imediat postbelic, care, după, o viață de infern, devine victim absurd. Precum un Champollion, autorul o reconstituie eroic. Un subiect juridic, la care nu operează prescripția. Pe parcurs, constelație de alte personaje feminine și masculine, unele aflate în anii copilăriei, la toate zăbovindu-se și social, dar, mai ales, psihologic, dovedindu-se o detecție extraordinară. Un autor ce-și are, parcă, un astfel de simț, alături de celelalte obișnuite. Astfel, romanul ni se oferă ca o prelungă Galerie de portrete, nu de prim-plan, ca acele plastic, ci freudiene chiar, așa precum „se poartă" azi, în arta literară.

Când am parcurs acele „pânze"feminine, gândul m-a dus la un alt scriitor, tot romașcan, apartenent secolului trecut: Ion Luca.

Să mai adăugăm, la fel de unicat și acele stări psi „zerovalente" pe care personajul principal le are atunci când se află în ipostaza „limită".

Stilistic, poetul, dramaturgul și romancierul Florin Vasile Bratu, fără teama de a greși, o spunem că „are condei": romanul de față o arată deplin. Dacă în Tabelul lui Mendeleev mai sunt căsuțe albe, necunoscându-se încă, pe Terra, toate „cărămizile" Universului, în schimb, în creația de acum, ne întâlnim cu toate cerințele ce trebuie să le cuprindă un astfel de gen literar. De aici, poate și credința noastră că, asemenea tuturor scriitorilor din literatura universal și românească, ce-și au fiecare „lucrarea lor de căpătâi", la fel și acum, romanul ***Drum închis*** rămâne a fi considerat creația reprezentativă a unui scriitor *„ce de la Roman se trage*".

Arta de a trăi - Dialoguri cu trecutul

Doina Enea

Autorul volumului ***Arta de a trăi - Dialoguri cu trecutul***, Caraiman Ovidiu Cătălin s-a născut pe 14 septembrie 1984 la Negreşti, jud. Vaslui, fiind primul dintre cei doi copii ai familiei Georgeta şi Gigel Caraiman.

Studiile şi le-a desăvârşit în oraşul **Roman,** urmând cursurile: *Şcolii Mihai Eminescu* (1991-1999) şi la*Grup Şcolar Vasile Sav* între anii 1999-2003. Primii paşi în tainele abecedarului i-au fost călăuziţi de d-na învăţătoare **Elena Mihăilă**, dragostea pentru cuvântul scris i-a fost insuflată de profesoara de limba română, d-na **Maria Lăcătuşu** . Şi numărul profesorilor care i-au fost la catedră şi cărora le datorează formarea lui ca om şi totodată şi recunoştinţa ar putea continua: prof. **Iolanda Vasile**, prof. **Paula Leancă**, prof. **Olga Cramer**, prof. **Gheorghe Stupu**, etc.

Începând cu anul 2004 până în anul 2009 urmează cursurile Facultăţii de Istorie din cadrul Universităţii Alexandru .Ioan Cuza, Iaşi având şansa de a fi îndrumat la lucrarea de licenţă de eminentul profesor doctor în ştiinţe istorice Ştefan Sorin Gorovei. Încă din timpul studenţiei a lucrat în sistemul de învăţământ, ca profesor suplinitor de limba engleză în mai multe şcoli, ultima fiind şcoala Pînceşti, la care activează şi în prezent

O scurtă perioadă de timp a fost plecat din ţară, în Italia, acolo departe, printre străini, s-a dedicat studiului filosofic, având posibilitatea să aprofundeze tainele gândirii filozofice antice, greco-romane conturând astfel volumul pe care astăzi îl aducem în atenţia dumneavoastră: Arta de a trăi dialoguri cu trecutul , apărut la Ed. Arhip Art, 2013, Sibiu. Parafrazându-l pe autorul volumului: ,,Am scris cartea Arta de a trăi având ca scop împărtăşirea cunoştinţelor dobândite celor din jurul meu , dornici să aibă o viaţă fericită, indiferent de problemele pe care le întâlnesc” aş putea completa că volumul de debut Arta de a trăi dialoguri cu trecutul, sub semnătura profesorului Ovidiu Cătălin Caraiman se bazează pe propriile observaţii şi experienţe, atât interioare cât şi exterioare dar şi pe filosofia marilor gânditori: Cicero, Epicur, Marcus Aureliu, Plutarh etc. aducându-ne în atenţie că arta de a trăi nu înseamnă o filozofie alcătuită din noţiuni abstracte ci o modalitate de a cunoaşte Viaţa care în opinia autorului ,,nu este o autostradă cu indicatoare mari care să ne arate calea pe care trebuie s-o urmăm. Viaţa este ca o potecă şerpuitoare de munte, unde nu vezi ce te aşteaptă la următoarea cotitură. E presărată de suişuri succese , coborâşuri încercări, plină de răscruci momente în care trebuie să faci alegeri pentru a merge mai departe. Tu singur trebuie să iei deciziile care ţi se potrivesc ,bineînţeles în funcţie de personalitate şi nevoi”

Aşa cum mi-a mărturisit autorul întâlnirea cu cartea şi cuvântul scris s-a produs în perioada cursurilor gimnaziale, atunci când îndrumat de d-na profesoară Lăcătuşu Maria, a descoperit Biblioteca ca instituţie, devenind cititor fidel şi ,,învederat” al secţiilor de împrumut şi studiu până la plecarea lui în străinătate. Reîntâlnirea de astăzi este cu atât mai emoţionantă cu cât, elevul timid şi studios de acum ceva ani în urmă ne solicită lansarea primului său volum de carte şi găzduirea gândurilor sale pe raftul Scriitori nemţeni al secţiei adulţi. Îi urăm Bine ai revenit! succes şi aşteptăm invitaţia pentru lansarea următorului volum.

Nu ne rămâne decât să ne aplecăm cu interes asupra volumului de faţă şi să ne facem vinovaţi de fericire, de bine, de frumos, găsindu-ne astfel propria reţetă pentru ARTA DE A TRĂI.

Adevăr, Bine şi Frumos în *Arta de a trăi - dialoguri cu trecutul*

Emilia Ţuţuianu

Cicero homo universalis cel care a avut o profundă influenţă asupra literaturii latine afirma că rolul filosofiei este să vindece sufletul. Atras de filozofie, **Ovidiu Cătălin Caraiman** încearcă să dea o definiţie unui posibil nou mod de a trăi. Exisă o artă a dialogului, există o artă a iubirii, a supravieţuirii, există chiar şi o artă în design-ul vestimentar de ce nu ar exista şi o artă de a trăi ? …o **Artă** care să le cuprindă pe toate la un loc!? Dacă nu ar exista filosofi între zidurile unei cetăţii sau a unei naţiuni şi dacă cei care astăzi se numesc regi şi stăpânitori nu ar fi cu adevărat gânditori în folosul comunităţii, într-un mod cât mai adecvat societăţii de azi, în care puterea politică şi filosofică să tindă pentru binele omului şi naturii atunci nu va dispărea niciodată mizeria care ne înconjoară şi neamul omenesc va ajunge într-un grav impas. Dacă cineva, de exemplu un literat, ar vorbi incorect şi subiectiv, sau cineva care ar vrea să treacă drept cântăreţ, artist, ar cânta fals, s-ar face de ruşine tocmai prin faptul că greşeşte acolo unde pretinde că este cunoscător, tot aşa un **Filosof** care greşeşte în felul său de viaţă se poate face de ocară atunci când se poticneşte în rolul său de **Învăţător**, pretinzând a cunoaşte **Ştiinţa Vieţii.**

Autorul volumului Arta de a trăi Dialoguri cu trecutul, Ovidiu Cătălin Caraiman ne arată că filosofia este medicina sufletului şi ne arată modalitatea de cunoaştere a sufletului prin gândirea unor mari filosofi.

Fire autodidactă, cu o aleasă educaţie, oferită de părinţii săi Georgeta şi Gigel Caraiman, cărora le-a rămas recunoscător, autorul ne mărturiseşte în paginile volumului ***Arta de a trăi Dialoguri cu trecutul*** că nu poţi avea parte de libertate decât fiind „sclavul" filosofiei pentru că filosofia este Legea Vieţii. Istoricul Aulus Gellius (125 cca. 180 d. Ch.), ne arată că atunci când literatura şi învăţăturile filosofiei pătrund într-un univers pervers şi decăzut, ca într-un vas stricat şi murdar ele se schimbă, se transformă şi dispar în timp. Filosoful Gellius ne mărturiseşte în ***Nopţile atice*** că însuşi Aristotel preda în Lyceum două feluri de lecţii: unele exoterice (*exoterici dicerentur*), altele acroatice (*partium Acroatici*) sau orale (acestea din urmă vizând cunoştinţe atât de profunde încât la aceste întâlniri ar fi participat chiar regele Alexandru) tocmai pentru a deschide drumul spre **cunoaştere şi înţelegere.**

Omul amnezic al postmodernităţii, cel care se uită la **Celălalt** până la uitarea de sine, nu mai are cum să înţeleagă că filosofia ocultă este sora filosofiei instituţionalizate (să-i spunem „scolastice") şi cele două discipline au acelaşi tată, pe filosoful Aristotel. Ovidiu Cătălin Caraiman cu sârguinţă şi energie, picurând din apa izvorului filosofic antic încearcă să insufle Adevărul, Frumosul, Binele dar mai ales puterea de a găsi drumul spre **Fericire** şi împlinirea viselor generaţiilor de copii pe care îi formează ca îndrumător.

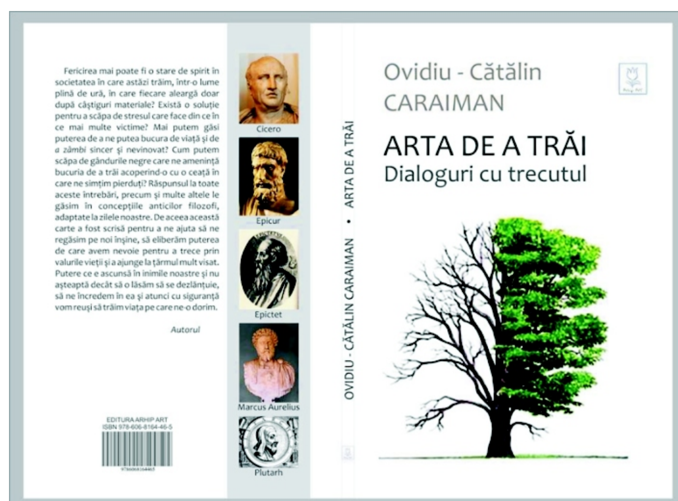
Cei mici au obiceiul să-şi facă mici răutăţi unora altora, cei mari sunt spaima celor mici pentru Binele care îl fac sau pentru binele care nu-l fac şi atunci autorul Ovidiu Cătălin Caraiman ne arată cât de răspunzători de obscuritatea şi nefericirea lor suntem noi toţi.

Mă întreb de ce unii „oamenii mari" care vin în mijlocul nostru nu sunt suficient de cunoscuţi!? Isus n-a fost cunoscut, Socrate şi Shakespeare nu au fost cunoscuţi, ei au fost recunoscuţi abia când nu au mai existat. Aceasta este arta pe care autorul volumului ***Arta de a trăi dialoguri cu trecutul,*** încearcă să ne-o facă cunoscută.

Nietzsche spunea că „în lume cele mai bune lucruri nu valorează nimic fără cineva care să le reprezinte mai întâi" pe aceşti actori poporul îi numeşte **Oameni Mari.**

Onoarea, Onestitatea, Vanitatea dar mai ales Valoarea fiecărui **Om**, cât preţuieşte el, ce este silit să primească şi nu este potrivit cu adevărul sau valoarea sa, sunt elemente care compun volumul Arta de a trăi dialoguri cu trecutul.

„***În fiecare om există un Soare, totul este să îl lăsăm să ardă***" ne mărturisea marele Socrate înainte de a muri, eu aş spune că **Cunoaşterea** şi **Cultura** trebuie să fie un soare interior pentru cei ce doresc o existenţă trăită în spiritul **Adevărului, Binelui** şi **Frumosului**.

O *carte* ca o bijuterie imensă de idei şi de culori
Mioriţa mit triadic

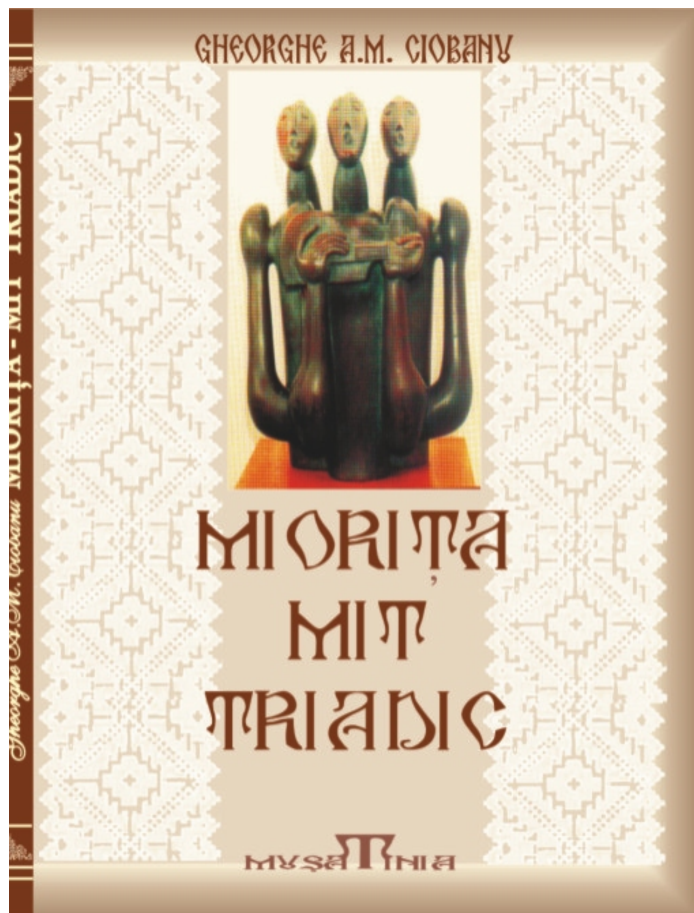

Ştefan Dumitrescu

Ţin în mână o carte frumoasă ca o bijuterie, care are pe prima copertă sculptura „*Terţet*" de Ion Irimescu şi un titlul care îmi înfioară sufletul şi mă umple de sacralitate „***Mioriţa, Mit Triadic***". A doua şi a treia copertă, cele interioare, sunt un desen sau o gravură reprezentându-l pe *ciobanul mioritic*, şezând pe o pajişte, înconjurat de oi şi cântând din fluier. Cartea este atât de frumoasă că ai ţine-o în mână ca o pe o glastră, şi pentru asta nu putem decât să o felicităm pe dna. Emilia Ţuţuianu, directoarea Editurii Muşatina.

În existenţa mea de fiinţă umană venită pe pământ, Mioriţa a jucat un rol fundamental, sacru, fascinant şi înfricoşător. Când deschideam ochii dimineaţa, copil fiind de doi, trei anişori, privirile mi se opreau pe covorul care împodobea odaia, pus pe perete (ţesut de mama în războiul de ţesut, căci pe vremea aceea, în satul românesc toate femeile aveau război de ţesut) şi care-l reprezenta pe Ciobănelul din Mioriţa, contând din fluier înconjurat, de oi. Imaginea aceasta o am de atunci în subconştientul meu şi cred că o purtăm cu noi, toţi românii, de sute de ani, transmisă din generaţie în generaţie, genetic şi în subconştientul nostru…

Apoi când am crescut şi am ajuns la şcoală, citind balada Mioriţa, de fiecare dată eram fascinat, vrăjit de frumuseţea baladei, dar şi înfiorat şi îndurerat. Plângeam de fiecare dată când reciteam Mioriţa, pe

care am citit-o de sute sau de mii de ori. O ştiam pe de rost. Şi totuşi, fascinat şi cutremurat de conţinutul Mioriţei rămâneam de fiecare dată mut, împietrit, ca în faţa peretelui unui munte...

Ajuns adolescent, apoi student la Filozofie, gândul că dincolo de mesajul complex, profund, metaforic, plin de mister, din balada „Mioriţa", din basmul „Tinereţe fără de bătrâneţe şi viaţă fără de moarte "şi din „Luceafărul", lui Mihai Eminescu (cele mai mari creaţii ale spiritualităţii româneşti, mari creaţii ale Culturii universale) se ascunde un alt, sau alte mesaje, un alt înţeles mai adânc şi mai mare la care mintea mea nu putea accede ca să-l desluşească nu mi-a dat pace ani de zile… Şi nici acum nu-mi dă pace, mă emoţionează şi mă înfioară de fiecare dată lectura celor trei creaţii, ca dovadă faptul că pipăi şi deschid această carte a domnului profesor **Gheorghe A. M. Ciobanu** ca pe biblie, cu dragoste şi sfinţenie. Momentul este unul emoţionant. Pentru că întâlnirea cu această carte este întâlnirea cu toată istoria spirituală a poporului daco-român, cu filonul ancestral şi etern al sufletului daco-românesc. De aceea mă şi apropii de lucrarea domnului Gheorghe A. M. Ciobanu cu pioşenie, cu dragoste şi cu acribie… Cartea despre care scriem, pe care vrem să o interpretăm pentru a fi înţeleasă de un număr cât mai mare de cititori, să o comentăm, este o carte pentru specialiştii în hermeneutică, pentru eminescologi, pentru oamenii de ştiinţă care s-au dedicat studierii miturilor, ca Mircea Eliade. Dar este şi o carte pentru toţi cititorii, mai ales pentru cei îndrăgostiţi de istorie şi de spiritualitatea românească. Pentru cei interesaţi de curentul dacist din gândirea istorică românească, pentru că ea ne dezvăluie măreţia spirituală, puterea de creaţie a unei civilizaţii străvechi, odată ce a putut să creeze o bijuterie ca mitul şi balada Mioriţa.

De aceea, această carte minunată şi foarte importantă pentru cultura română trebuie supusă unei lecturi hermeneutice. Este ceea ce facem în această cronică literară, astfel încât Mesajul adus de această carte în cultura română, foarte important, să fie înţeles de cât mai mulţi români. Mai suntem convinşi că nu orice critic literar poate înţelege această lucrare, căci cel care va încerca să scrie despre ea va trebui să aibă cunoştinţele necesare, să fie familiarizat cu studiile de mitologie, cu lecturi hermeneutice...

De aceea ne vom strădui să pătrundem cât mai adânc şi explicit în înţelesurile cărţii.

Aşa cum am mărturisit mai sus, pe când eram student la Filozofie, eram pasionat, fascinat de frumuseţea, de înţelesurile adânci şi de misterul celor trei mari capodopere ale spiritualităţii daco-româneşti: balada „*Mioriţa*", Balada „*Meşterul Manole*" şi

basmul „*Tinerețe fără de bătrânețe și viață fără de moarte*" (greşit s-a vorbit ani de zile în manuale de literatură şi de istorie la noi despre formarea limbii şi a poporului român. Nu s-a format nici un popor nou, poporul român este poporul dac văzut în continuitatea sa istorică. La fel limba română. Acestea sunt adevăruri de necontestat şi pe care Mitul Mioriței interpretat, decodificat în detaliile sale şi exhaustiv de dl. profesor Gheorghe A. M. Ciobanu, ca şi celelalte Mituri îl demonstrează în mod fundamental.) Am rămas ani de zile blocat în fața lor… Simțeam, intuiția îmi spunea, că adevărurile acestor capodopere, sensurile profunde, realitatea pe care o conțin este în străfundul lor, este mult mai adâncă, mai misterioasă. Că aceste sensuri, Adevăruri pe care le conțin, sunt ca nişte comori care zac pe fundul unui lac şi la care nu ai acces.

Un moment important care m-a apropiat de posibila înțelegere a Mitului Mioriței şi a Mitului Meşterului Manole (pe care dl, Gheorghe A. M. Ciobanu îl vede foarte bine ca fiind înrudit cu Mitul Mioriței, ca fiind o reactualizare a unui conținut mitic mai vechi) a fost lectura studiului lui Mircea Eliade despre Mitul jertfei referitor la explicarea legendei Meşterului Manole… Ce a scris Mircea Eliade despre legenda Miorița nu m-a satisfăcut, (ce a scris despre legenda Mânăstirii Argeşului este impresionat şi profund, şi trebuie să-i fim recunoscători marelui gânditor) şi am căutat să pătrund şi mai adânc în descifrarea miezului filozofico-semantic pe care-l conține Miorița.… Adrian Fochi, un alt mare om de cultură care s-a dedicat studiului Mioriței, are marele merit de a se fi aplecat o viață întreagă asupra baladei Mioriței, culegând peste o mie de variante, toate întinse în spațiul Carpato - istro - pontic, constatând că variantele au un număr de elemente comune, dar şi diferențieri nu numai de versificație, dar şi epice, tematice, în funcție de zona în care au fost culese: în Ardeal, în Moldova, în Oltenia, în Banat, în Basarabia… Studiul comparatist al baladelor mioritice culese de dl Adrian Fochi m-au apropiat, ca să spunem aşa, şi mai mult de adevărul din miezul semantico-filozofic al Mioriței…

Fiind de mic fascinat şi iubindu-l enorm pe Eminescu m-am aplecat asupra poeziei lui, îndeosebi asupra Luceafărului, la ale cărui profunzimi cititorul de azi, oricât de informat şi de instruit ar fi, nu mai are acces…Nu reuşeam să pătrund în miezul semantic, profund al Luceafărului, să-i înțeleg sensurile sale adânci… Abia după mulți ani de meditație şi de căutări, după ce am elaborat conceputul de eminescianism ca unul dintre cele mai Mari Fenomene spirituale din Universul cultural daco-românesc, de la Deceneu până astăzi, am putut să mă apropii mai mult de informația importantă, misterioasă pe care o conține în profunzimile sale poemul „Luceafărul", ajutându-mă totodată să mă apropii de miezul semantico-filozofic al Mioriței.

De ce este Eminescu un geniu şi de ce a putut el să nască o operă literară atât de mare ca „Luceafărul" (şi ca întreaga sa operă, ne referim la poezie, proză, gazetărie), şi fenomenul eminescianismului? Eminescu fiind geniu, având o dotare intelectuală excepțională, cunoaşterea lui a pătruns, a plonjat în adâncul subconştientului colectiv al poporului daco-român, în profunzimea imensei memorii colective a neamului daco-românesc, ajungând în stratul său mitologic…Aşa se explică fascinația lui Eminescu pentru daci, pentru eroii şi zeii daci, pentru panteonul şi miturile dace. Intelectul lui are această calitate rară, de a plonja în subconştientul colectiv al poporului român, de a cunoaşte profunzimile ancestrale ale spiritualității daco-române, de a absorbi valorile mitologiei, de a le resuscita, de a le aduce la suprafață şi de a le turna în creații de o perfecțiune şi de o frumusețe fără egal.

Această înțelegere profundă a eminescianismului m-a ajutat să înțeleg şi să interpretez Poemul Luceafărul, pe care îl citisem de sute de ori, îl ştiam pe dinafară, dar nu reuşeam să trec dincolo de povestea tragică de iubire a Luceafărului.

În neolitic, în spațiul Carpato-dunărean, s-au dezvoltat civilizații cu un nivel de cultură foarte ridicat pentru vremea aceea. Ca dovadă Civilizația Cucuteni, unde întâlnim primul oraş din istorie, cultura şi civilizația Hamangia care a data omenirii capodopere ale artei plastice, scrierea de la Tărtăria, care devansează cu mult scrierea sumeriană… Hiperboreenii (Mitul Hiperboreei) erau una dintre cele mai avansate tehnologic şi cultural Civilizații ale neoliticului. Vedem asta din mitul lui Iason şi al Lânii de aur, Lâna de aur simbolizând bogăția, dezvoltarea materială şi spirituală.

Ipoteza noastră este că hiperboreenii, țară, civilizație trăitoare în spațiul viitoarei Dacii (Grecii localizau Hiperboreea la miazănoapte de Istru) au apărut în urma unui contact, al unei conviețuiri cu o civilizație extraterestră. Există destule argumente şi arheologice şi mitologice, legende care susțin teza noastră. Din încrucişarea civilizației venite de cer cu corăbii de aur, a rezultat acest trib al hiperboreenilor şi Țara Hiperboreea. Era o civilizație dezvoltată odată, ce primiseră cunoştințe şi tehnologie avansate de la zburătorii care coborâseră din cer (a se vedea Mitul Zburătorului, din folclorul românesc). Aşa se explică de ce astăzi dacişti (curent în gândirea istorică românească, al cărui părinți au fost Eminescu şi Nicolae Densuşeanu, cu lucrarea lui extraordinară „Dacia preistorică". Autorul acestei cronici literare fiind unul din membri acestei mişcări de gândire) vorbesc despre o civilizație pelasgă foarte evoluată, care stă la baza Europei de azi, genetic şi cultural vorbind…Popoarele europene îşi au rădăcina aici în spațiul Carpato istro - pontic, fapt pentru care ar trebui să ne fie recunoscătoare.

Aşadar Hiperboreea şi hiperboreenii sunt civilizaţia născută din încrucişarea îngerilor veniţi din cer cu pământencele. Informaţii despre acest eveniment, proces, le găsim şi în Biblie, şi în „Cartea lui Enoh”. Or în poemul Luceafărul, Eminescu plonjând în subconştientul colectiv al poporului daco-român a descoperit, a văzut tocmai lucrul acesta. Luceafărul este un „înger” venit din cer care s-a îndrăgostit de o tânără pelasgă, de o vestală… Subconştientul lui Eminescu a absorbit aceste adevăruri din profunzimile memoriei colective ale acestui neam şi a adus la suprafaţă tocmai acest fenomen, acest adevăr. Realitatea acestei iubiri dintre îngerii veniţi din cer şi pământence…

Bineînţeles că Eminescu însuşi nu şi-a dat seama de lucrul acesta, povestea de dragoste dintre un tânăr aparţinând lumii suprauranice şi o pământeancă trecând din subconştientul colectiv al neamului daco-român în subconştientul său şi adus la suprafaţa prin actul inspiraţiei divine în timpul creaţiei. Această nouă interpretare a Poemului Luceafărul pe care o aducem în cultura română poate fi citit în cartea noastră „*O nouă Interpretare a Poemului „Luceafărul”, de Mihai Eminescu. Psihanaliza şi filozofia poemului*”, apărută la editura Criterion Publishing, SUA, în anul 2003.

Aceiaşi experienţă pe care o trăiesc acum cu cartea domnului Gheorghe Ciobanu, şi cu autorul cărţii (o minte enciclopedică, având intuiţii profunde, fulminante, şi capacitatea rară a intelectului, am numi-o paranormală, de a pătrunde în straturile vechi ale memoriei colective a poporului daco-român), am trăit-o când am lecturat poemul domnului Adrian Erbiceanu, (Adrian Erbiceanu, ,,*Tinereţe Fără Bătrâneţe - Povestire în versuri după un basm de Petre Ispirescu*”, apărută la editura Anamarol, Bucureşti, 2013) dedicat motivului filozofico-literar din cultura română redat în basmul ,,Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de mioare”, un mare talent, care a avut şi dânsul, ca şi dl. profesor Ciobanu, această capacitate rară a intelectului, a subconştientului de a plonja în profunzimile memoriei colective ale poporului român, într-o ,,reinterpretare” poetică uimitor de frumoasă.

În basmul ,,Tinereţe fără de bătrâneţe şi viaţă fără de moarte” este vorba de un prunc care vine tot din lumea de sus, ca şi Luceafărul lui Eminescu, numai că aici nu mai este vorba de o dragoste între un tânăr din lumea suprauranică şi o pământeancă, ci de o naştere, a unui prunc care vine din lumea de sus… Pruncul are memoria faptului că el vine dintr-o ţară a tinereţii fără de bătrâneţe, deci unde viaţa este veşnică şi aceasta nu putea să fie decât lumea de sus….Ştiind că lumea de jos, pământească, informaţie care a ajuns la daci, şi pe care o avem de la ei, este una a suferinţei, a umilinţei, a nimicniciei, pruncul nu vrea să se nască.

Dacii ştiau şi ei că lumea aceasta în care ne naştem este una a suferinţei, a umilinţei, a greutăţilor, a îndurării, de aceea când se năştea un copil ei plângeau, iar când murea cineva se bucurau, pentru că mergea într-o lume mai bună. Vedeţi, de unde ştiau dacii că pruncii vin de sus dintr-o lume mai bună, care este a tinereţii fără de bătrâneţe ? Asta explică foarte bine de ce dacii şi geţii credeau că ei sunt nemuritori. Ştiau din generaţie în generaţie de la moşii şi strămoşii lor, adică de la hiberboreeni, care erau născuţi din îngerii veniţi din cer (unde nu era moarte, ci numai tinereţe. Nu ne spune aşa şi Luceafărul ? ,,*Ci că eu sunt nemuritor / Şi tu eşti muritoare*”.

La fel şi pruncul de Împărat vrea să se nască numai cu o singură condiţie, ca să i se dăruiască tinereţea fără de bătrâneţe, pentru că el avea în memoria lui informaţia că vine dintr-o lume unde era nemuritor. Părinţii îl păcălesc promiţându-i că-i vor da tinereţea veşnică. Când află mai târziu că a fost minţit, tânărul fiu de Împărat nu mai stă în lumea aceasta, ci o taie drept către lumea din care a venit, nemuritoare.

De aceea tinerii daci, cei mei curaţi şi viteji, acceptau bucuroşi să fie aruncaţi în sus şi prinşi în suliţi, când erau trimişi la *Zamolxe*. Pentru că ei ştiau că se întorc în lumea în care sunt nemuritori, unde nu există durere, ci *Ţara tinereţii fără de bătrâneţe şi a vieţii fără de moarte*, ca şi fiul de împărat din basm. Acelaşi lucru ni-l spune şi Iisus când se înalţă la cer, că El se duce în Împărăţia cerească pentru a ne pregăti odăile în care vom locui după ce plecăm din lumea aceasta.

De aceea Tânărul cioban din Mioriţa nu protestează, nu se înfurie, nu ia nici o măsură să se apere când află că va fi omorât, ci acceptă senin acest fapt, pentru că în mintea lui el este jertfit, nu ucis. Iar în acea vreme imemorială în mitul Mioriţei era vorba de o jertfă, nu de un asasinat, diferenţa dintre termeni fiind foarte mare. De aceea el rămâne atât de senin în faţa morţii, pentru că ştie că fiind jertfit el va ajunge în lumea unde stelele şi luna îi vor ţine cununa, etc.

Ce observăm că atât „Mioriţa”, cât şi basmul „Tinereţe fără de bătrâneţe şi viaţă fără de moarte”, „Legenda Meşterului Manole”, cât şi „Luceafărul”, lui Eminescu, au o rădăcină comună, un sâmbure de adevăr comun, cresc din acelaşi motiv epico-filozofic, care se află îngropat adânc pe fundul subconştientului colectiv al poporului daco-român. Şi pe care îl regăsim ca miez semantico-filozofic în aceste capodopere care au ajuns până la noi

Sunt foarte rare minţile care au această capacitate, paranormală, să-i spunem, deşi ea este doar o dotare intelectuală de excepţie, de a accede la sensurile profunde ale memoriei colective ale unui popor, aşa cum au avut Mihai Eminescu, Nicolae Densuşianu, şi iată, cum au contemporanii noştri, d-nii Adrian Erbiceanu şi Gheorghe A. M. Ciobanu, care se apleacă asupra nucleelor mitice ale culturii daco-român, cu un folos enorm pentru îmbogăţirea culturii. Tocmai de aceea minţile acestea ar trebui preţuite şi fructificate.

În interpretarea noastră a baladei Mioriţa, asupra căreia am stat aplecat ani mulţi, ipoteza noastră, pe care intuiţia şi percepţia extrasenzorială a domnului profesor Ciobanu o confirmă, este că Mioriţa vine de departe, de la daci şi mai dinainte. După părerea noastră vine de la pelasgi şi la început a fost un ritual sacrificial. Aşa cum ne spune Mircea Eliade, strămoşii noştri, cei din culturile străvechi pe care le cunoaştem, Gumelniţa, Cucuteni, Tărtăria, Hamangia etc., aveau o gândire mitico-magică. Ce înseamnă aceasta ? Că viziunea, gândirea şi simţirea lor, concepţia lor despre lumea în care trăiau, era că toate lucrurile sunt însufleţite, comunică între ele şi sunt legate între ele într-o plasă unitară, pe care Eliade o numeşte Ordine… O aşezare şi spaţiul din jurul ei, pe care oamenii îl cunoşteau, în care vânau, unde îşi păşteau turmele, era Ordinea în care trăiau ei…Ordinea aceasta însă era o insulă cunoscută, spaţiul cunoaşterii din jurul lor, pământul pe care îl cunoşteau ei, aflat într-un spaţiu mai mare, necunoscut, înfricoşător, pe care ei îl percepeau ca fiind haosul… Haosul era plin de spirite rele care atacau necontenit Ordinea ca s-o distrugă. Ca să reziste, Ordinea, lumea în care trăiau, trebuiau făcute sacrificii, sacrificau animale, oameni. Spiritul celui sacrificat trecea în Ordine, în corpul Ordinei, dându-i viaţă, energie, ca să reziste în faţa forţelor destructive ale haosului.

Vechii, omul străvechi, credea de asemenea că toate lucrurile Ordinei, cel din care s-a născut Ordinea, este un animal sau un arbore, acesta fiind totemul. Aceasta era Concepţia despre lume a omului arhaic, sau cum am spune astăzi filozofia lui despre lume şi viaţă. Aşa îşi explica el lumea.

Suntem în mileniile patru, trei, doi, î.e.n. în valea Dunării… Aşezările omeneşti, datorită creşterii demografice, se dezvoltă foarte mult, turmele se înmulţesc şi ele şi atunci o parte dintre oamenii unei aşezări trebuiau să caute un nou spaţiu pentru păşune, unde vor întemeia o altă aşezare. Dar noul spaţiu în care ajung face parte din haos, din spaţiul necunoscut. Ca haosul să fie transformat în Ordine este nevoie de o jertfă… Ritualul acesta al jertfei la pelasgi şi la traci s-a păstrat până mai de curând în vremea dacilor, până la sfârşitul mileniului I î. e n, şi la începutul mileniului I e.n. Căluşul, care a ajuns până în zilele noastre la daci era dansul ritualic care se făcea în jurul tânărului care trebuia să fie aruncat în suliţi, pentru a fi trimis cu un mesaj la zeul Gebeleizis, zeul războiului, înainte de a porni la război. Dacă tânărul murea era semn bun, însemna că zeul l-a primit, şi că le spune că pot să plece la război…

Balada Mioriţa îşi are izvorul, punctul de plecare în mitul jertfei pastorale, practicat cu milenii înainte. Ea a fost la început un mit, din mitul jertfei a plecat. Ulterior cu trecerea anilor, a sutelor de ani de jertfă, ritualul jertfei a fost însoţit de un cântec ritmat în care se spunea povestea celui jertfit, şi scopul pentru care este jertfit. Mai târziu în timpul ritualului trebuie să fi apărut şi dansul ritualic care a ajuns până la daci.

Lucrul acesta ni-l spune foarte clar domnul Gheorghe A. M. Ciobanu: „*Oare Mioriţa nu-şi are rădăcinile în spiritualitatea dacică ? O relicvă a culturii dacice, care, apoi şi-a însumat anumite influenţe. (ocupaţia*, *izolarea, acceptarea morţii, cultul cerului).* (pag 89)

Autorul observă bine această însumare a influenţelor cu care s-a îmbogăţit ritualul jertfei şi textul oral cu trecerea timpului. Cântecul sau cuvintele ritualice, mantrele, incantaţiile care se spuneau în timpul ritualului s-au îmbogăţit, cum bine observă autorul acestei cărţi excepţionale, devenind o legendă, o poveste, care spunea nu numai povestea celui jertfit, ci erau redate elemente ale credinţei, ale filozofiei lor mitico-magică, aspecte ale vieţii, ale peisajului. Cât de bine conservate au ajuns acestea până la noi :

„Pe-un picior de plai / Pe-o gură de rai
/ Iată vin în cale / Se cobor la vale/”.

Ultimele două versuri trebuie să fi fost adăugate târziu când a apărut fenomenul transhumanţei, coborârea turmelor de la munte la câmpie, unde iarna era mai blândă.

Am făcut această introducere pentru că cititorul de astăzi nu mai are acces la înţelegerea acelui univers arhaic, în care s-a întâmplat realitatea din care s-a născut această bijuterie a culturii daco-române, căci Mioriţa este creaţia strămoşilor noştri daci, dar şi a generaţiilor ulterioare şi a culturii universale…(nu credem că sunt multe popoarele care au creat o asemenea bijuterie spirituală), şi există neşansa ca oameni foarte instruiţi să nu priceapă mare lucru din cartea de o importanţă excepţională pentru cultura română, pe care ne-a dat-o domnul Gheorghe A. M. Ciobanu. Introducerea noastră, explicaţia despre miturile discutate mai sus, care îşi au izvorul din aceiaşi rădăcină mitico-magică străveche, creează tocmai povestea şi cadrul lungii naşteri a Mioriţei, căci Mioriţa s-a tot recreat, s-a îmbogăţit mereu, s-a şlefuit necontenit până la perfecţiune şi esenţă de-a lungul secolelor.

Obiectivul acesta şi-l propune dl. profesor Gheorghe A. M. Ciobanu chiar din începutul cărţii: „*Rămas ascuns, dar viu, în istoria spirituală, atât de zbuciumată a poporului nostru, nemuritorul mit pastoral al Mioriţei avea să fie descoperit cu peste un secol şi jumătate în urmă, ieşind, astfel, din spaţiul intimo-agrar al unei funcţionalităţi sacre, şi intrând cu paşi de vestală, în acel al unei lumi dinamice, dominată de neastâmpărul intelectual al interferenţelor, o lume în care el se va constitui în capodoperă. De la penumbră la obelisc, de la şoptire de şezătoare la exegeză filozofică, mitul şi-a avut o biografie complexă, asemenea îndelungatelor procese de eroziune, care transformă geometria primară a stâncii, în strălucirea miniaturizată a unui cristal.*”

Observaţia domnului Profesor Gheorghe Ciobanu

este pe cât de profundă pe atât de explicită. Mitul acesta al Mioriței conține în el nu numai biografia lui, ci biografia mitului daco-românesc, a mitologiei ca unitate spirituală. Afirmația aceasta avea să o ilustreze de-a lungul cărții atunci când vorbeşte de celelalte mituri, care vin tot din negura timpului, de la pelasgi, prin daci, este vorba de mitul „Soarelui şi al lunii", de mitul Cerului…

Ajunşi aici trebuie să observăm şi să atenționăm lectorul cărții şi al acestei Cronici, că în cazul domnului profesor Gheorghe A. M. Ciobanu şi al acestei cărți (pe care este bine că ne-a dăruit-o Dumnezeu, ne găsim într-o situație rarisimă în cultura română)… În primul rând că mintea care a scris cartea aceasta este o minte vastă, doctă, de erudit, cu o capacitate extraordinară de a face conexiuni între elemente artistice ştiințifice, istorice, estetice încât îți trebuie o minte excepțională şi cunoştințe vaste de mitologie, istorie, matematică, literatură, muzicologie ca să poți să urmăreşti firul ideii, sau ideile care se nasc asemenea unor artificii irizând spațiul în toate direcțiile pe timpul lecturii… În al doilea rând, autorul cărții este foarte talentat ca literat, ca poet, ca scriitor, astfel că dacă pentru un om de litere este o încântare, o delectare să-l urmărească, pentru un alt tip de lector, sau pentru un profan, este greu de urmărit, şi chiar de înțeles...

Intenționat am dat fragmentul de la începutul cărții, din care cititorul observă foarte bine talentul sprințar, plin de imaginație, al modului cum autorul îşi construieşte fraza, de cele mai multe ori lungă.

Înainte de a intra în analiza conținutului cărții vom reda viziunea de ansamblu asupra operei şi a autorului, pe care prefațatorul cărții, dl profesor universitar Tudor Ghideanu o creionează ca un artist plastic:

„*Ultima carte a lui Gheorghe A. M. Ciobanu, Miorița-mit triadic (2007) este, cu siguranță cea mai „năzdrăvană" dintre judecățile filozofice, ştiințifice şi religioase, care s-au formulat asupra Mitului Caracteristic al nostru*."

Încă din numele său sinteză, deopotrivă de bucolic şi de agrar, Gheorghe A. M Ciobanu, care parcă ne declară într-o limbă indo-europeană: „*Eu, țăranul sunt Ciobanul!*", aflăm perspectiva judecății (hermenias) sale care este idealitatea mioritică, în teritoriul unul alt Tratat despre sublim. (Longinus) (pag. I) Ne oprim asupra termenului „năzdrăvană", (este, cu siguranță cea mai "năzdrăvană" dintre judecățile filozofice, ştiințifice şi religioase, care s-au formulat asupra Mitului Caracteristic al nostru) care nu este numai o metaforă, ci şi un adevăr… Din experiența noastră de lector şi de cronicar literar este cea mai originală, ce mai îndrăzneață, cea mai complexă, cea mai profundă şi cuprinzătoare, dar şi cea mai stranie carte, care s-a scris în cultura română… De o bogăție de idei, de detalii, de conexiuni făcute între elementele aparținând unor domenii numeroase ale culturii, încât lectura cărții te uluieşte. Te emoționează, dar totodată te obligă la un efort de înțelegere cu care puțini sun obişnuiți.Dl. profesor Tudor Ghideanu are perfectă dreptate când spune: „*Autorul acestei profunde hermeneutici de stil triadic: filozofic, ştiințific, religios, îşi impune imperativ dorita înfăptuire:*

„*Să surprindem această constelație a statorniciei şi a gândului absolut. O repetată întâlnire cu corola pastorală a Florei noastre de altitudine cu acest „Tratat despre sublim" al spiritualității româneşti*. (Ibidem)"

Cu riscul de a ne repeta afirmăm că numai o mare Minte de formație ştiințifică, filozofică, religioasă, artistică putea realiza o abordare a studiului fenomenului creației Mioriței, ca şi al filozofiei conținute de această baladă, din toate părțile, din toate punctele de vedere. Pentru că Mitul Mioriței, ajuns la noi conservat, inscripționat în balada de o frumusețe divină este văzut şi studiat şi cu ochiul omului de ştiință, şi cu ochiul filozofului, şi cu ochiul artistului.

Or în perioada în care trăim este greu să mai găseşti asemenea minți..

La aceasta adăugăm acea calitate rară a intelectului uman care este „capacitatea subconştientului individual de a se scufunda în abisul mitico-etnic al subconştientului colectiv al unui popor. Din acest punct de vedere intuiția şi puterea de cunoaştere a d-lui profesor Gheorghe Ciobanu seamănă cu aceea a unui scafandru care reuşeşte să coboare pe fundul oceanului (în stratul cel mai profund al memoriei colective a poporului daco-român) şi să perceapă pliurile solului, mirosul plantelor care cresc pe fundul oceanului, să ne redea ființele, obiectele şi întâmplările care se petrec în acest strat, ideile şi acea culoare şi muzicalitate a acelei lumi arhaice în care au trăit strămoşii noştri îndepărtați. Este aici vorba mai mult decât de o arheologie a spiritului arhaic al neamului traco - daco - român cât de o retrăire, de o reînviere a acelei lumi, făcută cu un talent, cu un instinct perceptiv ieşit din comun, dar şi cu rigoarea şi claritatea omului de ştiință:

„*Comentariul nostru de până acum ne conduce la posibilitatea de a încerca o prefigurare grafică a relațiilor existențiale ce însoțesc personajele şi acțiunea din Miorița, prefigurare care să evidențieze şi mai mult funcția de echilibrare a conținutului baladei şi a eroului ei principal, ca un strigăt parcă, al spiritului uman dintotdeauna împotriva neputinței de a converti cele două răzvrătiri inverse ale firii într-un acelaşi creuzet al eternității*" (pag 38). Această abordare psihanalitică, psihologică şi sociologică a realității arhaice axată pe tensiunea bipolară îți dă impresia că spiritul domnului Gheorghe Ciobanu se află chiar acolo, departe în timp, în acea realitate ancestrală, în acea lume arhaică, mitico-magică de unde a început naşterea şi curgerea prin timp, creşterea creației Mioriței. De acolo din acea realitate arhaică reporterul Gheorghe Ciobanu ne transmite informații de la fața locului, organizate şi studiate însă de ochiul

omului de știință, al fizicianului și matematicianului:

„Un alt atribut „carpatic" prezent la aceleași dimensiuni de „dincolo", îl constituie intimitatea poetică a totului, o poetizare patriarhală și ruralică, esențială și echilibrată un admirabil model de „loc geometric" simțită și trăită firesc, chiar dacă mitul gravitează în jurul unor drame. O imagine nepereche, a ceea ce a însemnat, ca pastoralitate, patria „Mioriței" și folcloristica ei." (pag 39)

O altă calitate rară a Intelectului domnului Gheorghe Ciobanu este capacitatea lui de a privi în același timp sau simultan realitatea mitică de aproape, ca și cum ar fi prezent în timpul arhaic, primordial „de la început" și ar reflecta acea realitate cu toate simțurile, și de a se ridica la suprafață, de a reveni în prezent de unde privește de la depărtare (abstractizând și generalizând) acea realitate, reușind să o cuprindă, să o închege într-o viziune de ansamblu uimitoare și fascinantă:

„Și „Miorița și psihologia intimă a lui „Homo carpaticus, cultivă cu precădere acest „mai târziu"...

„Astfel în scenariul cu ucigașii, eroul mitului visează o cvasimoarte, în urma căreia el va putea, așa metaforic, „să-și audă câinii". Foarte mult acest „ar mai fi" se desfășoară în scenariul pentru oi, acela în care tot universul, de la clorofilă, la stele, participă la o nuntă princiară, „nunta" mioriticului păstor. Și în ultimul scenariu, cel mai realist, dar și cel mai probabil al mitului, ne aflăm în cea mai stranie ipostază a acestuia. Trei scenarii, care se succed într-o serie complexă, trecându-se, de la certitudine la fantastic, și apoi, la imposibil. Un imposibil al multiposibilului „a și fi"...

„Două extreme polarizate, din a căror însumare rezultă, și real și imaginar, ființarea."(pag 40).

Un alt exemplu care argumentează observația noastră este acest citat, care pune în evidență în mod magistral capacitatea mitului și a operei de artă (dar și a minții extraordinare, polivalente a autorului, care a fost înzestrat de Domnul cu o capacitate de sinteză uimitoare) de a integra lumea de la firul de iarbă la constelații într-o viziune cosmică, integrând armonios microcosmosul cu macrocosmosul :

„Popasul nostru de acum va considera tocmai acest spațiu, nu numai carpatic, ci mai ales, existențial, de la stână la stelar și de la fapt, la ființare. Un „aici", care și el va fi interpretat trio-triadic, apelându-se la „Structura universală", la „Existența spațială" și la „Ființarea temporală"

Pentru acea primă, plecându-se de lângă oi și ajungându-se la constelații , succesiunea celor trei ipostaze ontice va trebui să înceapă cu Retra, să se oprească apo la Expa și să se finalizeze în mitologicul Meda. O cunoaștere a extremelor, după care totul se liniștește la o mediană echilibrată, cu semnificații, dar și cu înțelepciune".

Tentaculele intuițiilor sale, acele raze ale percepției extrasenzoriale prin care „pipăie" mitul, îl duc de multe ori pe autor la cunoașterea unor realități atât de sensibile și de necunoscute încât se vede nevoit să apeleze la inventarea unor noi noțiuni. Din acest punct de vedere am putea vorbi despre o îmbogățire extraordinară a vocabularului, a limbajului prin care Spiritul uman încearcă se reînvie lumea mitico-magică a omului străvechi, „de la început". Vorbind despre această capacitate extraordinară de cunoaștere a profunzimilor memoriei colective, care îl obligă la inventarea de noi noțiuni, noi îl asemănăm pe domnul profesor Ciobanu cu Nicolae Densușeanu, pe care mulți, din invidie l-au atacat și l-au luat în derâdere. (A murit săracul marginalizat, acesta fiind talentul nostru al românilor de a ne mânca valorile!) Ca să ne dăm seama astăzi, la aproape un secol că omul era de fapt genial… De aceea ne gândim și la posibilitatea ca „unii " să-l ironizeze pe autorul acestei lucrări și insolite și extraordinare. Noi le spunem doar să privească lucizi și cu tot interesul demersul cognitiv al d-lui Ghe. A. M. Ciobanu, pentru că peste decenii s-ar putea să descoperim genialitatea sa, capacitatea sa cognitivă rară de a sonda abisurile fenomenului uman.

Ca Existare, aici, teluric, în „Spațiul pastoralic" de mai sus, dominant e tocmai acesta, cu atributele sale subliniate și mai sus, un spațiu ancestral, nativ și primitiv, atribute care duc mitul, ca geneză, cu mult în urmă. E învăluit când în solaritatea zilei, când în umbra nocturnului.

Lupta puținilor oameni din mit pentru o supraviețuire anticipată este dură, categorică. Confruntările deschid viețuirea, varianta fiind doar una: eu sau tu. Expansiunea cosmică de care vorbeam mai sus ascute neiertător această opoziție. Eroul mitului o știe și nu se opune. A muri atunci, sau în mit, înseamnă a elibera drumul altuia, a te însuma într-un principiu reductibil. Nici nu a fost omorât și el îți pregătește mormântul.

Pentru că este o lucrare elaborată, profundă, detaliată până în profunzimile abisale ale mitului, plină de descoperiri precise, puse cu claritate în lumină, dar și metafizică, cu un limbaj metaforic, poetic a trebuit să lecturez cartea de două ori, iar unele capitole le-am citit de mai multe ori cu creionul în mână.

Am avut astfel posibilitatea să deduc trei nivele semantico-artistice ale operei, căci cartea domnului profesor Gheorghe A. M. Ciobanu este și un Eseu științific foarte laborios, de antropologie culturală dar este și o operă artistică, plină de poezie, de muzicalitate, de frumusețe estetică. Primul nivel studiat de noi ar fi cel artistic, ținând de categoria eseului literar, textul având o muzicalitate plastică. Al doilea nivel semantic ar fi cel științific. Parcă ne-am găsi în opera lui Jung, în care acesta încearcă să sondeze colinele și dealurile nedefrișate subconștientului colectiv. Iar al treilea nivel este al unui revelator mitic.

Vorbind de muzicalitatea şi de frumuseţea poetică a textului, care sunt dimensiuni ale întregului demers literar, am avut de multe ori impresia că domnul profesor Gheorghe A. M. Ciobanu (care are studii muzicale profunde, fiind chiar un inovator în domeniul muzicii) asemenea unui muzician, se apleacă ridicându-şi ochelarii ca să interpreteze o partitură. Realitatea mitică, de la început, dânsul o descifrează, aşa cum un muzician descifrează o partitură savantă, plină de mister, profundă adunând notele într-o simfonie.

Nu putem să încheiem fără a ne referi la structura, la arhitectura simplă şi raţională a cărţii, care îşi propune şi reuşeşte să acopere întreaga ,,suprafaţă a mitului", a fenomenului spiritual general de mitul mioriţei, a cărui durată este de câteva milenii. Formaţia de profesor, care îşi structurează, îşi proiectează cu profesionalism discursul este cât se poate de vizibilă în alcătuirea cărţii. Eseul ştiinţifico-poetic, ţinând de domeniul antropologiei culturale şi al filozofiei mitice - *Mioriţa Mit Triadic* - este structurat pe două mari părţi.

Prima parte intitulată ,,Preludiu", conţine, ca să spunem aşa, preparativele investigării realităţii ancestrale, ,,de la început", a fenomenologiei mitologie centrată pe Mitul Mioriţei, creaţie a fondului spiritual al poporului daco-român, are următoarele capitole: ,,Fluieraş genezic (cu subcapitolele ,,Ecou carpatic", ,,Ecou latinic", ,,Ecou folcloric"), capitolul 2, intitulat ,,Fluieraş pancosmic"(cu subcapitolele ,,Spaţiu pastoralic", ,,Spaţiu sideralic", ,,Spaţiu mitologic", şi cel de al treilea capitol, intitulat ,,Fluieraş dramatic", alcătuit din subcapitolele ,,Amurg jertfelnic", ,,Amurg dualic", ,,Amurg umanic".

Cea de-a doua parte caracterizată de un vizionarism integrator pune în evidenţă consonantismul miturilor din spaţiului daco-românesc, având subcapitolele: ,,Mioriţa", ,,Soarele şi Luna" şi ,,Meşterul Manole".

Construcţia acestei cărţi ştiinţifice şi vizionare în acelaşi timp este asemenea unei case cu acoperişul îndreptat în sus, către viitor, tocmai pentru a proiecta toate sensurile străvechii spiritualităţi traco - daco-româneşti într-o contemporaneitate veşnică.

Mărturisim că uluiţi de profunzimea, de efortul epistemologic imens şi fascinant al celui care a putut să creeze o asemenea carte, am dori să îl cunoaştem mai mult (căci cartea nu este însoţită şi de o biografie detaliată), de aceea am solicitat de la poeta Emilia Ţuţuianu, editorul cărţii, mai multe date despre opera domniei sale.

Când i-am citit întreaga biografie am fost fascinat de marea personalitate proteică dar şi umilă, de mintea enciclopedica, vie, care irizează în toate direcţiile, de viaţa de dascăl harnic şi dedicat profesiei, care a dat zeci de generaţii, iubit fiind de elevi, ca şi activitatea de promotor cultural al valorilor româneşti de-a lungul întregii vieţi.

Îi rog pe cititor să răsfoiască cărţile domnului Gheorghe A. M. Ciobanu. Vor rămâne înmărmuriţi şi fascinaţi de cât de mare poate să fie jertfa şi puterea creatoare a unui om!.

În final, autorul acestei Cronici literare şi filozofice deopotrivă, care speră să fi descifrat într-o mare măsură această carte năzdrăvană, în sensul de foarte îndrăzneaţă în panul cunoaşterii, dar şi fascinantă, care deschide noi orizonturi în cunoaşterea mitului românesc ca fenomen văzut în evoluţia lui, îi îndeamnă pe cititori să se aplece cu mare răbdare şi dragoste asupra ei, pentru că vor avea multe de învăţat. Iar după lectura cărţii vor fi mult mai bogaţi sufleteşte, şi mai profunzi.

Ştefan Dumitrescu -
Membru al Uniunii Scriitorilor

Impresii de lectură

Nelu Grădeanu

Fiecare localitate, mai mare sau mai mică, deţine un patrimoniu material şi spiritual uman cu care se prezintă in istorie şi care contribuie la dezvoltarea unei ţări.

Nici oraşul **Roman** nu face excepţie, ba aş zice că se situează, la bursa reală a valorilor, înaintea multor oraşe cu pretenţii de răsărit de soare în sfera culturală. Patrimoniul uman ce activează, identifică şi cercetează istoria culturală, economică şi socială a unei localităţi, este relativ restrâns.

Aceste personalităţi locale, de cele mai multe ori, sunt în egală măsură preţuite şi invidiate. Noi, concetăţenii şi beneficiarii muncii lor, ar trebui să-i preţuim la justa lor valoare! Oraşul Roman a ştiut să-şi preţuiască valorile, personal constatând lucrul acesta vis-à-vis de ilustrul profesor Gheorghe A. M. Ciobanu, personalitate unică în spaţial citadin actual.

Voi face referire la munca şi personalitatea unui alt intelectual romaşcan, d-na **Minodora Ursachi,** reputat muzeograf şi cercetător de anvergură naţională, care şi-a dedicat întreaga viaţă **Muzeului de Artă** din Roman, promovând artiştii locali şi prezentând publicului romaşcan, de-a lungul unei vieţi, variate evenimente din lumea artelor plastice.

Cu ocazia venirii mele la Roman, domnia sa mi-a oferit o recentă apariţie editorială şi anume volumul **Identităţi artistice la Roman**, lucrare editată la prestigioasa editură **Muşatinia** condusă cu pricepere de o altă distinsă doamnă a spaţiului spiritual muşatin, Emilia Ţuţuianu Dospinescu, cea care semnează şi prefaţa acestei cărţi. Citind-o, am regăsit în paginile ei artişti dragi şi personalităţi venerate de mine, precum eseistul ***Gheorghe A. M. Ciobanu*** şi criticul de artă ***Valentin Ciucă***. Cu nostalgie am lecturat pagina dedicată primului meu profesor de desen, prof. ***Constantin Chiţimuş***…

După lecturarea cărţii, am constatat că, în viziunea d-nei Minodora Ursachi, „identitate artistică" este nu acel creator plastic care se împăunează cu diplome, mai nou, doctorate, sau colecţionarul diplomelor de excelenţă şi membru în diferite asociaţii şi comisii, cu multă impresie de formă şi publicitate dar prea puţină valoare de fond, artistică.

Cu siguranţă, Minodora Ursachi nu şi-a dorit un dicţionar de ţinută academică, am rezerve că în lumea artei s-ar putea realiza un asemenea dicţionar, având în vedere gradul de subiectivitate, ştiindu-se şi exagerarea majorităţii artiştilor în privinţa realizărilor personale, mai mult sau mai puţin meritorii pentru posteritate.

Parcurgând paginile cărţii, mi-am imaginat-o pe d-na Minodora Ursachi la un ghişeu imaginar, de evidenţă a creatorilor plastici care fie s-au născut, fie au tranzitat oraşul Roman cu expoziţii personale, dar care şi-au dorit, prin opera lor, să contribuie la identitatea artistică a urbei muşatine, menţionaţi fiind astfel în memoria spaţiului spiritual romaşcan. Regăsim personalităţi aşezate temeinic în loja istoriei, artişti ai momentului dar şi aspiranţi la gloria eternă.

A procedat bine d-na Ursachi cuprinzându-i în cartea sa? Eu zic că da! Îndelungata activitate muzeografică şi de manager a unei instituţii culturale ca Muzeul de Artă din Roman i-a demonstrat autoarei că timpul şi numai timpul, este acela care cerne valorile şi aşează ierarhiile.

Cu siguranţă că a văzut tablouri realizate de artişti cu diplome şi premii, dar a căror creaţii artistice zăceau în beciurile vre-unui muzeu, iar lucrări de suflet a unor artişti mai puţin inspiraţi în a-şi colecţiona diplome de studii, merite de excelenţă, să facă obiectul admiraţiei iubitorilor de artă.

Nici nu putea proceda altfel, când în proximitatea domniei sale se află un prieten şi colaborator ce deţine „doar" o diplomă de licenţă în drept, dar care a candidat la 5 facultăţi şi a predat 63 de discipline ca profesor de liceu, pentru oraşul Roman fiind un adevărat „Patriarh al culturii", nimeni altul decât eseistul Ghe. A. M. Ciobanu.

Probabil că toate aceste experienţe au determinat-o pe Minodora Ursachi să scrie o carte de suflet şi pentru toate sufletele, recenta apariţie editorială fiind un gest de reverenţă faţă de „identităţile" cu valoare de eternitate sau a celor cu un viitor artistic mai puţin fast. Nu în ultimul rând remarc prezentarea şi calitatea cărţii, de adevărat album de artă şi dicţionar de autori, îmbinând prezentarea practică şi concisă, în condiţii grafice de excepţie, cu armonia artistică a prezentării creatorilor şi calitatea reproducerii operelor artiştilor din dicţionar, rod al implicării şi contribuţiei editurii Muşatinia, prin d-na editor Emilia Ţuţuianu, la această deosebită şi atrăgătoare formă de prezentare a volumului.

Cartea Identităţi artistice la Roman personal o văd ca un buchet de flori dăruit cititorilor spre încântare, iar timpului spre alegere, a numelor de artişti ce fi-vor păstrate ca flori nemuritoare sau a celor ce se vor ofili în neaducere aminte.

Revista Melidonium cu prilejul aniversarii va urează ani mulți și plini de bucuria întru credința în Dumnezeu împărtășită și celorlalți confrați prin harul pe care îl aveți și prin înalta funcție arhierească pe care o onorați!

P.S. Ioachim Băcăuanul Episcop Vicar al Romanului şi Bacăului a fost şi este, un bun ziditor de suflete pentru romașcani.

Născut pe meleaguri nemțene, în 29 martie 1954, la Stănița, a fost cel de-al treilea copil din cei opt ai părinților Anica şi Nicolae Giosanu. O familie bogată prin credința ortodoxă îmbobocită în vatra casei, majoritatea având vocație spre viața monahală.

P.S. Ioachim Băcăuanul un om blând, înțelept şi drept, un model de virtute duhovniceasca pentru toți cei care îl cunosc sau l-au cunoscut, fie personal, fie prin răsunetele faptelor bune, a scrierilor sale bine documentate. Implicat mereu în viața socială şi culturală a locului, încearcă să trezească în noi sentimente înălțătoare, pilduitoare spre a fi pregătiți cu toții pentru mântuire. Timpul se scurge ca bătutul clopotelor la mănăstire. Fiecare sunet este o chemare spre fapta cea bună, spre cuvântul de bun folos. Drumul spre veșnicie nu este ușor… doar în fiecare clipă stă veșnicia. Deși au trecut ani, nu poate uita chipul învățătorilor, a „păstorului de suflete din sat".

Micuțul Ilie, acesta fiind numele de botez, îşi amintește cum pe malul Siretului construia bisericuțe de nisip. Întâlnirile sale cu alte fețe bisericești i-au marcat existența. Teologul Dumitru Stăniloae a fost unul dintre cei mulți care l-a încurajat în a scrie. Departe de casă, a înțeles că, prin ascultare, Dumnezeu este omniprezent, atât în mijlocul Carpaților, cât şi în mijlocul Parisului.

P.S. Ioachim Băcăuanul, un spirit viu ce-şi dorește să facă multe pentru loc şi persoană. Proiecte demne de un fiu al CETĂȚII. Nu aş vrea să zăbovesc asupra studiilor, cărților scrise… M-aş opri la milostenie, la acele fapte ce-l aduc pe P.S. Ioachim Băcăuanul mai aproape de noi.

Doamne, cum putem noi a-i mulțumi pentru toate darurile? Gânduri năvalnice îmi vin în minte… Nu demult am citit un interviu relevant dat de preasfinția sa. Gânduri nobile de cărturar, dorințe:

„*Cum nu aş vrea să organizez, în calitate de ierarh al acestei eparhii, târnosirea catedralei „Înălțarea Domnului" de la Bacău, care, acum 12 ani, abia mijea din pământ, dar în tot acest timp şi-a creionat deja silueta în inima urbei băcăuane, ca de altfel şi-n inima mea!? Cum nu aş vrea să ajung să trăiesc, în această viață fiind, proclamarea canonizării celui mai erudit episcop al acestei eparhii, Melchisedec Ştefănescu, să-i scriu monografia şi imnografia, cum am făcut-o pentru atâția sfinți ai neamului, eveniment de care mă ocup în mod sistematic de 12 ani!? Cum nu aş vrea să-mi dea Dumnezeu timp să încheiem editarea, în premieră, a Omnia scrierilor episcopului Melchisedec (aprox. 25 vol.)!? Sau cum nu aş vrea să organizez aducerea acasă, la Bacău, de unde îşi trage obârşia, a moaştelor Sfântului Cuvios Antipa de la Calapodeşti!? Cum nu aş vrea…!? Cum nu aş vrea…!?"*

Preasfințitul Ioachim Băcăuanul de o noblețe sufletească deosebită, trăieşte în Biserica Lui Dumnezeu, în rugă şi ascultare, pentru neamul românesc, pentru ortodoxia noastră. În zi de sărbătoare, când Domnul îi numără anii, să-i dăruim şi noi cu sfială Preasfântului Ioachim, gândul bun, recunoștința şi iubirea noastră față de un truditor al cuvântului şi faptei de folos.

Şi cum am putea să trecem cu vederea ce-şi dorește în aceasta lume Preasfințitul?

„*Dar cea mai mare şi nobilă dorință, care mă mistuie şi vreau să-mi fie îndeplinită de Dumnezeu, la sfârşitul acestui parcurs terestru în Biserica Lui de pe pământ, este aceasta: vreau să mă mântuiesc! Mult aş vrea să ştiu că atunci, când mă voi întâlni cu Dumnezeu, Cel în Treime lăudat, față către față în transcendentul divin, El, Eternul Judecător, să Se recunoască în chipul Său hristic pe care l-a sădit în mine dintru început şi în faptele pe care le-am împlinit spre preamărirea Lui. Asta aş vrea…!*"

Fie ca Tatăl Ceresc să vă asculte ruga, Preasfinția Voastră şi totul să fie după cum vă este rânduit.

Să ne trăiți întru mulți ani, Preasfinția Voastră!

PS Ioachim Băcăuanul - primul Arhiepiscop ales al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

În ziua de 16 decembrie 2014, Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Romanului şi Bacăului, a fost ales, de către Sinodul Bisericii Ortodoxe Române, cu majoritate de voturi, în funcția de arhiepiscop al Romanului şi Bacăului

Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul a declarat pentru *Ziarul Lumina* că Sfântul Sinod l-a învestit să continue lucrarea pastoral-misionară împreună cu preoții, călugării şi toți cei care participă la viața Bisericii, în istorica Eparhie a Romanului şi Bacăului: „*Trebuie să continuăm lucrarea misionară a Bisericii în parohii, în mănăstiri, în toate comunitățile care aparțin acestei istorice eparhii şi, totodată, să ne angajăm la a răspunde cu acribie la exigențele timpului, ale societății, ale Sfântului Sinod şi ale tuturor regulamentelor bisericeşti. Totodată, având conştiința că au fost şi sfinți care au stat pe scaunul vlădicesc de la Roman, mă simt impulsionat să duc mesajul şi stindardul Ortodoxiei în eparhie*“.

Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscop al Romanului și Bacăului s-a născut la 29 martie 1954, în comuna Stănița (județul Neamț). A urmat Şcoala generală din satul natal, Stănița, iar în 1970 a intrat ca frate la Mănăstirea Sihăstria din județul Neamț. Între anii 1970 și 1975 a urmat cursurile Seminarului Teologic Ortodox „Veniamin Costachi" de la Mănăstirea Neamț, iar în perioada 1976-1980 a urmat cursurile Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din Bucureşti.

În anul 1980 a fost tuns în monahism, pe seama Mănăstirii Bistrița, Neamț, primind numele de Ioachim. A fost primul călugăr hirotesit pe seama acelei mănăstiri după 30 de ani. La 1 martie 1981 a fost hirotonit ierodiacon de către Preaferictul Patriarh Teoctist Arăpaşu, pe atunci Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, iar în 30 decembrie 1990 a fost hirotonit

ieromonah de către IPS Mitropolit Daniel, la Mănăstirea Varatic, pe seama Catedralei Mitropolitane din Iași.

Între anii 1991-1994 a urmat cursurile de doctorat la Institutul „Saint Sèrge" din Paris, Franța, sub îndrumarea profesorilor: Boris Bobrinskoy şi Olivier Clement, ca în 26 octombrie 1994, să își susțină teza de doctorat în limba franceză, cu titlul ***La déification de l'homme d'après la pensèe du Père Dumitru Stăniloae*** (*Îndumnezeirea omului în gândirea părintelui Dumitru Stăniloae*).

În anul 1998 a fost propus de IPS Arhiepiscop Eftimie și ales în unanimitate de către ierarhii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca arhiereu vicar al Episcopiei Romanului, cu titulatura „Băcăuanul". A fost hirotonit în treapta de Arhiereu în ziua de 1 mai 2000, a doua zi de Paşti, îndeplinind funcția de arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului, până pe 13 septembrie 2009, când a fost ridicat la rangul de Episcop vicar, odată cu ridicarea Episcopiei Romanului la rangul de Arhiepiscopie, cu titulatura: Arhiepiscopia Romanului şi Bacăului.

Din anul 2000 până în prezent Preasfințitul Părinte Episcop Ioachim este membru al Comisiei teologice, liturgice şi didactice a Sfântului Sinod.

În perioada în care s-a aflat la studii în Franța activitatea academică a fost completată de o susținută activitate misionară, care s-a concretizat, între altele în fondarea Mănăstirii „Buna-vestire” de la Rosiers, Franța, primul aşezământ monahal ortodox românesc (1992), reorganizarea Arhiepiscopiei Române din Europa Occidentală şi Meridională, cu sediul la Paris, reorganizarea primei parohii româneşti francofone din regiunea pariziană, *„Saint-Jean-le-Théologien” Issy*-les-*Moulineaux. În aceeași perioadă a* adaptat, pentru prima oară, textul Liturghiei Sf. Ioan Gură de Aur în limba franceză, pe muzică bizantină românească, a organizat primele pelerinaje, de tip ortodox, la moaştele Sf. Mathurin de Larchant (secolul III) din regiunea pariziană. A participat la aducerea osemintelor marelui Mitropolit al Basarabiei, Visarion Puiu, mort într-un sat din Bretania Viels-Maisons, şi la reînhumarea acestuia în Cimitirul Montparnasse.

Sprijinit de Prof. Univ. T. Poghirc si regizorul Paul Barbă Neagră ține la Universitatea din Sorbona cinci conferințe de cunoaştere a Ortodoxiei, sub genericul *L'Église face à la modernité, point de vue orthodoxe*.

Activitatea culturală și misionară desfășurată în Occident este continuată și amplificată la revenirea în țară, unde, ca arhiereu, între altele: înființează Editura *Filocalia* (2001); reactivează Fundația *„Episcop Melchisedec Ştefănescu”*, Roman (2001) organizează: „Zilele Episcop Melchisedec Ştefănescu” (în 2013 ajunse la Ediția a XIII-a); organizează conferințe, simpozioane, sinaxe, concerte de caritate; înființează peste 40 de centre social-filantropice pe întreg cuprinsul Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului; publică editoriale, articole, studii în diferite cotidiene şi reviste de specialitate; participă, ca delegat al Sfântului Sinod, la diferite întruniri ecumenice, simpozioane, conferințe naționale şi internaționale; publică lucrări în volum și studii pe teme teologice de actualitate.

Ca membru al Comisiei teologice, liturgice şi didactice a Sfântului Sinod, alcătuieşte sau diortoseşte Slujbele Sfinților canonizați de către Biserica Ortodoxă Română.

Din anul 2003 este *Membru de onoare* al Comunității Academice a „Universității George Bacovia” din Bacău și, din 2013, *Preşedinte onorific* al Uniunii Artiștilor Contemporani.

Înaltpreasfințitul Ioachim
Smeritul urmaş al Apostolilor

Cuvânt rostit în Catedrala arhiepiscoplă „Sf. Cuvioasă Parascheva" din Roman de Înaltpreasfințitul Ioachim, la întronizarea ca Arhiepiscop al Romanului și Bacăului, 4 ianuarie 2015

Înaltpreasfințiile Voastre,
Preasfințiile Voastre,
Preacucernici și Preacuvioși părinți consilieri și inspectori ai Centrului eparhial,
Preacuvioși părinți și Preacuvioase maici, stareți și starețe,
Preacucernici și Preacuvioși părinți,
Stimați membri ai Adunării eparhiale,
Distinse autorități centrale și locale,
Iubiți credincioși,

Anul 2014, care abia și-a încheiat curgerea, va rămâne în memoria contemporanilor ca un an binecuvântat de Dumnezeu, care, din perspectivă bisericească, ne-a propus spre comemorare exemplul vieții unui domnitor român ce a înțeles să exprime, prin sacrificiul suprem, iubirea de neam și de Dumnezeu și care a rămas în conștiința generațiilor ca un simbol al trăirii autentice a celor două valori fundamentale pentru ființa națională: credința și neamul, două coordonate ce definesc identitatea românismului în istoria sa bimilenară. Comemorarea martiriului Brâncovenilor s-a împletit armonios cu omagierea actului euharistic, ce în vremuri lipsite de prigoană propune creștinului consumarea lăuntrică a jertfei de sine, într-o necontenită purificare și creștere spre asemănarea cu Dumnezeu. Astfel, martiriul Brâncovenilor, ca act comemorativ, pe de o parte, și omagierea tainei euharistice, pe de alta, au reușit să se armonizeze în plan spiritual într-o formulă consacrată și consacrantă, aceea de jertfă euharistică.

Pentru Arhiepiscopia noastră, a Romanului și a Bacăului, anul 2014 a fost marcat, între altele, de două evenimente aparte, pline de semnificație și cu rezonanță în plan istorico-bisericesc: unul încărcat de sentimente de întristare, în directă legătură cu plecarea la Ceruri a IPS Eftimie Luca, iar altul festiv, de bucurie duhovnicească, ce stă sub semnul speranței și al înnoirilor, fiind legat de actul alegerii smereniei noastre ca întâistătător al acestei de Dumnezeu păzite eparhii.

Iubiți credincioși

Chemat fiind, prin alegerea Sfântului Sinod, la această sublimă misiune și apoi, astăzi, proclamat în mod solemn ca Arhiepiscop al acestui ținut moldav binecuvântat de Dumnezeu, cunoscut în istoria noastră medievală drept Țara de Jos a Moldovei, nu pot face altceva decât să aduc mai întâi mulțumire Dumnezeului nostru Celui în Treime lăudat pentru darurile pe care le-a revărsat asupra smeritei mele persoane, dar și asupra clerului și credincioşilor din această eparhie.

Actul alegerii noului chiriarh de către Sfântul Sinod, săvârșit în ziua de 16 decembrie, anul mântuirii 2014, se desăvârșește astăzi, în Duminica de dinaintea prăznuirii Teofaniei Preasfintei Treimi, în care Biserica face pomenirea celor 70 de apostoli trimişi de Hristos Domnul la propovăduire, precum și a Cuviosului Teoctist, prin

proclamarea solemnă a întronizării noastre în scaunul istoric al acestei de Dumnezeu păzite eparhii, știut fiind că alegerea și întronizarea unui ierarh pentru Biserică înseamnă continuitate harică și succesiune apostolică, ce împreună întăresc unitatea ecleziastică a Ortodoxiei universale.

Din conținutul Gramatei mitropolitane, întocmite de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan, am înțeles programul misionar pe care trebuie să-l urmez în această calitate de păstor sufletesc al clerului şi al credincioşilor acestor plaiuri mioritice. Însă toate cele prescrise de Gramata mitropolitană parcă au fost desprinse din conținutul pericopei evanghelice care s-a citit astăzi în cadrul Sfintei Liturghii. Sfântul Evanghelist Marcu vorbește despre Înaintemergătorul Ioan care este trimis să arate lumii pe Hristos, Căruia nu se simțea vrednic să-I dezlege cureaua încălțămintelor (cf. Marcu 1,7). Astăzi, mă simt și eu chemat și trimis la ascultare, asemenea Înaintemergătorului, ca să netezesc calea pe care trebuie să meargă credincioșii încredințați mie spre păstorire, pentru a se întâlni cu Hristos. Asemenea Sfântului Ioan Botezătorul și a celor 70 de ucenici, cu credință nestrămutată în puterea harului lui Dumnezeu, cutez a începe lucrarea misionară de arhipăstor care conduce turma cuvântătoare încredințată lui de către Hristos. Ca și Ioan, nu mă prezint pe mine însumi, că și eu, aşa cum spunea el însuși, rămân slugă nevrednică a dezlega

cureaua încălţămintelor Lui, ci doar, ca un străjer, voi veghea ca Evanghelia lui Hristos să fie lucrătoare în Biserica Sa cea sfântă.

Astăzi, mă simt smeritul urmaş al Apostolilor, în încercarea de a învăța și povățui turma lui Hristos cu ceea ce a învățat El, de a sfinți pe cei pe care El mi i-a dat şi, ca un păstor bun și smerit, voi căuta să merg înaintea turmei cuvântătoare pe calea pe care El ne-a indicat-o către limanurile mântuirii: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa”(Ioan 14, 6).

Iubiţii mei fii duhovnicești,

Pentru că sunt chemat la această înaltă demnitate de chiriarh al Arhiepiscopiei Romanului şi Bacăului şi, prin harul lui Dumnezeu, am fost învestit, la rându-mi, vă chem şi eu pe toţi ca să mă urmaţi şi să credeţi cu tărie în Dumnezeu, căci El este Domnul istoriei, singurul Mântuitor şi izbăvitor din robia păcatului şi a morţii. Vă chem şi pe voi, cei îndoielnici în credinţă, să gustaţi din tainele credinţei şi să vedeţi cât de bun este Domnul! Vă chem mai ales pe voi, tineri și tinere, adulți sau bătrâni, care din ignoranță sau alte cauze ați întors spatele lui Hristos întrupat, să vă întoarceți fața către Iisus, căci numai prin El puteţi să ieşiţi din labirintul întunecat al acestei lumi care riscă să sfârşească în neant! De fapt, nimeni nu poate fugi de la faţa lui Dumnezeu, nu se poate sustrage atotprezenţei Lui. Se întreba psalmistul: „Unde mă voi duce de la Duhul Tău şi de la faţa Ta unde voi fugi? De mă voi sui în cer, Tu acolo eşti! De mă voi coborî în iad, de faţă eşti! De voi lua aripile mele de dimineaţă şi de mă voi aşeza la marginile mării şi acolo mâna Ta mă va povăţui şi mă va ține dreapta Ta” (Psalm 138, 7-10). Deci, oriunde ne ducem, Îl întâlnim pe Hristos, oriunde ne întoarcem, Hristos este de faţă, însă, de fiecare dată, ține de noi dacă rămânem cu fața întoarsă spre El, în comuniune de iubire interpersonală.

De obicei, când cineva, în ordinea social-politică, este ales să conducă un popor, o comunitate, își creează o nouă structură reformatoare pentru a redinamiza societatea. Biserica însă nu face aşa. Ea nu reformează, nu revoluționează, ci actualizează Evanghelia lui Hristos și reorientează lumea către Răsăritul cel de Sus. Prin urmare, nu aşteptaţi de la mine vreo lege nouă sau să predic vreo altă învățătură necunoscută până acum de Biserica lui Hristos. Sfântul Pavel spune că Iisus Hristos, ieri și astăzi și în veci, este Acelaşi (Evrei 13,8), însă, depinde de capacitatea fiecăruia dintre noi de a se putea apropia de cunoașterea Lui și de modul în care Îl poate face prezent şi cunoscut și altora cu mijloacele pe care le are la îndemână. Altfel spus, în Biserică, noi suntem chemați să propovăduim pe Cel vechi de zile, într-o manieră nouă. Biserica este întemeiată de Hristos, al cărei cap El este, și nimeni nu mai poate pune altă temelie afară de cea pusă de El. Acest edificiu ecleziastic este aşa de solid construit, încât nici porţile iadului nu îl pot birui (cf. Matei 16,18), iar învățătura este aceeași până la sfârșitul veacurilor.

Aşadar, iubiţii mei fii duhovnicești, de la mine să nu aşteptaţi altă învăţătură decât cea a lui Hristos, a Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți care au cristalizat doctrina Bisericii de-a lungul veacurilor. Sfântul Apostol Pavel condamnă ”pe cei ce tulbură viaţa Bisericii și voiesc să schimbe Evanghelia lui Hristos”, spunându-le: ”Dar chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o, să fie anatema! Precum v-am spus mai înainte, şi acum vă spun iarăşi: Dacă vă propovăduieşte cineva altceva decât aţi primit să fie

anatema! Căci acum caut bunăvoința oamenilor sau pe a lui Dumnezeu? Sau caut să plac oamenilor? Dacă aş plăcea încă oamenilor, n-aş fi rob al lui Hristos. Dar vă fac cunoscut, fraților, că Evanghelia cea binevestită de mine nu este după om; pentru că eu n-am luat-o de la om, nici n-am învățat-o, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos". (Galateni, 1, 8-12).

Prin urmare, de la mine nu veți asculta decât aceeași învățătură și aceleași predanii menținute neschimbate de la Hristos, prin Sfinții Părinți sau predecesorii mei.

În Biserica lui Hristos lucrurile nu se schimbă cum se schimbă în societatea umană. Lumea este versatilă și în permanentă tranziție. Oamenii inventează, fac și prefac legi, platforme social-politice și economice, în scopul creșterii nivelului de trai. În Biserică, nu este așa. Cea mai mare cinste o dobândește cel ce păstrează neștirbit adevărurile revelate ale credinței care sunt prin ele însele noi și înnoitoare.

Episcopul cărturar Melchisedec Ştefănescu, în 1879, la întronizarea sa, între altele, a adresat celor prezenți aceste cuvinte: „Eu, întotdeauna cât voi sta pe această treaptă de arhipăstor al domniilor voastre și de povățuitor duhovnicesc, voi zice tuturor: respectați Biserica și învățătura ei; învățați și pe copiii voștri a respecta și a iubi Biserica lui Hristos, ca pe mama lor duhovnicească; învățați cât de multe științe pentru ca să vă luminați mintea, să vă îmbogățiți cunoștințele folositoare în viață, pentru ca să scăpați de o mulțime de rătăciri, de prejudecăți și de superstiții, pe care le produce neștiința și care îngreuiază viața fără nici un folos. Dar în cele sufletești, în cele duhovnicești, să nu căutați lumină și știință în afara Bisericii, afară de Hristos, căci afară de Biserică nu veți găsi decât rătăciri grozave, destrămare a minții, răzvrătire a inimii și o pierdere sigură a sufletului…"(Cuvânt la instalarea în episcopatul de la Roman).

Aceste cuvinte pot fi încurajatoare pentru mine astăzi, care încep cu ajutorul lui Dumnezeu, împreună cu voi, o nouă etapă de slujire a lui Hristos în Biserica Sa. Indiferent câte greutăți vom avea și cu câte mutații se va confrunta Biserica, noi rămânem cu Hristos în corabia eclesiei care duce sigur la limanurile mântuirii. De fapt, aceasta înseamnă a purta Crucea pe care Hristos a așezat-o pe umerii noștri. Abandonând crucea, abandonăm pe Hristos, Care în chip nevăzut poartă crucea împreună cu noi pe calea Golgotei.

Iubiți credincioși,

Sunt conștient și de faptul că, în contextul european și mondial actual, misiunea Bisericii este dificilă, ea trebuind să răspundă și să soluționeze problematici fără precedent în istoria sa bimilenară. Circulația valorilor, migrația forței de muncă în căutarea unei vieți cât mai bune, interferența culturală, etnică și religioasă, accesul la un volum foarte mare de informație și puterea de înțelegere a generațiilor de tineri, contextul pluralist și noul mod de înțelegere a coabitării interumane ne descoperă o lume poate nu nouă, dar în orice caz într-o continuă căutare de sine și continuă schimbare. Astfel, în acest peisaj eterogen, Biserica, prin ierarhii săi, este necesar să găsească o cale, cea mai potrivită, pentru a face accesibil și inteligibil cuvântul Evangheliei care să răspundă acestei căutări și să hrănească sufletul, mintea și inima acestui Om contemporan care pare prizonierul unei lumi din ce în ce mai abandonate virtualului. Poate tocmai această căutare eșuată a generației actuale este expresia neputinței de a-L înțelege pe Dumnezeu. Într-un astfel de context, misiunea Bisericii nu este una facilă, iar imaginea ierarhului trebuie să fie una harismatică.

Ce calități ar trebui să întrunească un ierarh pentru a putea fi perceput ca icoană a Arhiereului Hristos; ce mesaj ar trebui să transmită pentru ca omul să înțeleagă faptul că Dumnezeu, Evanghelia, Biserica sunt valori perene, iar omul este persoană chemată la comuniune de iubire cu Dumnezeu, indiferent cât de evoluată este umanitatea în plan științific?

Cred că un ierarh trebuie să fie luminat, pentru a răspunde întrebărilor ce frământă minţile; duhovnicesc, pentru a răspunde nevoilor spirituale ale păstoriţilor; dar mai presus de toate, un harismatic, pentru ca prin el să vorbească lumii Însuşi Cuvântul lui Dumnezeu, făcând astfel vie și dinamică lucrarea Bisericii. Un astfel de arhiereu se cuvine să fie paradigmă păstoriţilor săi în aceste timpuri. Este greu să întruneşti într-o singură persoană, într-un singur om, atâtea calităţi, atât de multe virtuţi, însă episcopul nu este singur, nu dispune de prerogativele sale în mod egoist, capricios, aleatoriu, ci el împlineşte misiunea pe care Dumnezeu i-a încredinţat-o şi pe care trebuie să o înfăptuiască în via Domnului. De aceea şi eu, fără a mă prevala de smeritele mele calităţi, cer mijlocirea Sfinţilor şi am nădejde în ajutorul lui Dumnezeu în împlinirea acestei dificile misiuni arhiepiscopale.

Iubiţi credincioşi,

O veche legendă antică spune că, atunci când a văzut ororile şi persecuţiile pe care le-a declanşat Nero în Roma antică, Sf. Apostol Petru, fratele lui Andrei cel întâi chemat şi botezătorul poporului român, a încercat să fugă. Se pare că, dirijându-se către părţile exterioare ale cetăţii Roma, a întâlnit pe Iisus, Care se îndrepta spre cetate. Înspăimântat, Apostolul I se adresează, spunându-i: „Quo vadis, Domine?", iar răspunsul Lui a fost acesta: „mă duc la Roma să mă răstignesc a doua oară". Petru a înţeles atunci valoarea jertfelnică a misiunii sale apostolice, s-a întors din drum cu Hristos în inima lui şi a rămas în cetate, predicându-L până la sacrificiul suprem.

Aşa şi eu astăzi, văzând greutatea poverilor şi a responsabilităţilor ce se aşază pe umerii mei, mă înfricoşez şi sunt tentat să fug ca şi Petru. Dar având în faţa mea „atâta nor de mărturii" ale Sfinţilor Bisericii şi ale înaintaşilor mei, dar mai curând pe Hristos, primesc cu bucurie sfântă crucea care mi se pune pe umeri şi purced pe calea Golgotei către Hristos înviat. Sunt conştient că viaţa aceasta este o vale a plângerii şi un urcuş pe Golgota. Dar ştiu, în acelaşi timp, că fiecare ierarh al Sfântului Sinod, că fiecare preot şi credincios, călugăr sau călugăriţă din această eparhie va deveni un Simon din Cirene, care mă va ajuta să-mi duc crucea arhieriei până la capăt.

În cadrul fiecărei Liturghii, slujitorul iese cu sfântul potir în faţa credincioşilor pe care îi îndeamnă, zicând: Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste, apropiaţi-vă! Iar cei ce doresc să se împărtăşească cu Hristos, atraşi de dragostea Lui şi întru puterea credinţei, se apropie de potir şi gustă din Izvorul cel pururea curgător de viaţă înnoitoare, reîmprospătându-şi forţele fizice şi sufleteşti pentru a purcede calea mai departe, pe drumul către cer. Astăzi stau şi eu cu frică şi cu cutremur în faţa responsabilităţilor ce-mi revin din această investitură, conştient de slăbiciunea puterilor mele. Cum să nu te înspăimântezi, privind înapoi în timp şi văzându-te întregind şiragul celor 76 de întâistătători care au stat pe jilţul istoric al acestei eparhii? Cum să nu te înfricoşezi, ştiind că în această catedrală a slujit oarecând Macarie, marele cronicar al lui Ştefan cel Mare şi al urmaşilor lui, care a construit această biserică la porunca lui Petru Rareş şi a reiterat cultul Sfintei Cuvioase Parascheva? Cum să nu te minunezi, când patru dintre ierarhii acestei eparhii au fost proclamaţi sfinţi ai Bisericii noastre? Cum să nu te cutremuri, când îţi aminteşti că aici au păstorit Anastasie Crimca, marele miniaturist, Veniamin Costachi, marele ctitor şi înnoitor, în timpul căruia s-a construit spitalul „Precista", ca o adevărată Vasiliadă? Cum să nu te uimeşti, când ştii că aici a păstorit Melchisedec Ştefănescu, părintele Autocefaliei Ortodoxiei româneşti şi cel care s-a luptat pentru dezrobirea neamului românesc, atunci când naţiunile Europei îşi creionau identitatea?

Însă, având gândul la Hristos şi credinţa că Dumnezeu este cu noi, încredinţându-ne rugăciunilor Maicii Domnului, Sfintei Cuvioase Parascheva, Sfinţilor ierarhi predecesori, pornesc la drum şi privesc spre viitor cu speranţă. De fapt, nădejdea îmi sporeşte, pentru că nu vin într-un ţinut arid, nedesţelenit şi străin. De 15 ani, alături de Înaltpreasfinţitul Eftimie şi de alţi colaboratori destoinici, am arat deja grădina Maicii Domnului din acest

ținut. Urmează doar ca dreapta lui Dumnezeu să sădească via Sa, să trimită roua Duhului Sfânt, pentru ca aceasta să crească, iar noi, lucrătorii viei, să o îngrijim pentru a aduce roadă la bună vreme. Ştiu că nu sunt singur în această nobilă lucrare, ci cu Hristos şi cu toți cei care fac voia Lui. Am încredere în preoții parohiilor noastre, am încredere în călugării și călugărițele din mănăstiri, am încrede în bunii credincioşi, unii dintre ei angajați în diferite responsabilități în societatea umană, şi cu toții ne vom strădui să adăugăm cărămida rânduită nouă de providență la edificiul spiritualității înaintaşilor şi la trupul tainic al Mântuitorului Hristos, care este Biserica.

În ceea ce priveşte programul meu misionar pastoral, administrativ-gospodăresc, liturgic-sacramental, social-filantropic, cultural-didactic, acesta va fi dezvoltat în conformitate cu rânduielile canonice ale Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, cu regulamentele şi hotărârile statornicite de Sfântul Sinod şi cu exigențele cerute de dinamica vieții social-economice în care ne aflăm.

Când împlineam nişte ani de activitate misionară ca episcop-vicar în această eparhie, am fost întrebat de un prieten-editorialist ce anume doresc să mai realizez în viitor pentru Biserica lui Hristos. I-am răspuns: Multe! Multe!, însă adăugam, c'est Dieu qui dispose à ceux que je propose! Același lucru spun și acum. Am planuri și idei multe de împlinit!

În toată viața am încercat să-mi păstrez conştiința lucrării sinergice pentru că Dumnezeu ne-a dat nouă, oamenilor, să cunoaştem trecutul, să trăim prezentul şi să ne plănuim viitorul. Conştient de responsabilitățile ce decurg din demnitatea conferită de Biserică, mi-am creionat şi eu nişte idealuri. Ştiu că idealurile sunt ca stelele, care, chiar dacă sunt aşa de îndepărtate şi nu le putem atinge, totuşi ele ne ghidează calea în noapte sau în această „vale labirintică” în care ne mişcăm. Aşa şi eu, câte nu aş mai vrea să fac, din câte trebuie făcute, pentru Biserica pe care o slujesc, pentru neamul din care fac parte, pentru eparhia aceasta, pentru..., pentru...! Însă numai Dumnezeu ştie cât îmi este dat să împlinesc.

Cum nu aş vrea să organizez, în calitate de chiriarh al acestei eparhii, târnosirea catedralei ”Înălțarea Domnului” din Bacău, care, acum 15 ani, abia mijea din pământ, dar în tot acest timp şi-a creionat deja silueta în inima urbei băcăuane, ca de altfel şi-n inima mea!? Cum nu aş vrea să restaurăm şi să punem în funcție ansamblul spitalicesc „Precista Mare”, unde să-şi ogoiască durerile atâția suferinzi, sau care, poate, să fie şi azilul bătrâneților mele!? Cum nu aş vrea să ajung să trăiesc, în această viață fiind, proclamarea canonizării altor ierarhi care au stat pe scaunul vlădicesc de la Roman, cum ar fi Macarie, Veniamin Costachi, Melchisedec Ştefănescu, cărora să le scriu monografia şi imnografia, aşa cum am făcut-o pentru atâția sfinți ai neamului!? Cum nu aş vrea să-mi dea Dumnezeu timp să încheiem editarea, în premieră, a Omnia scrierilor Episcopului Melchisedec (aprox. 25 vol.)!? Sau cum nu aş vrea să organizez aducerea acasă, la Bacău, de unde îşi trage obârşia, a moaştelor Sfântului Cuvios Antipa de la Calapodeşti!? Cum nu aş vrea...!? Cum nu aş vrea...!?

O! am atâtea proiecte în plan pastoral-misionar, administrativ-gospodăresc, social-caritabil, cultural-religios, liturgic sau editorial, încât mi-ar mai trebui ceva din timpul acesta efemer să le împlinesc, însă, încă o dată, numai Dumnezeu ştie câte-mi sunt date să realizez!

Dar cea mai mare şi nobilă dorință, care mă mistuie şi vreau să-mi fie îndeplinită de Dumnezeu, la sfârşitul acestui parcurs terestru în Biserica Lui de pe pământ, este aceasta: vreau să mă mântuiesc! Mult aş vrea să ştiu că, atunci când mă voi întâlni cu Dumnezeu, Cel în Treime lăudat, față către față în transcendentul divin, El, Eternul Judecător, Se va recunoaşte în chipul Său hristic pe care l-a sădit în mine dintru început şi în faptele pe care le-am împlinit spre preamărirea Lui. Asta aş vrea cel mai mult...!

Acestea fiind o parte din angajamentele mele înaintea lui Dumnezeu și a dumneavoastră, în aceste momente

solemne, mă rog Bunului Dumnezeu să mă învrednicească să rămân slujitorul Său în toată viața mea și să lucrez întru toate după voia Lui și prin puterea Lui, zicând: „Doamne, iată robul Tău, ascultă chemarea Ta. Dă-mi putere din puterea Ta, dă-mi îndelungă răbdare din răbdarea Ta, dă-mi tărie impregnată de bunătatea Ta, dă-mi lumină din lumina Ta, dă-mi înțelepciune din înțelepciunea Ta și ajută-mă să fiu și eu un smerit slujitor al slujitorilor Tăi în Biserica Ta cea sfântă”!

Preaiubiți frați întru Hristos,

În aceste clipe festive din viața acestei eparhii, permiteți-mi din nou să-mi înalț cugetul și simțirea către Hristos Marele Arhiereu, Căruia i-am închinat viața mea și Căruia m-am dăruit cu toată ființa mea, mulțumindu-I.

Nu aș fi putut vorbi astăzi în fața Înaltpreasfințiile Voastre, a Presfințiilor Voastre, Sfințiilor Voastre și a Domniilor Voastre, dacă unul dintre cei mai luminați ierarhi ai Ortodoxiei românești și universale nu ar fi intuit în mine prezența unor calități care să mă recomande a fi potrivit pentru această înaltă demnitate arhierească. Mulțumesc Preafericirii Sale, Patriarhului Daniel, pentru votul de încredere pe care mi l-a acordat, pentru că mi-a fost alături în clipele cele mai importante ale vieții mele și mă angajez solemn, cu toată priceperea, puterea și experiența acumulată, să împlinesc misiunea încredințată, răsplătind în felul acesta încrederea Preafericirii Sale și a ierarhilor Sfântului Sinod, cărora le mulțumesc și pe această cale.

Înaltpreasfințite Părinte Teofan, Vă mulțumesc pentru dragostea pe care ați arătat-o față de mine și față de credincioșii eparhiei noastre, sufragană a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, și pentru acribia pe care ați dovedit-o în organizarea acestui eveniment! Vă încredințez de aceeași dragoste și recunoștință, precum și de împreună-lucrare în via Domnului din Moldova binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt.

Iar pe Sfințiile Voastre, Preacucernici și Preacuvioși Părinți, Preacuvioase Maici, pe Domniile Voastre, preaiubiții mei frați și fii întru Domnul, care sunteți turma cea cuvântătoare a lui Iisus Hristos, răscumpărată cu Sângele Lui cel neprețuit, vă rog să păstrați și față de mine aceeași dragoste, dăruire și încredere pe care le-ați avut față de predecesorii mei, pentru ca în acest chip, legați unii de alții prin legătura dragostei creștinești, să se preamărească numele lui Hristos în mijlocul nostru, să se înalțe Biserica lui Hristos, iar virtuțile creștine să se înrădăcineze în sufletele noastre, ale tuturor.

În aceste momente binecuvântate și pline de emoție, adresez un cuvânt de mulțumire tuturor celor care au dorit astăzi să fie prezenți pentru a-și arăta prețuirea și a-și exprima votul de încredere față de această alegere. Mă simt împlinit și copleșit de darul prezenței dumneavoastră și privesc cu speranță și încredere spre viitorul acestei eparhii, deoarece mulțimea prezentă este semnul recunoștinței pe care credincioșii o poartă păstorilor lor. Nimic din tot ceea ce se întâmplă în univers nu este rodul întâmplării, cu atât mai puțin evenimentul de astăzi și această alegere. Numele arhiepiscopului învestit astăzi se așază firesc în rândul predecesorilor, fiind al 77-lea de-a lungul unei istorii ce cu puțin timp în urmă a intrat în cel de-al 7-lea secol de existență neîntreruptă în acest colț de țară. Așadar, știind că cifra șapte este încărcată de prezența dinamică a lucrării Duhului Sfânt, nutresc speranța că misiunea noastră arhiepiscopală va fi binecuvântată și desăvârșită de Mângâietorul, Cel ce pe toate le împlinește și pe cei smeriți îi sfințește, iar Arhiepiscopia Romanului și a Bacăului va fi ocrotită de Dumnezeu Milostivul și Dătătorul a tot binele.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi toți! AMIN.

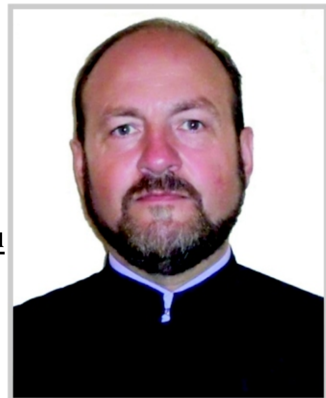

Un ierarh erudit şi un misionar iscusit Mitropolitul Visarion Puiu

(27 februarie 1879 10 august 1964)

Pr. Dr. Aurel Florin Ţuscanu

Preliminarii

Pana in anul 1989, numele mitropolitului **Visarion Puiu** a fost pomenit foarte rar.Chiar in manualul de Istorie a Bisericii Ortodoxe Romane, editat in mai multe editii de distinsul academician Pr. Mircea Pacurariu, i s-au alocat doar cateva randuri. Dupa patru decenii,la 25 septembrie 1990,Sf.Sinod al Bisericii Ortodoxe Romane a anulat hotararea nedreapta din 28 februarie 1950,prin care acesta era caterisit,reabilitandu-l.

Incepand cu anul 1990,apar sporadic,in special in marile orase Moldave,articole care vizau redescoperirea marelui ierarh peste care s-a asternut nedreapta uitare. Un moment important il constituie anul 1996,cand la Pascani,orasul sau natal,s-a constituit un comitet format din intelectuali ai urbei , ce si-a propus organizarea unor actiuni de popularizare a personalitatii ierarhului.Initiativa a fost benefica si incepand cu anul urmator (1997)s-au desfasurat anual diverse activitati cultural religioase denumite generic :„**Zilele Mitropolit Visarion Puiu”**,avand in program si expozitii documentare,sesiuni de comunicari,lansari de carte,slujbe de pomenire,concursuri scolare tematice,s.a.Printre cei care au asezat temeliile Asociatiei Visarion Puiu si care astazi nu mai sunt printre noi, trecand la cele vesnice,amintim pe parintele profesor Ioan Ivan de la Mrea Neamt, academicianul Constantin Ciopraga, Pr. Mihai Mocanu ,fost protopop la Pascani şi colectionarul pascanean Vasile Nita .

Tuturor acestora ganduri de pioasa amintire.

Cel care a reusit intr-adevar sa coaguleze intr-o „familie„pe toti iubitorii lui Visarion Puiu a fost istoricul militar col.(r) Dumitru Stavarache din Bucuresti, cel ce a calatorit mult pe urmele mitropolitului si a publicat nenumarate studii si volume de documente legate de viata si activitatea acestui ierarh, fiind si presedinte de onoare al Asociatiei Mitropolit Visarion Puiu.

Daca primele patru editii au avut loc doar la Pascani, incepand cu a cincea editie, manifestarile cultural stiintifice si religioase s-au deplasat si la Roman,orasul natal al mamei sale,unde tanarul Victor a studiat la Seminarul Sf Gheorghe si unde s-a calugarit primind numele VISARION, dar si la Manastirea Neamt unde si-a ridicat o casa pentru anii batranetilor sale si unde si-a ales locul de veci,in umbra Vovideniei. Alte actiuni desfasurate de membrii comitetului,menite a contribui la cunoasterea si popularizarea personalitatii vrednicului ierarh au fost prezentarea in presa locala ,fie laica ,sau bisericeasca,a unor articole si studii,realizarea unor emisiuni radio, sau televizate,depistarea unor persoane care l-au cunoscut pe mitropolit,consemnarea amintirilor acestora in vederea constituirii unei arhive de istorie orala,continuarea cercetarilor in arhive si biblioteci atat in tara cat si in strainatate si publicare rezultatelor ,asezarea unor placi comemorative in locurile unde a trait si a activat ca ierarh,toate acestea pentru a mentine treaza amintirea acestui om ce s-a risipit generos in multiple activitati,in slujba lui Dumnezeu si a oamenilor. De asemenea s-a acordat mai multa atentie tinerei generatii,fiind organizate intalniri cu elevii din scolile generale,atat la Pascani ,cat si la Roman (Sc.gen.nr.3, Seminarul Sf.Gheorghe) dar si la Manastirea Neamt (Seminarul Teologic Veniamin Costachi). Un alt moment important pentru redescoperirea si recunoasterea mitropolitului Visarion,il constituie data de 10 iulie 1999,cand , casa de la Vovidenia , ce adapostise de patru decenii muzeul Mihail Sadoveanu, a devenit Muzeul Visarion Puiu-Mihail Sadoveanu.

La 18 noiembrie 2005 in urma solicitarii domnului Dumitru Stavarache ,in calitate de presedinte ,pentru acordarea personalitatii juridice Asociatiei „VISARION PUIU”,si inscrierea acestei asociatii in registrul asociatiilor si fundatiilor,Judecatoria Pascani a admis cererea si a inregistrat noua Asociatie culturala ce poarta numele ierarhului.Sediul Asociatiei a fost oferit cu amabilitate de Protopopiatul Pascani,prin bunavointa prot.Pavel Postolache. Incepand cu anul 2006,Asociatia „Visarion Puiu” in colaborare cu Editura Moldopress Pascani ,au editat si tiparit publicatia periodica ,intitulata sugestiv:”Valori Pascanene”,prin impreuna lucrarea celor doi fondatori: Dumitru Stavarache si Catalin Cojocaru-directorul Editurii. Ca obiective de perspectiva Asociatia ,care intre timp si-a extins activitatea si in afara granitelor tarii,se preocupa de continuarea muncii de cercetare si publicare a rezultatelor,asezarea unor insemne privitoare la viata si activitatea mitropolitului in localitatile si Eparhiile unde acesta a activat, republicarea unor lucrari si studii ce apartin acestuia,realizarea unor filme documentare care sa ilustreze activitatea ierarhului,realizarea unui bust din bronz ce va fi asezat in urbea Pascanilor,realizarea unui site dedicat memoriei sale si cea mai importanta misiune a noastra reabilitarea sa juridica si readucerea in tara a

ramasitelor sale pamantesti.

Multe dintre initiativele noastre au capatat contur,dar cu regret trebuie sa spunem ca cele mai importante obiective ale Asociatiei asteapta inca finalitatea. Incepand cu anul 2010, Asociatia are o noua publicatie semestriala,ce pastreaza initialele mitropolitului si care se numeste:"VALORI

PERENE", tiparita de Editura Cetatea Doamnei, Piatra Neamt, careia ii dorim sa aiba cat mai multe aparitii.

I. Repere biografice. Anii formării duhovniceşti

În cele ce urmează, vom spicui din biografia marelui ierarh, câteva momente semnificative care să ilustreze caracterul sau,dăruirea sa, patriotismul, curajul, eruditia şi evlavia ce i-au caracterizat întreaga viaţă.

Visarion Puiu s-a născut la 27 februarie 1879 la Paşcani,primind la botez numele VICTOR.„Când am deschis ochii minţii şi am început am da seama de lumea şi de locurile din jurul meu, scria ierarhul în manuscrisul „Însemnări din viaţa mea", Bucureşti, 1944, eram în Paşcanii din Vale, jud. Suceava (apoi Baia), unde tatăl meu,Ioan Puiu, conductor de tren la căile ferate austriece ale companiei Lemberg-Cernăuţi-Iaşi, avea locuinţă. Tatăl său, Ioan Puiu, era fiul preotului Ioan PUIU din comuna Girov, jud. Neamţ, iar mama sa Elena Mironescu, era fiica unor negustori din Roman. Viitorul ierarh, a urmat primele trei clase în oraşul Paşcani. Sămânţa învăţăturii şi a credinţei în Dumnezeu au rodit însă cu atâta vigoare la şcoală şi pentru faptul că „ogorul" era pregătit exemplar prin educaţia primită în familie. „Mama, îşi aminteşte Visarion Puiu, aprindea candelele icoanelor în fiecare seară spre duminică şi sărbători, atrăgându-ne atenţia că şi evreii fac la fel, ca şi cei de altă lege ce erau la Paşcani." Dupa ce tatal sau s-a mutat cu serviciul la Roman,la 29 iulie 1889, Victor Puiu absolvea ultima clasă a şcolii de băieţi nr. 3 Roman. În anul 1891 el este înscris la Seminarul Sf. Gheorghe din Roman, avand un local nou, ridicat prin strădania marelui cărturar episcopul Melchisedec Ştefănescu.

Aici, la **Roman**, tânărul seminarist a putut cunoaşte personalităţi marcante ale vremii care îl vizitau pe episcopul Melchisedec (N. Iorga, V. Alecsndri ş.a.). Personalitatea acestui ierarh l-a impresionat puternic pe tânărul Victor Puiu, care îi va evoca memoria, cu emoţie, chiar la mormântul lui Melchisedec, la 30 de ani de la mutarea sa la cele veşnice, în luna mai 1922. Din 1894, Vitor Puiu şi-a continuat studiile la Seminarul „Veniamin Costachi" din Iaşi, care funcţiona în marele palat al prinţului Mihail Sturza. În pragul senectuţii, stăruiau încă vii în memoria lui Visarion Puiu amintirile din Iaşi „livezile şi viile de la Copou şi Şcoala pline de elevi, respectul religios cu care ne apropiam de vechile biserici ale Iaşului, mândria cu care priveam statuile lui Ştefan cel Mare şi Miron Costin, simţămintele cu care intram în vasta catedrală a Mitropoliei, sau admiram frumoasa biserică Sf. Trei Ierarhi". Memorialistul de mai târziu nu uită să noteze şi aspecte legate de profesorii şi colegii de la Seminarul ieşean, dar şi aspecte pe care le-a apreciat mai puţin: „din lipsă de bani, cărţile le citeam cu împrumut de la librarul Şaraga şi anticarul Kupperman, plătind 10 bani pentru cartea cu foile tăiate şi 20 de bani pentru cele netăiate", noteză el subliniind necesitatea imperioasă a cultivării a clerului, „cale pe care nu ne călăuzea nimeni, ba dimpotrivă, ne pedepsea." Absolvind cursurile Seminarului Superior din Iaşi, la cumpăna dintre secole, în anul 1900, Victor Puiu devine student la Facultatea de Teologie din Bucureşti, pe care a absolvit-o în mod strălucit în anul 1904. În paralel a frecventat şi cursurile Facultăţii de Drept ,pentru care a cerut binecuvântarea arhierească de la episcopul Romanului Gherasim Safirin: „după înţelegerea cu profesorii anului întâiu, urma să frecventez cursurile numai când aş fi avut înlesnire şi să mă prezint la examene (…) Episcopul m-ar fi trimis mai bucuros să continui studiile teologice la Atena, unde învăţase şi dânsul". Studiile de drept au continuat şi după anul 1904, deoarece la Arhivele Naţionale se păstrează cartea (legitimaţia) sa de student, datată 23 februarie 1906. Preocupările din perioada studenţiei nu se reduceau însă numai la studiile teologice şi de drept, el asigurându-şi din muncă o bună parte din resursele pentru un trai decent. Ca urmare a meritelor sale de student teolog eminent, a fost angajat, la 15 mai 1902 în funcţia de copist la Administraţia Casei Bisericii, devenită ulterior Ministerul Cultelor, sub conducerea şi îndrumarea strălucitului ministru Spiru Haret. „În acest început de viaţă zbuciumată mi-am dat licenţa în teologie, pe care mi-a tipărit-o ministrul Instrucţiunii publice de atunci, Spiru Haret, drept răsplată pentru colaborarea literară ce o dăm revistei populare întemeiate de dânsul Albina" .

II. Tunderea în monahism. Slujirea ca ierodiacon şi ieromonah.

Tânărul Victor Puiu se afla pe atunci la o răscruce de drumuri, trebuind să opteze fie pentru cariera de

înalt funcţionar public ,fie pentru una din cele două slujiri preoţeşti clerul de mir, sau cel monahal.

După consultarea sa cu unii colegi, între care Visarion Mircea (viitor arhiereu de Roman), sau profesorul Scriban de la Iaşi, Victor Puiu alege calea monahala. „Aveam de ales între preoţia de mir şi monahism, iar îmbierile spre căsătorie ce mi la făceau colegii şi câţiva cunoscuţi din Bucureşti au fost întrecute de dorinţa mai puternică ce aveam de a intra în monahism.”

În lucrarea „Însemnări din viaţa mea”, Victor Puiu îşi motivează opţiunea de a intra în viaţa monahală prin faptul că numai aceasta îi dădea posibilitatea să se consacre reorganizării monahismului românesc şi ridicării acestuia la nivelul mănăstirilor creştine din alte ţări, în frunte cu ordinele monahale organizate ale catolicilor. „Ar greşi cei care şi-ar închipui că acest pas l-am făcut gândind dobândirea înaltelor trepte ierarhice prin monahism; pe asemenea drum nu avem nici sprijin, nici călăuzire. Idealul meu era să dobândesc o mănăstire în care să încep o şcoală pentru monahii teologi şi o mică tribună de monahi cărturari productivi, sau să lucrez în ambianţa unui centru de conducere eparhială de sub ocrotirea apropiată a vreunui bun episcop.

Posibilitatea de a intra în înalta ierarhie s-a ivit din împrejurări necalculate şi neurmărite de mine…”. La 22 decembrie 1905, tânărul licenţiat în teologie Victor Puiu,se va călugări la Roman, în catedrala episcopală ridicată de Petru Rareş şi sfinţită de episcopul cronicar Macarie la anul 1550. Naş de călugărie i-a fost bunul său prieten şi coleg Ilarion Mircea (viitor arhiereu vicar al Episcopiei Romanului cu titlul „Băcăuanul”), iar cel care l-a tuns în monahism a fost episcopul Romanului Gherasim Safirin. În ziua de Crăciun a aceluiaşi an a primit de la acelaşi episcop hirotonia în diacon. Va sluji la catedrala din Roman, alături de colegul său Ilarion Mircea care era ieromonah, până în ianuarie 1907 când va pleca la studii în Rusia, la vestita Academie Teologică de la Kiev ,ca bursier al Fundatiei Episcop Melchisedec La intoarcerea in tara,iulie 1908,a fost trimis la Galati,unde a slujit doua luni ca diacon la catedrala episcopala,apoi la 7 octombrie acelasi an a fost hirotonit preot ,de catre episcopul PIMEN Georgescu al Dunarii de Jos. Prima preocupare a sa la Kiev a fost însuşirea rapidă a limbii ruse, a cărui stăpânire perfectă o va demonstra ca arhimandrit de scaun (din anul 1908) la Catedrala din Galaţi, atunci când a oficiat în această limbă mai multe Te Deum-uri la Consulatul general rusesc pentru familia ţarului

Mitropolitul Mesopotamiei.
Alexandru Patriarhul Antiohiei.
Episcop Visarion
DAMAS
Pref. C.N. Tomescu.
Archim. Filaret Iorn.

Nicolae al II-lea, vărul viitoare regine Maria a României. Peste doi ani, la 2 iunie 1914, când întreaga familie imperială rusească a vizitat oraşul Constanţa, Visarion Puiu a fost cel care a rostit slujba în limba rusă. Întrucât ierarhul român a declinat oferta de a primi o decoraţie rusească, ţarul Nicolae al II-lea i-a trimis în dar un rând de veşminte preoţeşti. Impresionat de fastul şi frumuseţea acestora, Visarion Puiu le-a dăruit la rândul său, în 1921, pe când era episcop de Argeş, mănăstirii Neamţ. La 6 decembrie 1908 a fost hirotesit protosinghel,iar la 1 ianuarie 1909 arhimandrit,fiind numit vicar al Eparhiei Dunarii de Jos,iar la 20 mai 1909 şi director al Seminarului „Sf. Andrei", la propunerea episcopului Pimen Georgescu . Şcoala teologică activa în fosta casă a lui Costache Negri şi vreme de 10 ani Visarion Puiu s-a îngrijit de bunul mers al acesteia suportând totodată vicisitudinile primului război mondial.

„În timpul războiului din 1916-1918, pe care l-am îndurat sub bombardamente de artilerie vrăjmaşe, am prefăcut şcoala în spital pentru militarii răniţi, în a cărei administrare lucram împreună cu mama." Experienţa dobândită la Galaţi o va aplica în calitate de director al Seminarului din Chişinău, unde a fost numit la 1 septembrie 1918. Şcoala era dezorganizată, localul devastat de bloşevici şi de unităţile militare care au staţionat în el, corpul profesoral răzvrătit şi dezorientat, existând un singur profesor care ştia limba română. Într-un timp foarte scurt, a reuşit să repare localul şi să deschidă cursurile, aprovizionând şcoala cu alimente şi lemne pentru iarnă. La 17 septembrie 1918 Visarion Puiu este ales preşedinte al Sociatăţii istorico-arheologice bisericeşti din Chişinău, importantă instituţie cu aureolă a clerului basarabean, având ca scop cercetarea trecutului istoric al instituţiilor bisericeşti din această provincie, de a păstra într-un muzeu propriu obiecte vechi şi de a îngriji monumentele istorice bisericeşti. La 22 decembrie 1918, a fost numit preşedinte şi al Societăţii Culturale-misionare „Frăţia naşterii lui Hristos", una din cele mai rodnice societăţi culturale basarabene puse în slujba cauzei naţionale şi a credinţei ortodoxe.

Pe lângă Catedrala din Chişinău activa un comitet de iniţiativă „Ospătăria populară", care asigura hrana zilnică a peste 400 de săraci ,cu toată scumpetea cumplită din cursul iernii". Datorită acestei situaţii, a multiplelor activităţi şi responsabilităţi, dar şi din cauza lipsei căilor de comunicaţii, Visarion Puiu îşi reproşează într-un memoriu adresat ministrului cultelor, la 19 aprilie 1919, că nu şi-a putut exercita prea bine îndatoririle de exarh al celor 30 mănăstiri din Basarabia. În schimb a adunat numeroase date statistice şi informaţii despre starea personalului şi a averilor mănăstireşti, dar şi un bogat material documentar în vederea întocmirii unor mici monografii privind trecutul lor istoric. A fost publicat un altfel de studiu, tipărit în paginile vol. XI al Revistei Istorico-arheologice, Chişinău, 1919. În următorii trei ani, Visarion Puiu a străbătut întreaga Basarabie în lung şi-n lat, constatând cât de puţin cunoaşteau guvernanţii de la Bucureşti şi mai ales înalţii ierarhi ai B.O.R. această provincie românească. Pentru activitatea sa bogată şi diversificată în slujba istoriografiei (depistarea şi valorificarea documentelor privind istoria şi organizarea ţinutului dintre Prut şi Nistru, la 16 februarie 1921, Dimitrie Onciul, director general al Arhivelor Statului, l-a numit pe Visarion Puiu membru al Comisiunii Arhivelor Statului din Basarabia.

III. Slujirea arhierească

Episcop al Argeşului (1921 1923)
În acelaşi an, 1921, la 25 martie, de Buna Vestire, are loc un eveniment cu totul special din viaţa energicului arhimandrit Visarion Puiu chemarea la înalta slujire arhierească, prin înaltul Decret nr. 1482, semnat de regele Ferdinand şi de Miron Cristea mitropolitul primat (viitor patriarh). A fost ales la 17 martie,iar hirotonia sa în arhiereu, a avut loc la Catedrala Patriarhală din Bucureşti, fiind instalat in scaunul vacant al Episcopiei Argeşului.

Cu acest prilej ,proaspătul episcop a ţinut un discurs memorabil din care spicuim câteva fragmente: „ştim că atunci când pământul ne e prea drag, uităm cerul, dar se cuvine ca pe Dumnezeu să-l vedem nu numai prin lacrimi; să ne întoarcem, deci, privirile spre Sf. Biserică în toată vremea … şi istoriceşte este deplin constatat după experienţe de veacuri, că în epocile de credinţă, viaţa popoarelor este mai tihnită , pentru că religia, folosind influenţa sa divină, înlătură din vreme ivirea relelor sociale şi multe scăderi omeneşti, ca cele care de pildă astăzi, subminează viaţa noastră".

Diploma de investire (gramata), datată 30 martie 1921, este semnată de regele Ferdinand şi de ministrul Cultelor şi Artelor, Octavian Goga. Ajungând la Argeş, episcopul îşi nota în însemnările sale că „Episcopia nu avea nici măcar o trăsură cu doi cai, cu ajutorul căreia să fac drumul până la gară şi îndeosebi vizitaţiunile canonice prin judeţe. În orîşelul mic al Curţii de Argeş şi pentru distanţa ce e între episcopie şi oraş, o trăsură trebuie vestită cu ore mai devreme. Din patru vizite canonice ni s-a cerut 400 lei pe 24 de ore, iar în judeţe câte 700 lei pe zi, salariul meu fiind de 4000 lei lunar. Impresionat cu totul neplăcut de asemenea lipsă, domnul ministru de culte, Octavian Goga, mi-a dat 40000 lei, sumă pe care o las acum urmaşului care va veni în locul meu la Argeş." Cu alte cuvinte, ca şi în cazul veşmintelor preoţeşti primite de la ţarul Nicolae al II-lea, a preferat să se descurce cu mijloacele sale mai modeste pentru a putea lăsa în urma sa, ca moştenire urmaşilor, o bază

materială (zestre) mai bună.

Pe această linie se înscriu şi strădaniile sale de a recupera reşedinţa episcopală în folosul Bisericii, după ce aceasta fusese preluată „în mod samavolnic” de Curtea Regală, iar locuinţa episcopală fusese amenajată în incinta grajdurilor familiei regale. Pentru rezolvarea acestor probleme, episcopul Visarion Puiu a purtat o intensă corespondenţă cu N. Iorga şi alte persoane din conducerea de stat. Acest drept bisericesc a fost recunoscut în cele din urmă de regele Ferdinand, dar după cum nota episcopul „îndată după trecerea mea în Basarabia, cedarea jumătăţii de nord a locuinţei a fost anulată”. Un alt aspect care l-a nemulţumit profund la preluarea acestei Eparhii era starea jalnică a obiectelor de cult cu care se oficiau sfintele slujbe. „Am slujit aici, scria el, în această frumoasă catedrală „micul Nazaret”, oficiind cu un potir şi un disc mai sărman decât un preot de parohie rurală, purtând engolpion şi cruce de împrumut.

Abia după doi ani am primit din partea regelui un rând de sfinte vase luate de la Munchen, în Germania” . Intransingenţa morală a ierarhului se vede şi din legătura sa duhovnicească cu clerul eparhiei, cler pe care dorea să-l ridice la înălţimea chemării sale. „Căci afară de grupurile de preoţi din capitalele judeţelor, Piteşti şi Slatina, mulţimea cealaltă nu dădea nici o nădejde de activitate evanghelică, ci numai de întreţinut datinile religioase în poporul mânat de vicii, între care alcoolismul satelor cu cultură de pruni pentru ţuică ai Argeşului făceau ravagii. Era atâta distanţă între preocupările slabe bisericeşti ale acestei preoţimi şi ceea ce doream să fac cu ajutorul ei, încât adesea regretam că am primit scaunul vlădicesc al acestei eparhii, unde orice sforţare a mea găsea piedici în clerul slab, în amestecul politicienilor care, la venirea mea îndrăzneau să-mi pretindă numiri şi transferări de preoţi şi cântăreţi după placul şi interesele lor politice.” Această atitudine ostilă frivolităţii clasei politice, nu a rămas de altfel, fără consecinţe, Visarion Puiu, fiind nevoit să părăsească Eparhia Argeşului şi să opteze pentru una din cele două episcopii : a Romanului ,care devenise vacantă şi nou înfiinţata Episcopie a Hotinului, cu reşedinţa la Bălţi, în Basarabia. Deşi avea asentimentul autorităţilor politice şi religioase, în frunte cu prim ministrul Ionel Brătianu şi mitropolitul primat Miron Cristea ,pentru a prelua Episcopia Romanului ,unde îl aştepta şi bunul său coleg de şcoală şi prieten apropiat Ilarion Mircea Băcăuanul, arhiereu vicar al acestei străvechi Eparhii, Visarion Puiu a preferat să meargă în Basarabia ,pentru a evita alte intervenţii politice în activitatea sa, mai ales din partea ministrului Alecu Constantinescu,care era şeful partidei locale a ţinutului Roman. Nu trebuie să se creadă însă că episcopul era animat de adversităţi subiective faţă de oamenii politici. El a corespondat cu mulţi dintre ei, dar i-a şi atenţionat asupra neregulilor şi slăbiciunilor pe care le-am arătat. A apreciat bunăoară, la justa lor valoare meritele lui Ion I.C. Brătianu în făurirea statului unitar naţional român, şi modernizarea acestuia, într-un memorabil discurs la dezvelirea bustului acestuia din Cernăuţi, la 28 noiembrie 1936, pe când Visarion Puiu era mitropolit al Bucovinei. Vom prezenta un fragment sugestiv din acel discurs: „Ion I.C. Brătianu nu a fost rege, dar a fost puternic stâlp de temelie a tronului a trei regi. A fost făuritorul tuturor actelor politice din care au rezultat cele mai mari întocmiri naţionale din viaţa contemporană a poporului nostru şi a fost figură reprezentativă a bărbatului de stat, vrednic a împodobi nu numai Pantheonul politic al României, dar al oricărui stat superior european. Sub asemenea puncte de vedere, Ion I.C. Brătianu nu aparţine unui partid, nici numai a politicii de stat a ţării noastre, ci politicii înalte a întregii Europe.”

Elogiul făcut marelui om politic nu este întâmplător, Visarion Puiu având o extraordinară deschidere spre afirmarea idealurilor şi împlinirea aspiraţiilor românilor de pretutindeni. Însuşi N. Iorga, în calitatea sa de Preşedinte al Ligii pentru Unitatea Culturală a Românilor, l-a promovat ca membru de onoare al Ligii şi l-a solicitat să patroneze Congresul acesteia desfăşurat în zilele de 6 şi 7 mai 1922 la Curtea de Argeş.

Cu acest prilej, intransigentul episcop Visarion Puiu s-a adresat celor prezenţi la Congres astfel: „Avem, e drept, conştiinţa unităţii noastre de neam, a aceluiaşi grai şi pământ, dar, ne lipsea însufleţirea sentimentului naţional, celui aducător de roade, celui împlinitor de fapte, pentru a cărui dezvoltare întâile sforţări le făcea pe atunci Liga pentru Unitatea Culturală a Românilor … Astăzi fraţilor, nu e operă mai grabnică de săvârşit pentru unirea deplină sufletească a tuturor românilor decât o cât mai deplină cunoaştere a comorilor imense şi frumuseţilor uimitoare cu care a împodobit Dumnezeu acest binecuvântat pământ strămoşesc şi a comorilor strămoşeşti încă nepuse în deplină valoare ale poporului românesc de pretutindeni. Cunoscându-ne ne vom iubi mai mult, iar când vom săvârşi pe deplin asemenea dragoste de neam străinii ne vor cinsti şi ne vor dori prietenia, iar duşmanii se vor înfricoşa de noi şi nu vor cuteza se ne tulbure calea vieţii.” Prin acest mesaj, pe care-l considera de mare actualitate, energicul ierarh şi-a dezvăluit întregul tumult al inimii sale de român, dornic să ajute la propăşirea naţiei şi la întărirea credinţei acesteia.

IV. Episcop de Hotin (1923 1935)

Mitropolit al Bucovinei (1935 1940) Revenind la cronologia evenimentelor ce i-au marcat viaţa şi au contribuit la conturarea personalităţii acestui mare ierarh, vom aminti în continuare sumar ascensiunea , dar şi neîmplinirile sale. La 29 martie 1923 a devenit Episcop al Hotinului, demnitate îndeplinită cu vrednicie timp de 12 ani. Aici

a ridicat o monumentală catedrală episcopală cu hramul „Sf. Constantin şi Elena”, alte 70 de biserici în cuprinsul eparhiei, restaurarea şi consolidarea a 397 de biserici , 52 case parohiale şi repararea a altor 40, ridicarea unei frumoase reşedinţe episcopale la Bălţi, organizarea învăţământului teologic în Basarabia, triplează numărul de mănăstiri, impulsionează fără precedent tipărirea de carte bisericească, înfiinţează instituţii şi ateliere pentru folosul bisericii (atelier de lumânări,atelier de obiecte bisericesti,Banca clerului,), sprijină acţiunile filantropice şi culturale, acţiuni de ordin obştesc pentru îmbunătăţirea vieţii locuitorilor Basarabiei.

„*Cei 12 ani de păstorie în Episcopie Hotinului au trecut preoducându-mi multe bucurii sufleteşti, pe care numai bunul Dumnezeu mi le-a dat, poate ca răsplată a muncii pusă în slujba sa în această latură de ţară fără teama vecinătăţii haosului şi primejdiei bolşevice, ce era aproape, peste Nistru*.”

Ca o recunoaştere a meritelor sale pe multiple planuri, la 10 noiembrie 1935, Visarion Puiu a fost ales mitropolit al Bucovinei,avand reşedinţa la Cernăuţi. Cei patru ani şi jumătate cât a condus „cea mai bogată Eparhie din Ortodoxie” Bucovina, au fost plini de împliniri pastoral misionare. El insusi marturisea ca „*Dumnezeu a voit sa mai urc o treapta in ierarhia carmuitoare a Sfintei Sale Biserici,dar cu noi si grele impovarari pentru mine si cu salbatica nerecunostinta*.”

Acest lucru a dus la unele conflicte cu politicienii vremii, inclusiv cu cei din preajma Casei Regale, ce profitau adesea de bunurile bisericeşti din Bucovina. Visarion Puiu avea cunoştinţe juridice dobândite în anii studenţiei şi a apelat la serviciile unui cunoscut jurist , prof. Gh. Alexianu, pentru soluţionarea unor drepturi ale Bisericii. Ca şi la Argeş, sau în Basarabia, a ridicat noi biserici, a reparat pe cele degradate, a construit Palatul Cultural din Cernăuţi, şi Biblioteca Universitară Carol al II-lea, a dezvoltat învăţământul teologic, a refăcut staţiunea Vatra Dornei, a înfiinţat cantine pentru muncitorii forestieri şi pentru cei nevoiaşi ş.a. În 1936 a impus votarea unei legi care interzicea preoţilor să mai facă politică. Pe plan monahal a luptat pentru readucerea de la cultul romano-catolic la patrimoniul ortodox, după 155 de ani, a bisericii „Învierea Domnului” din Suceava şi reînfiinţarea în 1938 a Eparhiei Maramureşului. Pe toată perioada şederii sale în scaunul miropolitan de la Cernăuţi ,a avut conflicte cu un cunoscut istoric şi om politic liberal Ion Nistor, care a deţinut mai multe portofolii ministeriale (1939-1940), între care şi cel de la Ministerul Cultelor şi Artelor. Luptele dintre cei doi s-au purtat în mass-media, prin săli de tribunal şi în jurul regelui Carol al II-lea. Succesele au alternat ,când de o parte când de cealaltă, , culminând cu îndepărtarea mitropolitului şi pensionarea acestuia (forţată), la vârsta de 59 de ani, în mai 1940.Nu este exclus ca un rol sa fi avut in demiterea sa si atitudinea lui transanta din septembrie 1939,cand a primit si gazduit cu deosebita ospitalitate,la Cernauti,grupul de refugiati polonezi,in frunte cu Ignacy Moscicki,presedintele Poloniei.

S-a retras demn la Mănăstirea Neamţ, unde construise o casă de odihnă la Vovidenia în anul 1937. Tot aici ,mitropolitul şi-a ales în 1943 şi locul de veci, comandând o placă funerară din marmură, care se păstrează până astăzi în gropniţa Mănăstirii Neamţ, fara ca aceasta dorinta a sa sa fie implinita inca. O scurtă perioadă după 1940, mitropolitul Visarion a „pendulat” între reşedinţa sa de la Vovidenia şi Mănăstirea Cernica (Bucureşti) ,dedicându-şi timpul scrisului şi corespondenţei cu personalităţi marcante din viaţa bisericească, dar şi politică. Nu folosea corespondenţa pentru a „se plânge” de nedreptăţile ce le-a avut, preocuparea sa majoră a rămas combaterea corupţiei din structurile Bisericii şi ale statului şi protejarea cu orice preţ a valorilor şi intereselor naţionale majore. Semnificativă în acest sens este scrisoarea pe care a adresat-o la 26 iunie 1941, la câteva zile după trecerea Prutului de către trupele române, ministrului de interne, generalul David Popescu, din care spicuim: „Ajutându-ne Dumnezeu să readucem la patria mamă laturile Moldovei răşluite de ruşi anul trecut, ele vor trebui puse administrativ sub condiţii excepţional de bune, spre a nu rămâne eventual regrete în sufletul populaţiei locale, după regimul de astăzi (cel bolşevic), spre a tămădui toate scăderile administrative îndurate sub partidele politice române de ieri şi-ndeosebi, spre a trece poporul sub regimurile superioare din toate punctele de vedere dorite pentru viitor…”

V. O nouă misiune „Transnistria creştină”

Scrisoarea a fost primită cu mult interes de către ministrul de interne, care îl asigură pe mitropolitul Visarion Puiu, atât în numele său cât şi al şefului statului că vor face tot ce le stă în putinţă „ca să aşezăm în aceste provincii o administraţie cinstită şi cu adâncă dragoste de Ţară şi Neam”. Mai mult decât atât, V. Puiu însuşi, este numit la 16 noiembrie 1942, de către mareşalul Antonescu , Sef al

Mitropolitul Visarion Puiu la Odesa, 6 decembrie 1942

Misiunii Bisericeşri Române pentru Transnistria, echivalent cu funcţia de mitropolit, responsabilitate pe care a îndeplinit-o până la 14 decembrie 1943. Misiunea din Transnistria fusese înfiinţată din iniţiativa mareşalului, la 15 august 1941, pentru „organizarea bisericii şi îndrumarea spirituală a populaţiei dintre Nistru şi Bug". Numirea mitropolitului Visarion Puiu în această demnitate bisericească s-a arătat încă o dată un câştig. A reorganizat cele 2000 de parohii şi a trimis preoţi din ţară pregătiţi pentru misiune, a înfiinţat o tipografie, a publicat o revistă a misiunii: „Transnistria creştină", oficia slujbe misionare în toate colţurile regiunii cu fast , dar si cu evlavie. Aici, menţiona într-o corespondenţă ierarhul, „ne găsim într-un război de stăvilire a bolşevismului şi de reînviere a creştinismului"…

Au fost redeschise sute de biserici,cărora li se dăduse vreme de decenii altă destinaţie (grajduri, hambare, magazii, depozite) ,o atenţie deosebită acordând orfanilor şi bătrânilor, a deschis seminariile la Odessa şi Dubăsari pentru personal bisericesc ş.a.A fost perioada cu cele mai bogate rezultate pe linia obiectivelor urmarite de Misiune.

VI. O nedreaptă condamnare la moarte

Victoria aliaţilor asupra Germaniei naziste a adus după cum bine ştim,peste o jumătate de veac de întuneric peste Biserica noastră. Printre martirii Bisericii care şi-au adus darul şi jertfa la altarul Neamului şi al Credinţei strabune şi-a înscris numele şi mitropolitul Visarion Puiu.

Pentru cutezanţa de a-i fi trimis o scrisoare lui Stalin, în septembrie 1939, arătându-i nedreptăţile pe care le suporta Biserica Creştină, pentru lucrarea sa umanitară şi duhovnicească din Transnistria, a fost considerat trădător de neam, criminal de război şi condamnat la moarte (în contumacie) de aşa zisul „Tribunal al Poporului" din Bucureşti, la 21 februarie 1946, sub acuzaţia că ar fi patronat la Odessa „acţiunile de teroare din Basarabia şi Transnistria",facandu-se vinovat de dezastrul ţării.

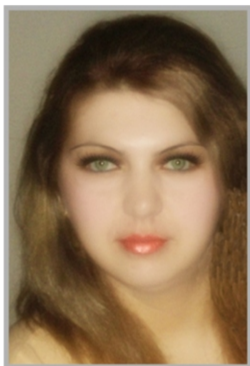
Regretabil este faptul că Sf. Sinod ,sub presiunea puterii politice, l-a caterisit în februarie 1950 ,dar acelaşi Sinod al B.O.R. l-a reabilitat în 1990. Justiţia română nu a revizuit nici până astăzi această imorală condamnare la moarte a unui ierarh de excepţie. Din fericire, în momentul condamnării la moarte mitropolitul Visarion se afla în străinătate, fiind plecat oficial,ca delegat al Sf.Sinod al B.O.R., în august 1944 ,la hirotonia unui episcop la Zagreb .Nu s-a mai întors niciodată în ţara sa natală.

A călătorit mult în exil,locuind vremelnic in Italia, Austria, Elveţia, Franţa.Marele merit al sau in perioada exilului este faptul ca a reusit sa adune sub un omofor,pe toti romanii din diaspora,infiintand prima Eparhie romaneasca din afara granitelor tarii (1945) cu sediul la Paris.A incercat sa realizeze unitatea exilului romanesc prin Biserica,unitatea crestina fiind pentru el un ideal ce la urmarit inca din anii tineretii (teza sa de licenta,din 1904, se numeste :Crestinism si nationalitate).

Greutatile si suferintele de tot felul ale vietii in pribegie i-au afectat starea de sanatate a mitropolitului.Ultima perioada a vietii a petrecut-o într-o localitate din apropierea Parisului Viels-Maison, într-o mănăstire catolică a trapistilor.A incetat din viata la 10 august 1964,la varsta de 86 de ani.In odaita lui nu s-au gasit nici macar banii necesari pentru inmormantare,locuitorii de acolo,precum si vecinii facand o colecta in acest sens. La înmormântatea sa au slujit câţiva preoţi români şi ruşi aflaţi în zonă, într-o atmosferă smerită. Rămăşiţele sale pământeşti au fost mutate ulterior (1992) în cimitirul Montpamasse din Paris, unde odihnesc mari oameni ai culturii şi ai Bisericii române:Arhim.Ioasaf Snagoveanu(1792-1872),fondatorul Capelei romane din Paris, episcopul Teofil Ionescu (1894-1975), Tristan Tzara, Constantin Brâncuşi, Emil Cioran.

Pe monumentul funerar al mitropolitului Visarion Puiu stă scris sugestiv, un fragment dintr-un psalm: „Cum voi cânta cântare Domnului într-un pământ străin/La râul Vavilonului acolo am şezut şi am plâns.", arătând parcă durerea despărţirii sale de ţară, înstrăinarea cea din urmă. De la reinhumarea sa la Paris,la mormantul sau arde in permanenta o candela,prin grija maicii Ermionia,de la manastirea Agapia,care vietuieste aici. Acest modest portret ,pe care am incercat sa-l creionam in putine cuvinte ,celui care a marcat timpul sau cu atatea impliniri si ctitorii,mitropolitul VISARION PUIU,este nu doar un omagiu pe care il aducem si un act de pretuire a memoriei sale , demersul nostru incearca vindecarea unei rani a istoriei si reasezarea lui in panteonul marilor ierarhi si patrioti pe care i-a zamislit acest pamant binecuvantat al Moldovei.

Publicistul George Radu Melidon

Silvia Rojniţă

George Radu Melidon a văzut lumina zilei la 13 martie 1831, a copilărit şi a trăit ultimele clipe ale vieţii în oraşul Roman, aflat la confluenţa Moldovei cu Siretul.

A studiat la Academia Mihăileană şi după absolvire a funcţionat ca bibliotecar şi ca profesor de retorică, poetică şi mitologie la Gimnaziul Central din Iaşi, iar din anul 1875 a fost şef al Secţiei Şcoalelor din Moldova din cadrul Ministerului de Culte şi Instrucţiune, pentru ca, din 1860, să devină director al aceluiaşi minister. Din 1861 funcţionează ca profesor în învăţământul secundar, iar din 1862, când este numit în Minister director al învăţământului primar din România, se ocupă, cu pasiune şi responsabilitate de destinele învăţământului rural. El a fost primul publicist „*în partea ţării Moldovei, care a făcut a se începe scrierea limbei române cu litere latine strămoşeşti; nu se pot aice enumera toate meritele acestui bărbat menit de natură a servi şcoalei*."

A fost, pe rând, revizor şcolar pentru judeţele Roman, Vaslui şi Tecuci, iar, mai apoi, inspector şcolar pentru judeţele Iaşi, Botoşani, Dorohoi, Roman, Vaslui, Bacău, Fălciu şi Tutova.

În 1881 se pensionează şi retras la Roman, continuă să activeze ca profesor suplinitor la gimnaziu. După o îndelungată suferinţă, se stinge din viaţă în ziua de 11 mai 1897 şi este înmormântat în cimitirul oraşului Roman.

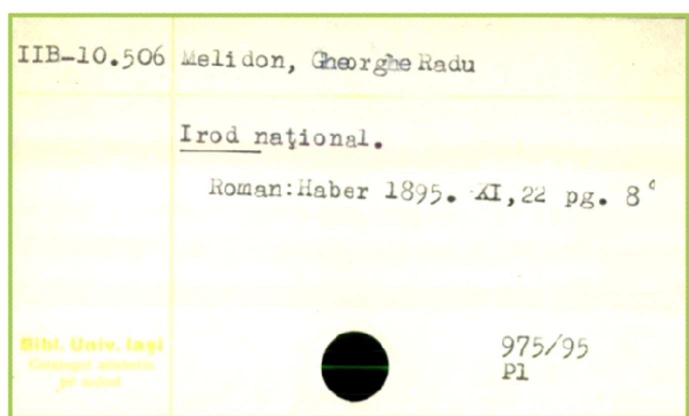
Considerând că Romanul posedă, de mai mulţi ani, „*mai multe şcoli primare şi secundare, publice şi private, care au trebuit să producă măcar cititori cu dorinţa de a-şi spori cunoştinţele şi a satisface curiozitatea prin lectură*", la 2 aprilie 1885 (adică la aproape patru ani după revenirea sa definitivă la Roman), George-Radu Melidon aprecia că sosise timpul să ofere oraşului său natal un dar de suflet: cele 216 cărţi care vor constitui fondul primei biblioteci publice la Roman darul se va constitui într-o colecţie numită *Meledonium.*

Cărţile oferite în dar comunei Roman de către George Radu Melidon, pentru începerea unei biblioteci publice sunt cărţi de: ştiinţă, litere şi istorie naţională.

Au existat, referitor la denumirea acestei coleţii, trei variante: ***Meledon*** (variantă populară sau creată de autorul însuşi), ***Melidon*** (varianta cea mai frecventă şi, de fapt, cea adevărată, corectă, a acestui nume de provenienţă neogreacă) şi ***Milidon*** (varianta cea mai rară şi cu siguranţă, populară). Toate cele trei variante au fost folosite de-a lungul timpului şi de autorul însuşi, pentru a semna texte publicate sau manuscrise.

Revenind la titlul complet al donaţiei, trebuie spus că anunţatul profil „ştiinţă, litere şi istorie naţională", al viitoarei „biblioteci publice", nu trebuie înţeles doar ca un obiectiv, mai mult sau mai puţin îndepărtat, ci, având în vedere fie şi numai lista celor circa patruzeci de titluri din această donaţie (de 216 titluri, în 228 volume), pe care o regăsim în articolul *George Radu Melidon, întemeietorul Bibliotecii publice din Roman*, din revista „Melidonium" (anul I, nr. 1, ianuarie iunie 2009, p. 67), ca o realitate, ale cărei fundamente fuseseră de la bun început aşezate.

Titlurile conţinute în listele respective ne oferă de asemenea posibilitatea de a remarca atât valoarea deosebită a fondului de carte şi periodice care urma a fi donat, cât şi orizontul larg şi divers al preocupărilor eruditului intelectual romaşcan, mergând de la lucrări literare româneşti, mai vechi sau mai noi, la lucrări lingvistice, lucrări de filologie clasică, lucrări juridice, lucrări privitoare la educaţie şi învăţământ, lucrări de istorie naţională, europeană şi universală, lucrări de biologie, lucrări de agronomie, lucrări privitoare la

IIB-10.506 Melidon, Gheorghe Radu

Irod naţional.

Roman: Haber 1895. XI, 22 pg. 8°

Bibl. Univ. Iaşi

975/95
P1

studiul şi răspândirea Bibliei, lucrări de geografie românească şi universală.

Iată câteva dintre volumele donate de George Radu Melidon:

-**Satirile lui Antioh Cantemir**, traduse de C. Negruzzi şi A. Donici;

-**Voyaged'un naturaliste** par Ch. Darwin;

-**Agricultura în județul Mehedinți**, de Ion Ionescu de la Brad,

-**Agricultura în județul Putna**, de Ion Ionescu de la Brad,

-**Agricultura în județul Dorohoi**, de Ion Ionescu de la Brad;

-**Istoria românilor**, de August Treboniu Laurian;

-**Histoire de la Campagne de France, 1870-1871** par Ferdinand Delannay, 1871, Paris,

-**Origine de l'Alemagne et de l'empiregermanique** par Jules Zeller, 1872, Paris,

-**Dreptul public al Românilor**, de Simion Bărnuțiu,

-**Metternich'nachgelassenenPapieren;**

-**Historieuniverrselle** par Durnz, 2 volume;

-**Lepturariu,** de Aron Pumnul**,** 2 volume,

-**LaBible dans l'Inde** par Jacoliot,

-**GriechischeLiteratur** de Benhardi

-**Oamenii mari ai Românilor** de B.P. Haşdeu;

-**Descrierea Moldovei** de Cantemir, ediția 1851;

-**Poeziile lui Asachi, viața şi scrierile lui** de I. Negrea;

-**Istoria Bisericii Române** de Filaret Scriban;

-**Buciumul român** de Th. Codrescu;

-**Istoria pentru începutul românilor** de P. Maior

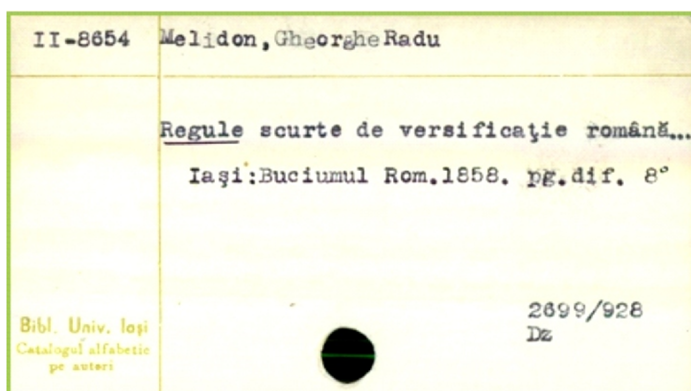
-**România** de B.P. Haşdeu (revistă)

-**Eteria în Moldova** de vornicul A. Beldiman

-**Ateneul român** de V.A. Urechia, **Zimbrul,** 1855-1856

-**Şcoalele săteşti** de V.A. Urechia

Din această sumară enumerare, ne putem da seama de valoarea şi semnificația gestului făcut de George Radu Melidon, care înțelegea să doneze un adevărat tezaur bibliologic, pentru a pune bazele unei serioase biblioteci publice în oraşul său natal. Pe de altă parte, rămânem impresionați de diversitatea preocupărilor sale, de deschiderea polivalentă, atât spre domeniul național, cât şi (în condițiile cunoaşterii, deopotrivă, a limbilor clasice şi a unor limbi moderne, precum franceza şi germana), spre domeniile literaturilor antice, greacă şi latină, ca şi spre cele ale ştiinței, culturii şi civilizației europene moderne. Având în vedere, însă, faptul că, în

II-8654 Melidon, Gheorghe Radu

Regule scurte de versificaţie română...

Iaşi: Buciumul Rom.1858. pg.dif. 8°

2699/928
Dz

Bibl. Univ. Iaşi
Catalogul alfabetic pe autori

condițiile în care s-a păstrat lista originală a cărților şi periodicelor donate atunci, Biblioteca Municipală din Roman a putut fi numită, totuşi, George Radu Melidon şi că a fost posibilă chiar înființarea unei Societăți Culturale George Radu Melidon, iar revista pe care această societate o editează a ajuns să poarte, ca nume, titlul principal al impresionantei sale donații (Melidonium), este, credem, normal ca cercetarea în continuare, a personalității, a vieții, activității şi scrierilor sale, unele încă inedite, cele mai multe greu accesibile, să reprezinte şi de acum înainte o preocupare constantă a acestei reviste.

Momentul ni se pare cu atât mai potrivit, cu cât în anul 2011 s-au împlinit 180 de ani de la naşterea, iar în anul 2012 s-au împlinit 115 ani de la moartea lui George Radu Melidon. Acest fiu al Romanului nu este cunoscut doar pentru meritul de a pune bazele primei biblioteci publice în Roman, ci mai ales pentru preocuparea sa permanentă de a scrie despre situația în şcolile româneşti, contribuind astfel la o abordare nouă privind funcționarea şi educarea tinerilor elevi.

Revenind scrierile sale, aceasta cuprind consemnări didactice şi istorice precum: **Prietenul tinerimii 1856** „*carte de cetire*"; **Manualul învățătorului**, sau **Elemente depedagogie practicăîn uzul şcoalelor populare** (1874); **Cosmologie, Istorie universală**; **Memoriile Unirei** (1855-1862); **Scrieri literare**.

George Radu Melidon a publicat un important Manual numit **Istoria națională pentrupopor**, inspirat din culegerile de balade, basme, cântece populare, fabule, poezii. O contribuție însemnată a avut în preluarea şi publicarea de poezii în reviste de renume precum ***„Zimbrul", „Foița de istorie şi literatură", „Foaie pentru minte, inimă şi literatură***" a lui George Barițiu. Dedicată fostului său magistru, profesorul de retorică Dimitrie Gusti, lucrarea **Regule scurte de versificație română** (1858) are trei secțiuni: reguli generale de versificație, licențe poetice şi defecte de versificație, prozodia poetică aplicată la versificația modernă. Melidon însuşi e „un versificator sârguincios şi pedestru", înrâurit de poeții vremii, mai ales de Grigore Alexandrescu.

Cochetând cu poezia el invocă timpul cel „voinicesc" al „eroilor morminte", căutând în acest trecut de glorie (**La coroana lui Ştefan cel Mare**), „învățăminte şi îndemnuri pentru prezentul decăzut". Redau din poezia:

La coroana lui Ştefan cel Mare

Muza mea, ia-ți lira-n mână, să cântăm o zi frumoasă,
A Moldovei veche slavă, al ei mândru viitor,
Azi, coroana unui érou din mormântul său e scoasă,
Odor scump, nepieritor.

Al lui Ştefan, Domn cel Mare, veac de aur ne revine,
Lumea-i plină de-al lui nume, saltă munți, codrii răsun',
Brațul său ştia să-nfrunte multe seminții vecine,
Baia, Racova ne-o spun.

De la plaiuri pân' la Mare se întindea a lui domnie,
A sa spadă în războaie patruzeci a mânuit
Şi românul pe-a sa ţară a putut mândru să fie,
Neplecat, nebiruit.

Dar căzu eroul mare, ca stejarul de pe munte,
Viscoli grele şi furtune peste noi mii au trecut,
Pe al secolilor luciu, fără barcă, fără punte,
Pierduţi, poate, ne-am crezut ...

'nsă nu, Ştefan cel Mare din cenuşa sa reînvie,
La cuvântul lui Moldova în picioare s-au sculat,
Azi, cu mâna pe coroană-i, tot românul va să ştie
C-al său drept e apărat.
Da, aşa, acum ştim bine c-avem tron, c-avem domnie,
C-avem ţară, c-avem drepturi, că am fost ceva-n trecut,
Că sântem un pópol vrednic, ce îşi are o solie,
Neclintit, neabătut.

Salutare, simbol sfinte, al unui Domn al nostru Mare,
Ce reverşi raze de slavă pe pământul meu iubit!
În ăst timp de multe valuri, de-ndelungă, grea Cercare
Tu eşti şi rămâi de-a pururi semnul nostru cel dorit.

Merită subliniat sentimentul de patriotism din poeziilor sale, analog poeziei **Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie**, poezie de începuturi a lui Mihai Eminescu. Între poemele patriotice ale lui Melidon, trebuie să trecem: marşul eroic **Întâiul escadron, Geniul României** puternice îndemnuri la frăţie, solidaritate şi unire.

Întâiul escadron

(Dedicat cavaleriei moldovene)

La front cu toţii, copii de ţară,
A noastre şiruri să îndesim!
Pentru Moldova, în astă oară
Poate se cere ca să murim.

Steagul se înalţă, trompeta sună
Al vitejiei războinic ton,
Mândri, pe linii, în şiruri s-adună
Bravii celui dintăi escadron.

Duşmanul vine, ca neagra ceaţă,
Mii baionete în jururi sclipesc,
Coloane dese ne stau în faţă,
Tunuri, din spate, ne urmăresc.

Dar nu ne pasă de dúşman c-apare,
Ca o furtună la orizon,
Trăiască Ţara! Noi ţinem tare,
Noi, bravii celui dintăi escadron.
Aşa muri-vom azi, în zi mare,
Însă din Ţară nu ieşim vii,
Domnul din ceruri să-şi facă-ndurare
Cu-a noastre mame, soţii şi copii!

Dar, n-aveţi grijă, căci lumea ştie
Că pentru Ţară pierim, pentru tron,
Ştiu jurământul cum să şi-l ţie
Bravii celui dintăi escadron.

Vină, duşmane! Cum vrei ne strică,
Căci noi din locuri nu ne clintim!
Zvârlim şi arma, dacă ţi-i frică,
Îţi dăm şi caii, dar tot nu fugim!

A ta putere nu ne-ngrozeşte,
Nici al tău număr, nici al tău ton!
Mor pentru Ţară toţi, voiniceşte,
Bravii celui dintăi escadron.
....
Dar, ura, ziceţi, copii de ţară!
Duşmanul piere de cum a venit,
Duşmanul fuge de-a noastre hotare,
Căci cu ruşine a fost biruit.

Ura, căci lumea are să ştie
Că pe Moldova şi pe-al ei tron
Le-am apărat noi azi, cu tărie,
Noi, bravii celui dintăi escadron.

Autorul a intenţionat să dea un model şi un imbold învăţătorilor si preoţilor pentru a contribui la conservarea tradiţiilor populare si creştine prin lucrarea **Irod national** (1895) care s-a dovedit a fi, însă, o încercare dramatică, o prelucrare, fără merite artistice, a unei vechi tradiţii.

Din datele culese din arhiva Piatra Neamţ şi Iaşi, reiese că a scris şi poezii de dragoste, dar materialele existente în arhivă nu sunt disponibile publicului.

Traduceri „imitative”, de o rară sensibilitate şi frumuseţe artistică, ca Schiller (**Poveşti populare din România, Hero şi Leandru**) - în **Foiletonul Zimbrului**, **Almanah de învăţătură şi petrecere, Foaie pentru minte şi literatură -** au fost traduse cu uşoare imperfecţiuni, caracteristice epocii şi cu anumite infidelităţi de sens. O tălmăcire în proză din Lamartine apare în **Zimbrul** (**Întâlnirea Dlui. A. De Lamartine cu Sultanul Abdul Megid** altele (**Împărţire Lumei, Viaţa lui Sulla romanul)**, din Plutarh, s-au păstrat în manuscris.

Ceva mai interesant este prozatorul, mai ales cel din relatările de călătorie: **De la Iaşi la Roman**, **Călătorie în Moldova de sus,** aceste scrieri fiind relatate în stilul cunoscutului Hogaş, totodată având şi un caracter profund instructiv.

Cu lucrarea **Un vis curioz** (publicat în **Almanah de învăţătură şi petrecere**, în 1857) Melidon poate fi considerat primul autor de literatură ştiinţifico-fantastică.

George Radu Melidon rămâne o personalitate complexă care şi-a dedicat viaţa educării şi culturalizării semenilor săi, dar şi a generaţiilor viitoare.

Bibliografie

- *Melidonium* Revistă fondată de Societatea Culturală George Radu Melidon, Roman, Anul I, nr.1, ianuarie-iunie, 2009
- *Melidonium* Revistă fondată de Societatea Culturală George Radu Melidon, Roman, Anul I, nr.2, iulie-decembrie, 2009
- Steţcu, Nicolae; Ciobanu, Gh.A.M. *Pagini din istoria Liceului Roman-Vodă* 1872 - 1972

Încotro voi ani
scăpaţi din lemnul arzând
prin hornul sobei?

Ramuri uscate,
o frunză ruginită,
prima ninsoare…

Răsar amintiri
parcă din altă viaţă.
Timp învolburat…

Măsoară timpul
agăţată de pendul,
o musculiţă.

Puritatea rouăi
şi căldura soarelui
nu se însoţesc.

Tainic surâsul
marelui sfinx din Gizeh
şi-al Giocondei.

Ca un edecar
trag gândurile zilei
sub perna viselor.

I-a crescut barbă
statuii pe un obraz
verde-arămie.

Nurii ei seara,
potopiţi de parfumul
florilor de câmp…

Ioan Ţepordei

Te voi căuta în eternitatea timpului,
dincolo de închipuire,
fără de răgaz,
clipă de clipă.

Ploaie de vară…
Stropi de apă grăbiţi
în râuri pe geam.

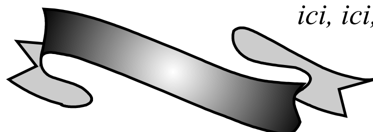
Târziu în noapte,
un orologiu dând glas.
Ninge-n tăcere.

Vântul zgâlţâie
copacii desfrunziţi.
Seară de toamnă…

Cu nasul turtit
de geamul sub ploaie,
în aşteptare…

Ne'ndurător şi
cel mai egal tuturor
nu-i decât timpul.

Prin ierburi, noaptea,
seminţe de lumină -
ici, ici, licurici…

Petruş Andrei

Starea de graţie

Greu e, Doamne, să străbaţi pustiul
Când eşti mai uscat ca un burete,
Să nu dai de-o oază când ţi-e sete
Şi să simţi că-n tine moare viul.

Ţi s-a spart pa drumul greu burduful
Şi ai observat cu-ntârziere,
Până să găseşti remediere
Te-a umplut de pacoste năduful.

Rugi înalţi spre pronia cerească,
În genunchi pe duna cea fierbinte,
Şi-ai aflat izvorul de cuvinte
Patima din sân s-o răcorească.

Rugă de seară

Doamne, îţi slăvesc puterea
Milosărdia şi darul
Că în trestii mi-ai pus mierea
Şi-n cuvinte mi-ai pus harul.

Ai avut bunăvoinţa
Să nu-mi fie searbăd lutul
Şi mi-ai modelat fiinţa
Altul să-mi fie-nceputul.

Că nu m-ai făcut ca focul
Să-mi rămână numai scrumul,
Altcumva mi-a fost norocul
Şi cu totul altul drumul.

Şi nu m-ai făcut ca vântul
Să străbat pustietatea
Şi, cât e de lat pământul,
Eu să-mi plâng singurătatea.

Doamne, nedând tihnă pleoapei,
Patimile să-nveşmânte
M-ai făcut asemenea apei
Să fac pietrele să cânte.

Carmen Luca

Câteodată

aripile-mi sunt deschise în speranța zborului
dar, pași-mi rămân țintuiți prafului.
alerg să prind un ram de vânt
să-mi ridice trupul
ceva mai sus de pământ.

cad și mă ridic târziu,
plâng și râd în aceeași privire ,
mă pierd, mă adun,
sunt, dar nu sunt,
nici eu nu mai știu de mine.

trupul sufletului
calcă fără urme
pe cioburi de secunde
moarte, reînviate și iar căzute.

rătăcire-n mine, regăsire-n zboruri
vertical așternute
de-un timp, ce unește totul în mine!

Plouă din mine

cu secunde sfârșite
în focul arderii timpului,
își cern norii gândului
ultimele dorințe.

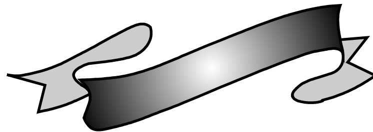
timpanul lumii e spart,
zgomotul căderii e nul.

picătura de apă se sparge
în mii de alte picături,
lăsând miezul speranței
să cadă transparent
peste iluzii...

oglindă-mi sunt bălțile,
îmi privesc tremurul îndelung.

fericiri, se nasc și pier într-o secundă,
noroiul înghite și cel din urmă vis
și apoi se usucă...

tresar raze de lumina,
poate un pic absurdă,
necredința le-absoarbe,
le transformă-n umbră
e static anotimpul,
plouă,ne udă...

 Iulia Barcaroiu

Alerg acum. În alt sfârşit de vară. Se dezmembrează sub căldură miezul zilei. Pierdută într-o imensitate fără culoare sunt uimită de forța care mă sfâşie dar nu simt nicio durere. Mă sperie sclipiri albastre şi dâre ciudate de viață verde. Din nou, totul îmi este neştiut. Greu, în vârtejuri, în zgomotul sfărâmării marilor cascade, înțeleg, în sfârşit, că şlefuiesc pietre si că asta numai apa o poate face. Într-adevăr, apă sunt. Sfredelitoare, înghețată în inima munților, cu franjuri zdrențuiți în colții arborilor, mă prăbuşesc printre tăceri şi stalactite. Mă regăsesc apoi în căderile adânci ale ploilor, din cer spre întuneric. Si uneori, în zile de sărbătoare, curcubeiele îmi descântă alunecarea. Ştiu asta.

Dar, când închid ochii vaporilor de spumă, totul devine nelinişte. Nedefinită mai întâi. Poate pentru că sclipirea argintie a peştilor porniți spre marile traversări nu îmi mai e de ajuns. Parcă nici dansul trist al algelor nu mai povesteşte mistere. Simt deja un gust pe care îl iubesc, îl recunosc. Este cel al săpunului, când vin femeile la râu să spele. Să spele răul de pe lumi, cu truda, cu cântecul lor,

Şi, pe drumul către evaporare, mă doresc om, om oricum, până şi pierdut in deşert, cu setea deschisă şi cu dinții scrâşnind de nisip.

....
..

Până când, mă trezesc flacără şi înțeleg că mi se dă numai puterea. Să învolbur? Să distrug? Dar eu îmi simt căldura trecând plăcut spre palmele sprijinite de sobă. Ştiu ce înseamnă împărtăşirea din privirea îndrăgostiților stându-mi în față, în uitare de ei.

Forța mea, păcat, nu este cea din umerii goi ai fierarilor, aburind de viață. Răvăşitore şi cumplită, aşa cum este, ea nu poate egala întru nimic mâinile intinse, gata să prindă stelele pe care eu le arunc in nopțile cu foc de tabără.

....

Imposibil, imposibil mi se pare un refuz în fața momentului meu de intensitate. Mă doresc om, să pot mângîia. Dar mă nasc floare ca să fiu mângâiată.

Mă doresc om, să pot stăpâni spațiile. Mă nasc pasăre, cât să port doar aripi.

Vreau să fiu om, să pot plânge. Mă nasc salcie să mă îndoaie timpul.

ecce agnus

m-am săturat de dor şi amintire
de cel hulit care acceptă-nvins
să-l râdă rău cu rău-n devenire
precum incendiu peste lan întins
nici adevărul nu mai vreau să-l ştiu
când bunul simţ e rob în continuare
oricât se schimbă lutul mort şi viu
ori vreun cuvânt frumos într-o creare
şi totuşi moartea n-aş dori să vină
să mă retrag ca laş în ce am fost
cu toate c-aş scăpa astfel de-o vină
la cele sfinte regăsindu-mi rost
m-am săturat de-o lume ce îşi poartă
iubirea întru slujirea vieţii fără toartă

evadare

înţelegerea necesităţilor fugare
hrănind doar o natură egoistă
mă face un rebel fără salvare
rostogolit prin viaţa empiristă

totuşi alung tenebre din lumini
de spirite descinse-n cărţi
trăind tăcut cu ele-n vini
că nimeni nu mă dă în părţi

eu scap de metafizica adâncă
ce-mi cerne sare peste răni
când simplitatea cea de stâncă
luciditate pune-n farfurii şi căni

de-aceea stau lângă femeie
să uit dezideratul din Idee

Constantin Enianu

Boris David

Nostalgie

Departe-s clipele când mă jucam
De-a scrie-n vers a mea iubire
Atras de chipuri ce sclipeau
În frageda-mi închipuire.
Vedeam frumosul peste tot
Pe chipuri, zâmbete-n privire
Adolescenți cu toți eram
Habar ce-i viața nu aveam
Și cu emoții antamam
Cu-o vorbă, două, de puteam
O declarație de iubire.
Roșea și ea, roșeam și eu
Și ne prindeam timid de mână
Obrazu-i cerea mângâieri
Dar hotăram că se amână.
Și ne-am retras spre un copac
Nu pentru umbră, de rușine
Ea încercând a-mi fi pe plac
Cătând în jur să nu o vadă
Vreun trecător pornit pe svadă
S-a cuibărit la pieptul meu
M-a sărutat, ca-n prima dat
Și m-a-nvățat cât e de bine.
Apoi s-a smuls şi-n pas grăbit
S-a depărtat strigând 'pe mâine!
Te-aștept aicea, sub copac
Să mă săruți și tu pe mine'…

Mi-am amintit…

Mi-am amintit întâmplător -
Am dat peste-un album cu poze -
Eram de-o seamă, amândoi,
Și cei din jur erau ca noi
Dar noi sclipeam cumva aparte.
Și-am rasfoit prin amintiri
Mânat de-ascunsele sclipiri
Și-am retrăit cu ochi-nchiși
Secretul unor amăgiri
Care nici azi nu-mi par deșarte.
Căci ce a fost nu-i de uitat
Noi am plutit prin utopie
Uitând că visu-i nebunie
Că-n fapt eram pe veci legați
De-alte făpturi nevinovate.
Cea care s-a trezit din vis
Ai fost tu, plină de principii
Și fără niciun preaviz
Ai dispărut lăsând un iz
Ce-l simt și azi din mine parte.

Florin Vasile Bratu

Cemarea

Din rădăcini literele nasc
idei în frază nepereche,
un patriarh le-a pus şi pasc
în agora de criptă veche….

Din nu ştiu ce , din nu ştiu cum,
şi sufletele sterpe adapă-n cale,
în tălmăciri în rod se trec acum,
şi mulţi le mulg, diriguiţi, în vale…

În rătăcirea lor de umbre n-au
opriri…La poarta zării, în altare,
speranţe cresc, prinos ne dau,
mutând şi orizontu-n depărtare….

Va fi vreodată dat să fie,
statui din litere, în har ?
Va fi în râvnă împlinită, vie…
Un patriarh ne-o lasă-n dar…

Patriarhului literelor moldave,
***profesor* Gheorghe A.M. Ciobanu,**
la împlinirea a 89 de ani.

Mariana Gurza

Manifest pentru viaţă

Lăsaţi caii să sburde pe câmpiile-ntinse
Liberi în jocul nebunesc de altă dată,
Fără poveri şi fără lanţuri groase
Să simtă ce-i aceea viaţă.

Lăsaţi florile să crească unde e verde
Şi mugurii înrouraţi de zori,
Să nască în soarele viselor crude,
În viaţa aceasta plină de erori.

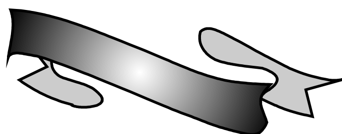
Lăsaţi-mi gândul neîntinat
Dogorind în iubiri pierdute,
Lăsaţi-mi sufletul curat
Şi visele plăpânde.

Nelinişti

Nu mai aud greierii cântând,
ci doar un urlet înfricoşător
tresar şi nu-mi pot reveni
gândindu-mă la oamenii ce mor.

Liniştea s-a dus, tunetul pătrunde
vestind apocalipsa din scripturi;
unde atunci se vor ascunde
acei ce azi vor noi structuri?

Ce ,,ordine" vor să mai impună
prin sânge şi alte mutilări,
când lumea noastră cea creştină
vrea pace , nu crucificări.

Vavila Popovici

De dorul tău

Luam pietre
din locurile pe care le colindam,
din stâncile care-n faţa noastră se zdrobeau,
să putem reface, mai târziu,
momentele-amintirii, ale iubirii…
„Pietrele iubesc trecutul,
stâncile ştiu cum şi când să se sfărâme,
ele nu mor, ci nasc într-una pietre;
şi pietrele cresc în tihnă până ajung din nou stânci…"
Ce frumoase poveşti îmi spuneai!
Acum, amintirile sunt doar ale mele!
Iubirea este doar a mea, nu şi a pietrelor!
Dar, my lord, ştii că pietrele mai şi înnebunesc
când se rostogolesc din vârf de munte
şi nimeni nu le poate opri?
De dorul tău, tot aşteptându-te,
nu pot şi eu înnebuni-ntr-o zi?

Vis

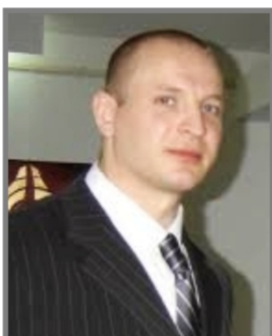
Prin aerul planetei
tu treci.
O rază de soare
blând te aduce.
Te-ating cu mâini de vis,
te doresc cu dragostea
ochiului închis…
Tu nu te miri,
nu te bucuri,
nu plângi.
Dragostea
nu te mai poate atinge?
Întind palmele fragile şi reci…
Degetele se subţiază,
dragostea curge,
tu pleci!
Prin aerul planetei,
o rază de soare
blând te conduce.

Voi lua cu mine noaptea

La moarte, voi cânta
din trompeta ta, privighetoare...
Voi picta culoarea vântului
şi ultima lui privire.
La moarte, voi lega
marea de ţărm, să cânte împreună
şi voi întemniţa furtuna
în scoica de pe noptiera ta.
La moarte, voi cădea din vise,
Din memorii,
din viaţă şi din fotografii.

La moarte, numai noaptea
o voi lua cu mine
În pumnii strâns închişi.

Ionuţ Caragea

Cântecul firului de iarbă

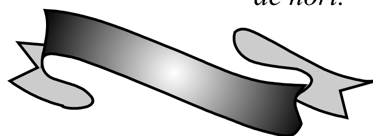
mi-a aruncat cercul dragostei
în marea de oameni
şi am fost cu un suflet deasupra
tuturor celor care au plâns
mi-a arătat lumina în timp ce mă rugam
la pereţii celulelor
şi am fost cu bătăile inimii
mai aproape de căminul celest
mi-a lăsat mesaje la tot pasul
şi i-am cântat cu firul de iarbă-ntre buze
aşa cum se cântă
mi-a spus să ţin femeia de mână
şi am mers împreună
pe un covor de frunze multicolore
întins de însăşi doamna moarte
mi-a spus să privesc păsările
şi să mă bucur de călătoria lor
mi-a spus să aştept şi m-am bucurat
că am ce să aştept
mi-a spus să cuget şi să trăiesc
aşa cum se trăieşte
mi-a spus să scriu şi să mă scriu
mi-a spus s-ascult şi să m-ascult şi-am
ascultat
mi-a spus să fiu şi-am fost
şi sunt şi voi mai fi
pentru că el mi-a spus…

 Dimitrie Grama

Să-ti dau drumul

Să nu mai aibe
destinul putere
Şi nici tu femeie
ori bărbat.
Să nu mai aibe
timpul putere
Şi nici soarele
ori umbra lui.
Să nu mai aibe
viaţa putere
Şi nici moartea
ori nemurirea ei.
Să te ridic
din piatra seacă
Să-ţi dau drumul
să zbori.
Uite colo în labirintul
acela de dincolo
de nori.

Antifonez pereţii inimii

sunt omul cu mâinile în cătuşe lovind pereţii inimii
mi se deschide o uşă, mergi înainte, nu spune nimănui
de unde vii sau unde te duci
doar mergi
cu picioarele în lanţuri
cu sufletul târându-se pe coate
spre miraculosul loc al uitării cu miros de carne
râncedă
şi mucegai înflorit

toate amintirile mele ard ca nişte vreascuri
stau în faţa propriei vieţi binecuvântând căldura iluziei
şi stratul gros de cenuşă ocupă forma predestinată
adevărului ultim

pleoapele cad ghilotină peste irişi albaştri
fără lacrimi, mă întorc pe o parte
un înger se tăvăleşte în praf
prin sângele meu vizitiul îşi biciuie caii

sunt omul cu mâinile în cătuşe lovind pereţii inimii
nimeni nu mai aude nimic
nu mai spune nimic

Amintiri

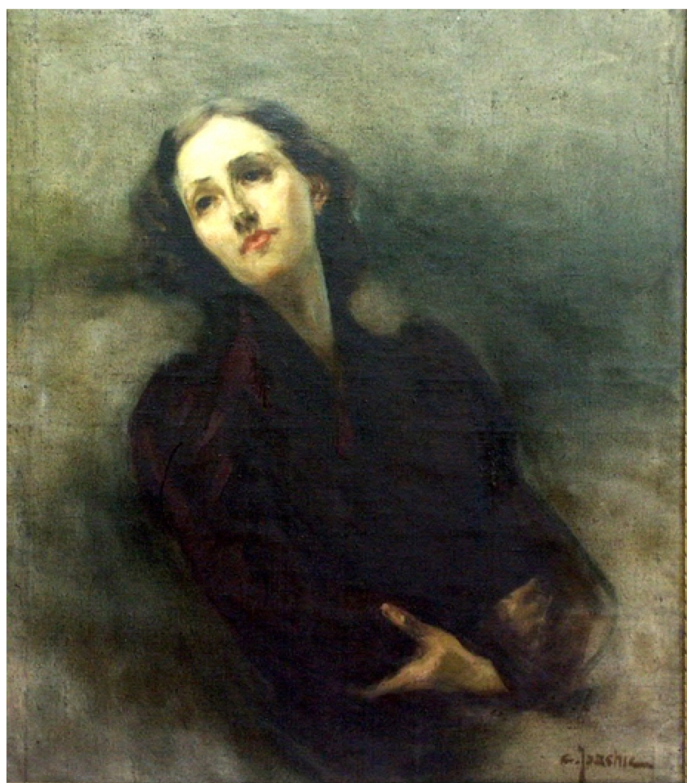

Minodora Ursachi

Muzeul de Artă din Roman s-a născut din dorința de cercetare a doi tineri - Vasile și Minodora Ursachi, pasionați, entuziaști și curajoși, în condițiile în care patrimoniul era constituit doar dintr-o singură lucrare. Am avut în schimb înțelegere și sprijin din partea unor oameni deosebiți, de mare valoare intelectuală de la Ministerul Culturii - Direcția Muzee și de la Muzeul Regional Bacău - Eugenia și Iulian Antonescu.

În demersurile noastre de cercetare a artiștilor legați afectiv de locurile romașcane, am avut plăcerea de a o cunoaște pe Doamna Letiția Isachie care dorea să aducă o parte din Expoziția Retrospectivă Constantin Isachie, organizată la București, 1976, la Roman, orașul în care a copilărit și a urmat școala primară și gimnaziul.

Îmi aduc aminte ca am ajuns în capitală într-o zi senină și frumoasă, dar „fierbinte", de vară. M-a întâmpinat prietenos, cu zâmbetul pe buze, servindu-mi imediat o răcoritoare salată de căpșuni cu vin roșu. După ce am selectat lucrările pentru expoziție, mi-a atras atenția din mulțimea celor de pe pereți un portret foarte expresiv, serios și impunător, cu o privire pătrunzătoare. Mă adresez doamnei că îmi place acel bătrân. Au urmat câteva clipe de tăcere, timp în care m-am gândit că am spus un cuvânt nepotrivit, după care, doamna declară *„ acel bătrân este soțul meu și am dorit atât de mult ca el sa facă parte din Expoziția retrospectivă, dar am fost refuzată, fiind ales un alt autoportret"*. Cu o expresie de mulțumire și cu o licărire în ochi, se îndreaptă înspre mine, mă îmbrățișează și mă sărută. La rându-mi, eram liniștită și bucuroasă în același timp.

Împreună cu alte două lucrări, Autoportretul a fost achiziționat de Muzeul de Artă din Roman.

Prezentă la vernisaj, doamna Letiția, fire romantică și sensibilă, cu o figură frumoasă, blândă și delicată a fost adânc impresionată de publicul numeros și receptiv, precum și de talentul prezentatorilor expoziției.

Profund emoționată, doamna a vorbit cu dragoste și venerație despre omul iubitor și respectuos, despre stările sufletești ale pictorului pe care îl însoțea deseori în călătoriile sale peste hotare, retrăind unele momente plăcute din locurile încântătoare care au constituit temele multor lucrări din creația sa artistică. *„Pentru mine a fost o mare mulțumire sufletească să pot călători și să mă bucur de ceea ce am văzut și am aflat. Ieșeam cu soțul meu în spațiile care-l inspirau, în natură sau în diferite orașe. Uneori voiam sa nu-i distrag atenția din meditațiile lui, și atunci plecam sa mă plimb"*.

Cu o senzație plină de admirație povestea cât a impresionat-o monumentele istorice și religioase ale Romei, originalitatea construirii orașului Veneția cu atmosfera lui romantică, peisajele de vis ale Coastei de Azur, evidențiate de fermecătoarea ei lumină mediteraneană, muzeele și galeriile vizitate în Londra, impozantele palate Versailles și Louvre etc.

La Roman nu a stat o zi, ci mai multe. Sociabilă, cu firea sa deschisă și-a făcut repede cunoștințe, în preajma cărora se simțea bine și cu care se antrena în discuții despre artă, oameni și călătorii. Înainte de închiderea expoziției, care urma sa fie itinerată la Muzeul de Artă din Piatra Neamț, doamna Isachie a revenit la Roman, tot pentru câteva zile, simțindu-se bine în ambianța odihnitoare a muzeului.

O doamnă cu care am ținut legătura ani la rând. Trăia fericită alături de opera încărcată de frumusețe și poezie a unui om minunat, a unui strălucit creator, soțul - Constantin Isachie. Era ca o relație sufletească, simțind cum se revarsă în continuare asupra sa iubirea, prețuirea și ocrotirea de care s-a bucurat alături de el.

Sunt câteva amintiri a unor momente dragi despre un creator și o acerbă susținătoare morală, îndrăgostită de frumos și adevăr care mi s-au întipărit în memorie și în suflet.

Fenomenul artistic - ca fenomen de comunicare Relaţiile dintre arte concepte şi diferenţieri

Iosif Haidu

În conceptul fenomenului mai larg de cultură, arta intră în raporturi profunde şi fireşti atât cu ştiinţa, cât şi cu ceea ce s-a numit întotdeauna dimensiunea spiritului omenesc. Dar în momentul de faţă nu ne preocupă legăturile ce se stabilesc între aceste trei componente de bază ale faptului de cultură.

Ceea ce ne interesează acum este o altă problemă. Este vorba de sistemul de relaţii ce se edifică la nivelul artei ca stare. Într-un asemenea caz, analiza pe care intenţionăm să o facem trebuie să ţină seama de două niveluri. Pe un prim plan ni se impune cu stăruinţă conceptul de artă în general.

În această alternativă suntem obligaţi să analizăm ansamblul de legături ce se instituie între literatură, muzică şi artele vizuale.

Pe un plan secund, ni se relevă raporturile complicate ce se cristalizează la nivelul restrâns de artă. Acum intră în atenţia noastră registrul determinant al artelor plastice sau, mai exact spus, domeniul plin de meandre şi de multiple neclarităţi al artelor vizualităţii estetice.

Privind această problemă în dublu înţeles, rezultă că, pentru a descifra modul cum se urzeşte reţeaua, conexiunile dintre artele cu valori de plasticitate, trebuie să delimităm, în prealabil, felul cum se încheagă dialogul global al celor trei tipuri fundamentale de manifestare estetică. Spre a ne îndeplini scopurile propuse de un astfel de examen strict general, este suficient să ne mărginim aici la observaţia de principiu că raporturile dintre literatură, muzică şi plastică implică, pe o treaptă iniţială, existenţa unui element central cu sens distinctiv. Acest element introduce factorul de deosebire şi instaurează adeseori adevărate stări aparente de opoziţie între arte, tocmai din faptul că el ne apare ca fiind unic numai sub înfăţişarea lui abstractă şi deci conceptuală.

În ipostază concretă, elementul respectiv devine variabil şi ireductibil, în cele mai multe privinţe, atunci când îl luăm în considerare în cele trei câmpuri, riguros circumscrise, ale artelor amintite.

Întrucât pentru moment nu ne preocupă aspectul de sinteză a artelor, ci al variaţiei speciilor de formulare artistice, ne vom rezuma în acest stadiu al analizei la relaţia dintre imagine şi primul strat al percepţiei orientative.

Privind chestiunea în această lumină, deducem că cel mai complicat caz rezultă a fi cel al literaturii. Ceea ce se explică nu numai în virtutea împrejurării că în domeniul literar intră în joc atât simţul auditiv, cât şi cel vizual. Mai important este un alt fapt. În plan literar, legăturile dintre semne nu sunt date dintr-odată, într-o intuiţie globală. Atât discursul poetic cât şi procesul de desfăşurare a prozei presupun timpul care se scurge. Semnele se ivesc treptat, se decantează şi se leagă reciproc abia într-un stadiu ulterior. Muzica se deapănă şi ea în timp. Dar fiecare moment al timpului pune, într-un anumit sens, mai plenar, stăpânire pe noi. Punctul conţine, în această privinţă, ceva din permanenta vibraţie a ansamblului. Literatura evocă şi ea asemenea momente. Dar acest lucru se petrece, în câmpul poeziei, ca un fapt de excepţie. În realitate, literatura bună nu este obligată să supună afectiv şi clipă de clipă conştiinţa estetică. Ea va cere o participare finală mai amplă şi cu puteri de iradiere retroactivă în timp.

Domeniul poeziei este un câmp al împlinirii abia rostite iniţial. Iar semnul nu e trăit direct decât în mod parţial. Semnificaţiile asociative de natură textuală se integrează deci pe parcursul desfăşurării gândului artistic în aşa fel încât ele conduc întotdeauna şi la nevoia de a dezvălui normele spirituale ascunse în ţesătura universului descris de sugestiile situate în afara textului literar. Cu alte cuvinte creaţia literară presupune o sinteză continuă şi mereu mai stabilă a celor trei stadii ale expresiei artistice: semn, sugestie textuală şi semnificaţie indirectă, de factură simbolică. Această stare de lucruri denotă o mai mare putere de formulare a literaturii, dar şi o dovadă de slăbiciune în raport cu celelalte arte.

Dimpotrivă muzica, dezvoltându-se în timp, ne stăpâneşte sensibilitatea în fiecare clipă. Aceasta se întâmplă deoarece în sferele creaţiei muzicale semnul sonor se unifică perpetum şi în chip sugestiv cu semnificaţiile efective ale textului.

Datorită înlănţuirii strânse a semnelor şi a curgerii lor relativ repezi, legile specifice ale compunerii formale, sau structurile gramaticale ale edificiului fenomenal apar direct în planul percepţiei noastre auditive.

Drept urmare intuim spontan şi global întreaga reţea compoziţională în timp şi în acest şi în acest lucru nu ne mai lasă răgazul cuvenit de a găsi o multiplicitate de sugestii asociative în chip simultan. Ceea ce se petrece şi datorită împrejurării că muzica are legi dee structurare formală asemănătoare cu celelalte arte dar şi unele constante cu totul particulare. Referindu-se la doctrina lui Fechner, Charles Lolo evidenţiază, în această ordine de idei, faptul că muzica se bizuie pe unele prerogative formale generice cum ar fi modificarea de tempo, măsură, ritmul, direcţia şi schimbarea de grad al intensităţii şi al înălţimii.

Totodată, însă, aşa cum a remarcat Helmholtz, muzica posedă comandamentele ei interioare specifice,

ca percepţiile melodice sau armonice fundate pe raporturile de înrudire a sunetelor prin armonice.

În orice caz, trebuie reţinut că opera artistică de natură muzicală implică cu discreţie gramatica ei formală pe tot parcursul lumii semnelor, ceea ce conduce, atât la posibilitatea intuirii imediate a construcţiei, cât şi la actul de trăire efectivă şi imediată a acesteia.

Artele vizuale în schimb, deşi ni se înfăţişează, spre deosebire de literatură, în mod direct şi integral, capacităţile noastre de surprindere intuitivă, instituie o distanţă certă între semn şi zona sugestiilor textuale.

Astfel, limbajul plastic alcătuit din semne şi din relaţiile dintre acestea, precum şi din ansamblul de semnificaţii ale stării de edificare formală deşi reprezintă o prezenţă ideală sub raport estetic, datorită caracterului său de totalitate dată percepţiei, constituie totuşi şi un teritoriu al enigmelor. În alternativa artelor vizuale, procesul asociativ este cu mult mai intens şi mai stăruitor decât în ipoteza muzicii şi, în orice caz, el trebuie să se îndeplinească cu mult mai repede decât în sfera literaturii.

De unde deducem că experienţa estetică cristalizată are un rol deosebit de însemnat în regiunile vizualităţii artistice. Dar această experienţă efectivă a subiectivităţii experienţă ce devine un material al unei posibile descrieri pre-iconografice, după expresia lui Panotsky poate să se transforme, aşa cum am văzut, în altă împrejurare, şi într-o piedică pe calea unei atente şi profunde contemplări meditative.

Drept urmare, legile ştiute de armonie, contrast şi ritmică, precum şi relaţiile secundare de simetrie, policoanie şi proporţionalitate trebuie asociate percepţiei semnelor numai după ce a trecut, în mod deliberat, un timp sensibil şi determinat de aşteptare.

Cam în acest fel ni se prezintă relaţiile de diferenţiere dintre cele trei specii fundamentale ale artei. Este clar deci că deosebirile la nivelul semnelor şi la acela al gramaticii textuale. Ceea ce în alţi termeni înseamnă varietate de limbaj şi de înlănţuire a sugestiilor referitoare la formă. Adevărata stare de sinteză ni se relevă aşa cum am schiţat mai înainte, în registrul complex al semnificaţiilor extratextuale.

După ce actul de dezvăluire simbolică s-a încheiat în mod provizoriu, constatăm cu uimire că hermeneutica marilor înţelesuri poate fi aproximativ aceeaşi pentru întreg domeniul al manifestării artistice.

La acest nivel, limbajele, parcă transfigurate şi deschise stărilor către lume, se îmbină şi-şi transferă reciproc din substanţa lor intimă. Iar actul de participare la existenţă adânceşte şi mai mult această stare edificatoare de lucruri. De aici deducem ideile privitoare la sinteza artelor care nu se pot bizui pe o eventuală topire a limbajelor. Dezagregarea specificului semnelor şi a raporturilor acestora cu fondul asociativ al intelectului nu poate reprezenta decât o soluţie utopică a problemei.

În schimb sinteza amintită este în măsură de a se realiza pe calea colaborării dintre arte şi pe drumul unificării cât mai depline, a proceselor de forjare simbolică a lumii, la nivelul actului de rostire artistică a spiritului.

Desigur, în contextul colaborării dintre arte pot fi transpuse sau îmbinate şi unele aspecte gramaticale ale variatelor forme de limbaje distincte. Dar substanţa acestor limbaje nu este bine să fie radical modificată.

Apare îndoielnic că momentul de unitate a artelor nu se rezumă la aspectul sau la acela ambiental al problemei în legătură strânsă cu ceea ce numim temeiul simbolic al stadiului de sinteză estetică a manifestărilor creatoare se relevă şi un alt atribut al dialogului dintre arte şi al stării de vecinătate şi de încrucişare a acestora. Este vorba, de astă dată, de substratul poetic comun pentru toate formele de proiectare artistică a spiritului şi a sensibilităţii umane.

Subînţelegem aici prin ideea de stare poetică o situaţie ce decurge din sensul original al termenului grecescpoiea. În mod primar verbul desemna, în primul rând, orice acţiune de facere. Implicit, el indica efortul de a crea, de a produce şi de a fi, în acelaşi timp, activ şi eficace. Pe un plan secund, conceptul sugera şi tema propriu-zis literară, în măsura în care se referea în termenii noştrii de astăzi la orice act de compunere poetică. Observăm însă cu claritate, cum precumpănea motivul creaţiei în general, starea de geneză în cuprinsul realităţii obiective date fiinţei umane, teza facerii sau a alcătuirii lucrurilor şi a ridicării lor la lumină.

Cu aceste rosturi trebuie să folosim ideea de substrat poetic la nivelul extins al tuturor artelor. Creaţia de factură estetică este întotdeauna o năzuinţă către stadiul de facere în cadrul existenţial. Prin clădire stilistică a unei lumi pure a artei, creatorul îndeplineşte, pornind câteodată de la nimic, un adevărat univers viu al înţelesurilor autentice ale lumii imaginate intenţiile de producere şi de elaborare rotunjită a unor opere ce se ivesc din orizontul realului şi se emancipează , pentru a deveni alte moduri ontologice ale obiectivităţii.

Am căutat să schiţăm până acum raporturile de diferenţiere dar şi de unitate dintre cele trei specii de bază ale conceptului general de artă.

Vom arunca în final o privire sumară asupra noţiunii restrânse de artă şi deci asupra relaţiilor instaurate între artele vizuale ca atare. Deosebirile dintre genurile specifice ale domeniului vizualităţii artistice şi anume pictura, sculptura, grafica, arhitectura, artele decorative, designul şi scenografia sunt în chip obişnuit cunoscute.

Ştim că pictura, de pildă, redă în plan, prin desene, compunere de ansamblu, perspectivă şi culoare, bogăţia indefinită a unei lumi ample tridimensionale. Tipul de creaţie picturală este deci, pe cât de complex, pe atât de iluziv şi modelator de realitate. Puterea de transfigurare conţinută în actul de edificare picturală decurge din însăşi lupta artistului cu planul. În sculptură, restituirea volumetrică a gândului estetic conduce la aşezări mai consistente, mai stabile, dar care

oglindesc mai puţin ordinea desfăşurării largi a unei experienţe posibile. De aceea se spune că pictura poate surprinde mai repede fugitivul sau instabilul, în vreme ce sculptura se apropie cu predilecţie de entităţile constituite. Evident, observaţia e relativă. Dovedeşte acest lucru tipul particular de construcţie estetică în sculptura cinetică.

În acest caz tocmai dinamismul iluziv al picturii şi predilecţiile pentru momentele provizorii ale firii devin motive de bază ale compunerii stilistice. Ceea ce reprezintă în paranteză fie spus un alt gen de sinteză estetică, de această dată la nivelul restrâns al artelor vizuale.

Grafica evocă o savantă nevoie umană de aprofundare analitică a demersului creator, prin intermediul elocvent al desenului. Iar desenul sau însemnul gravat este orientat în direcţia reproducerii. Arhitectura, în schimb, conţine un coeficient predominant de funcţionalitate. Obiectul arhitectural se instaurează în mediul urban şi pe această cale el poate deschide o nouă perspectivă pentru o sinteză a artelor la nivelul ambientului total.

În linii mari acestea sunt problemele principale ale raporturilor de distingere a artelor vizuale. Chestiuni speciale cum ar fi legăturile mai subtile ce subzistă între poezie şi pictură, sau între arhitectură şi muzică, precum şi între muzică şi sculptură, le putem aborda punând în discuţie temele ritmului şi ale construcţiei imaginii în structura variatelor arte. Într-o vedere finală aici ne preocupă altceva. Ne gândim la o reflecţie a lui Paul Ligeti pe marginea unui aspect al teoriei Riegl şi dezvoltată amplu în doctrina lui Spengler. Este vorba de şirul continuu alcătuit de triada: arhitectură, sculptură şi artă picturală.

Potrivit concepţiei de bază a lui Spengler persistă în istoria culturilor o succesiune de tipul: arhitectura în faza iniţială, dominând în arta egipteană şi, în general, în creaţia antică proprie vechilor culturi superioare, apoi sculptura, într-o perioadă mediană de înflorire, primând în cuprinsul culturii greceşti şi, în sfârşit, pictura, ca o caracteristică definitorie a vârstei moderne a artei.

Evident starea de preponderenţă a arhitecturii reapare, potrivit convingerii lui Spengler, în Evul Mediu iar aceasta ca un ecou al unor tipuri străvechi simbolica în vreme ce dominanta sculpturală reînvie în epoca Renaşterii. Desigur, faptul că în sfera vizualităţii unele moduri ale artei primesc un accent predilect, în anumite perioade istorice, este edificator pentru noi. Înţelegem şi motivele pentru care arhitectura a fost abilitată cu insistenţă în antichitatea sumero-egipteană, pentru ca spiritul elin să pună în lumină virtuţile de adâncime spaţială şi de modelare a conturelor proprii sculpturii.

Ceea ce naşte un semn de întrebare este ideea că această mişcare în trei timpi duce către un stadiu de abolire a artei, aşa cum s-ar petrece lucrurile .... specifică viziunii lui Hegel.

Nu credem de pildă, că pictura ca un ultim stadiu al evoluţiei artistice reprezintă o formă de decadenţă expresivă în raport cu arhitectura antică, şi chiar în comparaţie cu sculptura grecească. Mai degrabă suntem tentaţi să considerăm că ne aflăm în faţa unei necesare evoluţii. Şi poate că maturizarea deplină a celor trei specii fundamentale ale artelor plasticeva conduce obligatoriu la nevoia de a găsi o soluţie nouă pentru o sinteză superioară a vizualităţii estetice.

Colaborarea, pe un plan mai înalt şi prin încrucişare continuă, a modurilor artistice, ar putea să ne facă să restituim mai limpede meandrele spiritului şi treptele succesive ale devenirii universale.

Maria Raţiu

Cu mine

Cu mine începe Pământul,
şi lumea începe
Cu mine începe iubirea
infiniturile, cu mine încep
Cu mine începe viaţa
materia şi antimateria de la mine încep.

Cu mine a început chiar Dumnezeu a
doua generaţie
Iar Diavolul, cu mine a'nceput
Să împartă Paradisul în Infern
Cu mine totul devine rotund.
În mine e începutul
Şi cercul se închide în mine.
Cu mine nimicul devine un punct.
Cu mine…
Cu mine…

Iar Tu?

Tu care mereu ai secundat femeia
Şi ai făcut din ea o zână,
Tu care mereu ai dat sămânţa
Şi ai dorit,
Şi ai iubit
Şi ai luat
Şi stăpânit

Tu care eşti,
Şi atât…!

Tu care creezi doar modelând pământul
Tu care crezi că compensezi
Recompensând şi inventând

Tu care îţi permiţi puterea să o ai
Tu care vrei şi'atât
Tu care niciodată nu eşti pământ
Tu care nu dai viaţa
Ci doar sămânţa ai
TU doar cu EA devii,
TU doar prin EA devii
Pământ fertil,
Infinit şi iubire.

Meditații

Indrei Rațiu

Apelul deviză şi de crez moral individual pe care **Ion Rațiu** l-a considerat ca fundament al democrației.

M-am întrebat adesea ce înțelegea tatăl meu, **Ion Rațiu**, prin acele izbitoare cuvinte, exprimate pentru prima oară (ca pe o promisiune dar si ca un angajament) la Televiziunea Română, în anul 1990 în timpul dezbaterii, transmisă la o oră de vârf, dintre principalii candidați la funcția de Preşedinte al României: Ion Iliescu, Radu Câmpeanu şi Ion Rațiu însuşi.

„Voi lupta până la ultima mea picătură de sânge pentru ca tu să ai dreptul să nu fii de acord cu mine”… Ion Rațiu

De-a lungul anilor, această frază îmi apărea mereu cu alte conotații, devenind tot mai bogată în înțelesuri. Ceea ce eu va invit să citiți acuma, reflectă înțelegerea mea cea mai recentă a acestui crez moral exprimat de Ion Rațiu.

Permiteți-mi să folosesc acest prilej şi să vă invit, pe fiecare dintre voi, să meditați împreună cu mine şi să încercați să împărtăşiți opiniile sau gândurile pe care această frază vi le inspiră: ce înseamnă astăzi pentru d-voastră cuvintele, acum faimoase, ale lui Ion Rațiu?

…În timpul călătoriilor şi vizitelor din campania electorală pentru prezidențialele din 1990, cei doi candidați ai opoziției (tatăl meu, Ion Rațiu din partea Partidului National Țărănesc şi Radu Câmpeanu din partea Liberalilor) au suferit considerabile hărțuieli şi umilințe de la membrii Partidului lui Ion Iliescu aflat la putere Frontul Salvării Naționale.

Prima campanie prezidențială post comunistă din Romania era la sfârşit. Chiar dacă teoretic a fost o campanie liberă şi corectă, practic a fost, inevitabil, departe de a fi perfectă.

Era Ceauşescu era clar încheiată, dar nu era în nici un caz clar dacă în viitor România se va îndrepta spre Est sau spre Vest, către banditism sau către civilizație, către un alt soi de Comunism sau către Democrație. Ca figuri politice mature, revenite din exil să-şi servească țara, tatăl meu, Ion Rațiu şi Radu Câmpeanu au înfruntat, pe străzile Bucureştiului şi în țară, sloganuri ofensatoare de tipul „Nu ne vindeți țara”. Orele alocate ca spațiu de emisie la televiziunea publică, pentru campania electorala a partidelor istorice erau derizorii. Liderii opoziției se aflau într-un dezavantaj tactic evident.

În aceste circumstanțe dificile, ca şi candidat la preşedinție, nu voi putea atinge impactul maxim, dar atunci, măcar pentru viitorul democrației în țara noastră, voi reuşi eu să ating acest impact de maximă atenție? Asta era întrebarea care îl frământa, cred eu, pe tatăl meu.

Cuvintele pe care Ion Rațiu le-a ales pentru a defini crezul său **“până când nu vei fi dispus să te bați până la ultima picătură de sânge (să-ți dai viața) pentru dreptul la a nu fi de acord cu mine, nu vei înțelege esența democrației”**, amintesc de o frază celebră atribuită filosofului sceptic francez din secolul al XVIII-lea, Voltaire, pe care tatăl meu îl admira mult.

„Je ne suis pas d'accord avec ce que vous dites, mais je me battrai pour que vous ayez le droit de le dire” („Nu sunt de acord cu ceea ce spui dar mă voi lupta pentru dreptul tău de a o spune”).

Fraza folosită de tatăl meu conține însă, un mesaj mult mai puternic decât fraza lui Voltaire. Adăugând la celebra frază „până la ultima picătură de sânge”, Ion Rațiu dă un sens de extrem angajament: el spune că este nu doar dispus să lupte, ci chiar să-şi sacrifice viața pentru dreptul tău de a nu fi de acord cu el. Merge chiar mai departe, concluzionând: „doar când suntem dispuşi să facem acest sacrificiu suprem începem să înțelegem esența democrației”.

De ce să fi spus asta? Doar ca să şocheze şi să capteze atenția telespectatorilor în acele câteva minute alocate lui „in prime time”? Cu siguranță şi asta… Era, la urma urmelor, ajunul unor alegeri generale importante, potențial, un punct de cotitură în istoria României.

Astăzi, eu cred că, de fapt tatăl meu se referea, prin aceste cuvinte la ceva mult mai important.

În mod deliberat el provoca moştenirea comunismului românesc şi filosofia lui oficiala ateismul! El ne invita, de fapt, pe noi toți să îndrăznim să trăim diferit: să devenim, capabili, decişi să ne dăm viața pentru un principiu moral. Să mori pentru un principiu moral este ceva despre care, cea mai mare parte a comuniştilor ar spune: „numai un prost ar face asta”…

Tatăl meu nu a avut o viață uşoară. Moartea şi agresiunile fizice le-a trăit în diverse momente ale vieții şi aş putea spune chiar că era familiarizat cu situațiile când pericolul morții a trecut pe lângă el: ca tânăr soldat la Academia Militară din Craiova s-a accidentat grav la cap în timpul unei misiuni in Carpați, 10 ani mai târziu a înfruntat moartea într-un sanatoriu din Davos fiind bolnav de tuberculoză, iar în 1990 când au venit minierii înarmați în casa sa din strada Armindenului în Bucureşti i-a înfruntat cu curaj spunându-le „haideți, omorâți-mă”.

De aceea nu cred că a folosit cuvinte cu impact atât de puternic de dragul hiperbolei, ori a unui truc retoric, doar ca să atragă atenția, sau ca să şocheze telespectatorii. Aşadar, ce a vrut sa spună schimbând în mod deliberat fraza rezonabila a lui Voltaire, într-un apel extrem către conaționalii lui români: acela de a fi dispuşi ei înşişi la sacrificiul suprem pentru a apăra un principiu democratic?

Încercând să înțeleg acest lucru, îmi amintesc o altă frază excepțională, de data asta atribuită lui Alexander Hamilton: **„Omul care nu apară nici o cauză, va fi uşor manipulat pentru a face orice!”**

Deşi nu-mi amintesc ca tatăl meu să fi spus vreodată aceste cuvinte, fraza lui Hamilton este aşa de aproape de convingerile lui încât aproape ca îl aud rostind-o! El spune in esența că: dacă nu am o busolă morală care să mă ajute să îmi găsesc drumul în viața, dacă nu cred în ceva mai înălțător decât satisfacerea propriilor dorințe egoiste şi nevoi, atunci eu, precum Pinocchio în celebra poveste pentru copii, cel mai probabil voi cădea victimă oricărei tentații trecătoare sau fricii şi nu voi fi de folos nimănui”.

Fără un principiu călăuzitor pentru care să fiu dispus

să îmi dau viața, mai mult ca sigur o să fiu condus şi tentat de orice oportunitate de moment pentru a mă îmbogăți rapid, ori de anumite ocazii pentru a obține avantaje materiale şi sociale, sau… voi fi condus în acțiunile mele de frica paranoică indusă de alții, precum, de exemplu, frica răspândita pe străzile Bucureştiului în 1990, indusă de fraza: „românii bogați din exil vin să ne vândă țara”. Concluzia evidentă este că voi realiza, prin urmare, puține lucruri de valoare reală sau durabile. În sens politic, ținând cont că pe scena politicii româneşti contemporane există o lungă tradiție a corupției şi a oportunismului, fără un ghid de principii morale călăuzitor, pentru care să fiu dispus să lupt până la moarte, eu ca şi majoritatea oamenilor simpli, vom sfârşi prin a fi luați de valul corupției, devenind în timp, inevitabil, complet corupți.

Ca un adevărat patriot cu experiență de o viață în politica internă şi internațională, atât în țară cât şi în străinătate în mijlocul diasporei româneşti tatăl meu cunoştea aceste tentații. Era, de asemenea, conştient de punctele sale slabe Cu afirmația sa, devenită acum celebră, de a fi dispus să moară pentru dreptul altcuiva de a nu fi de acord cu el, cred că Ion Rațiu a spus nu doar ceva esențial despre el însuşi ca şi candidat politic, dar şi ceva despre esența umană, ceva despre noi toți. Se identifica în mod deliberat cu frații români cu dificultățile, cu lupta pentru supraviețuire şi strădania fiecăruia de a-şi construi un rost în viață, dar a rezistat întotdeauna tentației de a deveni un ..moralizator” sau un „propovăduitor” în sens religios. Luând în considerare circumstanțele, un astfel de mesaj i s-ar fi întors în mod aproape sigur împotrivă. Şi oricum, nu a fost niciodată stilul lui

Deşi a crescut în spiritul Bisericii Greco Catolice a strămoşilor săi unde a servit ca băiat de altar la Biserica familiei din Turda (vărul său FR Coriolan Sabău a slujit ca preot paroh. După venirea ruşilor FR. Coriolan a fost încarcerat de comunişti pentru credința lui), tatăl meu era un laic, nu un practicant religios.

Mi-l amintesc mereu, cum, în prezența credincioşilor de alte confesiuni: romano catolici, protestanți, evrei… era mereu atent să evite orice formă de fundamentalism… Deseori îl auzeam spunând, în discuțiile private cu prietenii „sunt un păcătos”, refuzând categoric să discute chestiuni de credință, fie ale sale fie ale altcuiva. Comportamentul tatălui meu în probleme de credință sugera că el era convins că Dumnezeu, oricare ar fi fost El, era cu siguranță „Gentlemanul Suprem”care ne respectă mereu liberul arbitru, mereu preferând ca El să rămână în anonimat şi nu să creeze controverse şi certuri în numele Lui. Credința, considera tatăl meu, trebuie să rămână o chestiune personală, intimă. Credința lui se comunica mai mult prin acțiune, mai puțin prin vorbe.

Datora aceasta atitudine, cel puțin parțial, cred, faptului că a crescut la Turda, o comunitate bine cunoscută pentru spiritul său de toleranță religioasă încă din anul 1568, când a fost semnat Edictul de la Turda de către un prinț transilvănean, primul Edict de libertate religioasă din istoria modernă a Europei

Astăzi eu cred că tatăl meu, în acea seară din 1990, a ales să vorbească despre jertfa în numele unui crez moral pentru a câştiga simpatia numeroşilor credincioşi creştini din România: la cine se gândesc creştinii când aud cuvintele „să fii dispus să mori pentru alții?” Desigur, doar la Isus Hristos!

Referința creştină a tatălui meu a fost însă atât de discretă încât a trecut pur şi simplu deasupra capetelor noastre. Eu nu eram creştin activ la vremea aceea, aşa încât acest mesaj nu m-a „atins”, cum de altfel nu a ajuns nici la sceptici sau agnostici in general.

În concluzie, cuvintele istorice rostite de tatăl meu în seara aceea din 1990, pe postul național al Televiziunii Române au avut menirea pe deoparte să şocheze şi să instige la meditație prin folosirea unei fraze intrinsec memorabile, dar mai ales el s-a adresat ca Țărănist adevărat mulțimii de credincioşi creştini de toate confesiunile care se uitau la televizor în acea noapte.

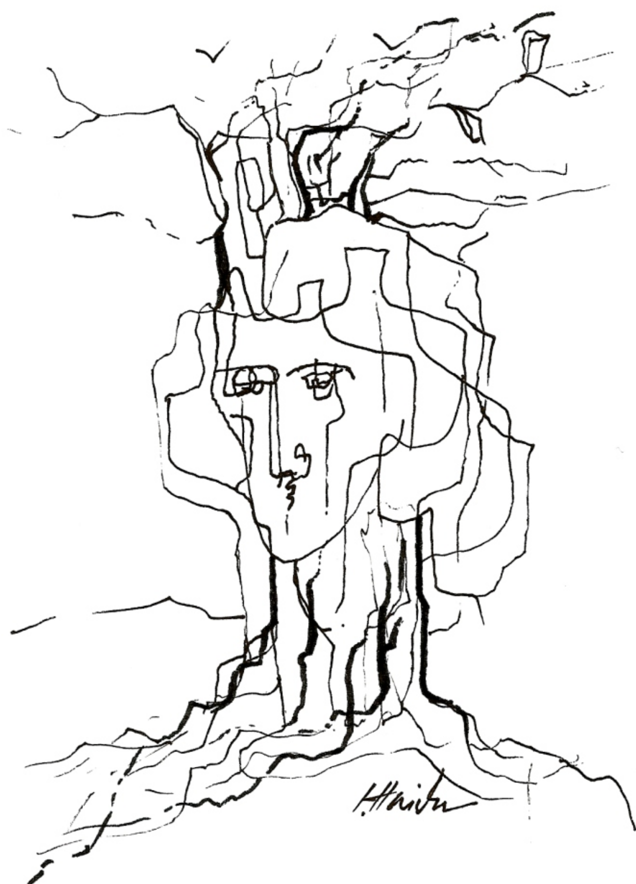
Mesajul lui implicit era aşa:

Spre deosebire de liderii politici şi demagogii pe care i-ați cunoscut sub comunism, incluzându-i pe cei prezenți aici, în această seară, eu nu pot şi nici nu mă voi prezenta ca un model de virtute.

În schimb, eu vă ofer un cod moral, o busolă după care eu personal am ales să trăiesc şi după care vă invit să trăiți şi voi români care iubiți libertatea! Acest cod îl găsiți încapsulat în dorința de a muri pentru libertatea celorlalți de a nu fi de acord cu noi, dar mai ales pentru dreptul lor de a nu fi de acord cu noi… Pentru că, după 40 de ani de comunism, doar încercând să trăieşti nu contează cât de imperfect după un cod moral atât de exigent ne putem aştepta să facem ca democrația să funcționeze. A reuşit tatăl meu, Ion Rațiu să transmită cu succes acest mesaj în acea noapte…?

Nu în timp util pentru a câştiga alegerile electorale din 1990…Cu trecerea anilor, însă, a devenit evident pentru mulți că mesajul lui Ion Rațiu a fost fundamental şi că are un mare potențial de a schimba viața, atât pentru noi, ca indivizi cât şi pentru România, țara pe care el o iubea nespus de mult.

IndreiRațiu
Bournemouth - 6 iunie 2014
In ziua de naştere a lui Ion Rațiu (6 iunie 1917).
Traducere din limba engleză
Maria Rațiu & colaboratorii

Editorial

Municipium - cetate şi urbanitate

Literatură - critică literară

Basilica şi filosofie creştină

Cartea - un univers bibliomental

Poesis şi creaţie

Remember

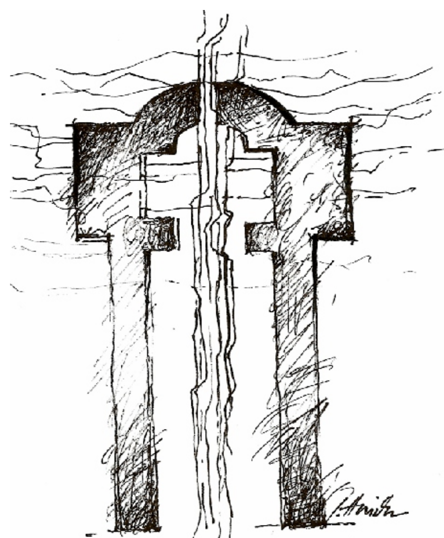
Societatea Culturală
George Radu Melidon
& revista
Melidonium

Consiliul de administraţie

Preşedinte:
prof.univ.dr. **Tudor GHIDEANU**
Vicepreşedinte executiv:
Emilia Ţuţuianu DOSPINESCU

Secretar:
Dorin Dospinescu

Email: **emiliatutuianu@gmail.com**
asociatia.grmelidon@ gmail.com
Tel. 0740484241

Revista *Melidonium* publică materiale de factură culturală, ştiinţifică şi spirituală.
Autorii de pretutindeni pot deveni colaboratori ai acesteia, cu menţiunea responsabilităţii asupra opiniilor, argumentelor sau părerilor exprimate.
Manuscrisele reţinute se publică în ordinea necesităţilor redacţionale.
Materialele nepublicate nu se restituie.

Revista Melidonium o puteţi descărca de pe site-ul

www.melidonium.ro

Mulţumim doamnei Maria Raţiu pentru sprijinul financiar acordat la tipărirea acestei reviste.

Preţ: 8,00 lei

ISSN 2066 - 0685
ISSN-L 2066 - 0685